

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE’DE İŞYERİ KAYITLARI VE İŞKUR

Doğany Nafiz İLHAN

İstihdam Uzman Yardımcısı

ANKARA 2013

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE’DE İŞYERİ KAYITLARI VE İŞKUR

Uzmanlık Tezi

Doğanay Nafiz İLHAN

İstihdam Uzman Yardımcısı

Tez Danışmanı

MEHMET BAYHAN

İstihdam Uzmanı

KABUL SAYFASI

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

İstihdam Uzman Yardımcısı Doğanay Nafiz İLHAN’a ait “Türkiye’de İşyeri Kayıtları ve İŞKUR” adlı bu Tez, Yeterlik Sınav Kurulu tarafından UZMANLIK TEZİ olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmzası
Başkan :			
Üye :			
Üye :			
Üye :			
Üye :			

Tez Savunma Tarihi: .../.../ 20...

TEZDEN YARARLANMA

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü İstihdam Uzman Yardımcısı Doğanay Nafiz İLHAN tarafından hazırlanan bu Uzmanlık Tezinden yararlanma koşulları aşağıdaki şekildedir:

1. Bu Tez fotokopi ile çoğaltılabilir.
2. Bu Tez, pdf formatında internet ortamında yayınlanabilir.
3. Bu Tezden yararlanılırken kaynak gösterilmesi zorunludur.

Doğanay Nafiz İLHAN
İstihdam Uzman Yardımcısı

....../...../20.....

İmza

ÖNSÖZ

Türkiye’de işyeri kayıtları ile ilgili sorunların ortaya konularak bir çözüm önerisinin sunulduğu “Türkiye’de İşyeri Kayıtları ve İŞKUR” adlı bu çalışmada en önemli amaç işyeri kayıtları konusunda yaşanan sorunlara dair bir farkındalık oluşturmaktır. Birçok kişi, kurum ve kuruluş tarafından yıllardır dile getirilen bu sorunun çözümüne dair günümüze dek güçlü bir çözüm iradesi maalesef ortaya konulamamıştır. Sorunun çözümü esas itibariyle çok boyutludur ve Devlet tarafından en üst düzeyde ele alınması gereken bir önceliktir. Bu çalışmanın başarısı işyeri kayıtları konusunda çok daha iyi çalışmalar yapılmasına vesile olmasına ve bu konudaki sorunların kısa ve orta vadede olmasa bile uzun vadede çözüme kavuşturulmuş olmasına bağlıdır. İşyeri kayıtlarının sistematik ve tüm kurumsal amaçlara uygun bir biçimde sunulabileceği bir sistem; 21. yüzyılda devlet olmanın önemli unsurlarındandır. Çalışmada da vurgulanacağı gibi, birçok kurum ve kuruluşun hizmet sunumuna etkisi bulunan işyeri kayıtlarının sorunlu, yanlış, eksik olması, uluslararası sınıflamalarla uyumlu olmaması etkin kamusal hizmet planlamasını ve uygulamasını olumsuz etkilemektedir.

İşyeri kayıtları konusunda bugüne kadar yazılmış ilk tez olan bu çalışmanın öncelikle İŞKUR’a faydalı olması temennisiyle; tez hazırlık sürecinde yardım ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen başta İşgücü Piyasası ve İstatistik Daire Başkanımız Abdullatif GÖKDERE’ye, Tez Danışmanım İstihdam Uzmanı Mehmet BAYHAN’a İŞKUR’un güzide İstihdam Uzmanları Sinan OK ve Yücel KARAKOYUN ile İstihdam Uzman Yardımcısı Sonay SAKAL’a, son olarak değerli kardeşim İstihdam Uzman Yardımcısı Volkan ÖZ’e teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimin yazımında vakitlerinden çaldığım Eşime ve kızım Hanzade Elif’e gösterdikleri sabır ve anlayış için ayrıca şükranlarımı sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
TABLolar LİSTESİ	V
KISALTMALAR.....	VI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM İŞYERİ KAYITLARI

1.1 İŞYERİNİN TANIMLANMASI VE İŞYERİ KAYITLARININ ÖNEMİ	3
1.1.1 İŞYERİNİN TANIMLANMASI	3
1.1.2 İŞYERİ KAYITLARI NEDİR?	10
1.1.3 İŞYERİ KAYITLARININ ÖNEMİ	12
1.1.4 İŞYERİ KAYITLARININ KATKI SUNDUĞU KAMU FAALİYETLERİ	14
1.1.4.1 Vergi Ve İşyeri Kayıtları	14
1.1.4.2 Çalışma Hayatı Ve İşyeri Kayıtları	15
1.1.4.3 Sosyal Güvenlik Ve İşyeri Kayıtları.....	19
1.1.4.4 Kamu İstatistik Hizmetleri Ve İşyeri Kayıtları.....	21
1.1.4.5 Sanayi Politikası Ve İşyeri Kayıtları	22
1.1.4.6 Teşvik Ve Destek Uygulamaları Ve İşyeri Kayıtları	22
1.1.4.7 Tarım Ve İşyeri Kayıtları	23
1.2 TÜRKİYE’DE İŞYERİ KAYDI TUTAN KAMU KURUM VE KURULUŞLARI	24
1.2.1 MALİYE BAKANLIĞI GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI - MÜKELLEF BİLGİLERİ BİLDİRİMİ	24
1.2.2 SGK	29
1.2.3 İŞKUR.....	34
1.2.4 BELEDİYELER.....	38
1.2.5 TÜİK-İŞ KAYITLARI SİSTEMİ.....	39
1.2.6 BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (SANAYİ SİCİL BİLGİ SİSTEMİ)	40
1.2.7 KOSGEB.....	41
1.2.8 GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI (TARIMSAL İŞLETME KAYIT SİSTEMİ)	42
1.2.9 GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI İLE TOBB ORTAK VERİ TABANI (MERSİS-MERKEZİ SİCİL KAYIT SİSTEMİ)	45
1.2.10 ESNAF VE SANATKAR ODALARI-ESNAF VE SANATKAR BİLGİ SİSTEMİ (ESBİS).....	47
1.3 İŞYERİ KAYITLARININ İŞKUR HİZMET VE POLİTİKALARINDAKİ ROLÜ	49

1.3.1 İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİ	49
1.3.2 ETKİN EŞLEŞTİRME.....	52
1.3.3 İŞYERİ ZİYARETLERİ.....	54
1.3.4 AÇIK İŞ DERLEME	54
1.3.5 AÇIK İŞ, AÇIK İŞ ORANI VE MEVCUT İSTİHDAM VERİLERİNİ EUROSTAT'A SUNMA.....	56
1.3.6 AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARI KAPSAMINDA YILLIK İŞGÜCÜ EĞİTİM PLANI	57
1.3.7 İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI.....	59
1.3.8 İŞSİZLİK SİGORTASI	61
1.3.9 ÜCRET GARANTİ FONU	63
1.3.10 KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ	63
1.4 SEÇİLMİŞ ÜLKE ÖRNEĞİ OLARAK AVUSTURYA'DA İŞYERİ KAYITLARI	65

İKİNCİ BÖLÜM

İŞYERİ KAYITLARININ TUTULMASINDA YAŞANAN SORUNLAR VE İŞKUR VE SGK 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ KAYITLARININ İNCELENMESİ (ARDAHAN ÖRNEĞİ)

2.1 KURUMSAL TANIMLAMA SORUNLARI.....	68
2.2 SINIFSAK TANIMLAMA SORUNLARI.....	69
2.2.1 NACE - AVRUPA TOPLULUĞUNDA EKONOMİK FAALİYETLERİN İSTATİSTİKİ SINIFLAMASI	70
2.2.2 TMS-ISCO UYUMSUZLUĞU	71
2.2.3 ULUSAL ADRES VERİ TABANI SİSTEMİ VE İŞYERİ ADRES GİRİŞİ.....	72
2.2.4 TÜİK GİRİŞİM YEREL BİRİM AYRIMI.....	73
2.3 GÜNCEL OLMAYAN KAYITLAR.....	75
2.4 KURUMLAR ARASI KOORDİNASYONSUZLUK	77
2.5 DİĞER SORUNLAR	77
2.6 İŞKUR VE SGK 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ KAYITLARININ ARDAHAN ÖZELİNDE İNCELENMESİ	79
2.6.1 İŞYERİ SAYILARININ FARKLILIĞI.....	80
2.6.2 ÇALIŞAN SAYILARININ FARKLILIĞI	81
2.6.3 İŞYERLERİNİN EŞLEŞMEME PROBLEMİ.....	83
2.6.4 İŞKUR VE SGK NUMARASI	84
2.6.5 NACE EKONOMİK FAALİYET SINIFLAMASI	85
2.6.6 İŞYERİ VERGİ NUMARASI.....	85
2.6.7 İŞYERİ UNVAN FARKLILIKLARI	86
2.6.8 İŞYERİ KURULUŞ VE KAYIT TARİHİ.....	87
2.6.9 İŞYERİ ADRES VE TELEFON BİLGİLERİ.....	87
2.6.10 İŞYERİ MERKEZ VE ŞUBE AYRIMI.....	87
2.6.11 İŞYERLERİNİN MÜKERRER KAYDI.....	88

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE İÇİN ENTEGRE İŞYERİ KAYITLARI BİLGİ SİSTEMİ ÖNERİSİ

3.1 TÜRKİYE İÇİN ENTEGRE İŞYERİ KAYITLARI BİLGİ SİSTEMİ (İŞKAS) ÖNERİSİ.....	90
--	----

3.1.1 SİSTEMİN TANIMI	90
3.1.2 SİSTEMİN UNSURLARI VE İŞLEVLERİ.....	91
3.1.3 SINIFLAMA İÇİN ÖNERİLER	94
3.1.4 İŞYERİ KAYIT GÜNCELLEĞİNİ SAĞLAMAK İÇİN ÖNERİLER.....	95
3.1.5 KOORDİNASYON ÖNERİLERİ.....	95
3.1.6 İLGİLİ KURUMLARIN İŞYERİ KAYIT BİLGİSİ İHTİYAÇLARINI KARŞILAMA	96
3.1.7 İŞKUR'A KATKILARI.....	96
3.1.8 İŞKAS'TAN BEKLENEN GENEL KATKILAR.....	97
SONUÇ	99
EKLER	102
EK 1 : MALİYE BAKANLIĞI İŞE BAŞLAMA/BIRAKMA BİLDİRİMİ.....	102
EK 2 : SGK İŞYERİ BİLDİRGESİ.....	104
EK 3 : SGK AYLIK PRİM VE HİZMET BELGESİNİN E-BİLDİRGE SİSTEMİNDEKİ GÖRÜNÜMÜ	106
EK 4 : İŞKUR İŞVEREN BİLGİ FORMU	107
EK 5 : İŞKUR AYLIK İŞGÜCÜ ÇİZELGESİ	108
EK 6 : İŞKUR ZORUNLU İSTİHDAM TAKİP FORMU	110
EK 7 : İŞKUR TOPLU İŞTEN ÇIKARILANLARI İZLEME FORMU.....	111
EK 8 : MALİYE BAKANLIĞI MÜKELLEF SİCİL ÖRNEĞİ (LİMİTED ŞİRKET)	112
EK 9 : MALİYE BAKANLIĞI MÜKELLEF SİCİL ÖRNEĞİ (ŞAHİS ŞİRKETİ)	113
EK 10 : MALİYE BAKANLIĞI MÜKELLEF BİLGİLERİ BİLDİRİMİ ÖRNEĞİ.....	114
EK 11 : SAĞLIK İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI BAŞVURU/BEYAN FORMU	115
EK 12 : GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI GIDA İŞLETMESİ KAYIT BELGESİ BAŞVURU VE BEYANNAMESİ.....	116
EK 13 : BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI SANAYİ SİCİL BEYANNAMESİ	117
KAYNAKÇA.....	121
ÖZGEÇMİŞ	125

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO 1: İşyerlerine İlişkin SGK İşyeri Numarası.....	33
TABLO 2: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	33
TABLO 3: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	36
TABLO 4: Ardahan'da TÜİK'e Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör Yerel Birim	40
TABLO 5: İŞKUR'un Yaptığı İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2013)	50
TABLO 6: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	82
TABLO 7: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	82
TABLO 8: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	82
TABLO 9: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	83
TABLO 10: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	83
TABLO 11: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	84
TABLO 12: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı 1-9 İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	84
TABLO 13: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	85
TABLO 14: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	85
TABLO 15: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	86
TABLO 16: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	86
TABLO 17: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri.....	87
TABLO 18: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı Özel Sektör Şube İşyeri	88
TABLO 19: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör Geçici İşyeri	88
TABLO 20: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı Özel Sektör İşyerleri	89

KISALTMALAR

a.g.e. : adı geçen eser

a.g.m. : adı geçen makale

AB : Avrupa Birliği

AİHY : Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği

AMS : Avusturya Kamu İstihdam Kurumu

ÇSGB : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

ESBİS : Esnaf ve Sanatkarlar Bilgi Sistemi

EUROSTAT : Avrupa İstatistik Ofisi

GİB : Gelir İdaresi Başkanlığı

ISCO : Uluslar Arası Standart Meslek Sınıflaması

İBBS : İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İPTA : İşgücü Piyasası Talep Araştırması

İŞKUR : Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

İŞKAS : Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi

KOBİ : Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

KOSGEB : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

MERSİS : Merkezi Sicil Kayıt Sistemi

MYK : Mesleki Yeterlilik Kurumu

NACE : Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması

RG : Resmi Gazete

SFU : Service Für Unternehmen (Avusturya İşveren Servisi)

SGK : Sosyal Güvenlik Kurumu

SSGSSK : Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

TESK : Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu

TİKAS : Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi

TMS : Türk Meslekler Sözlüğü

TOBB : Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

UAVT : Ulusal Adres Veri Tabanı

VUK : Vergi Usul Kanunu

GİRİŞ

Faaliyet gösteren ekonomik birimler olarak işyerlerini en geniş manasıyla tanımak, uygulanabilecek ulusal ya da bölgesel, makro ya da mikro politikaların kalitesini ve yönünü belirleyen en önemli etkenlerden biridir. Ekonomiler büyüdükçe daha da artan ve kompleksleşen ekonomik birimleri, doğru ve sağlıklı bir biçimde kayıt altına almak, bu birimleri sınıflandırmak, ekonomik birimlerin bilgilerini güncellemek; kamu maliyesini, sosyal güvenliği, çalışma hayatını ve istihdamı kısacası çok geniş bir alanı ve toplumun büyük bir kesimini ilgilendirmektedir. İşyeri kayıtları konusu sadece devleti, işyerlerini ve çalışanları değil, toplumun genelini doğrudan ilgilendiren ve aynı zamanda ulusal düzeyde ele alınması gereken bir önceliktir.

Türkiye'nin son dönemlerde yaşadığı ekonomik kalkınma ve büyüme işyeri kayıtlarında yaşanan sorunun çözümünü daha da elzem ve acil hale getirmiştir. Şöyle ki muhtelif birçok kamu kurum ve kuruluşları tarafından tutulan işyeri kayıtları incelendiğinde ortaya çıkan en çarpıcı sonuç işyeri kayıtlarının bir standarttan yoksun olduğu gerçeğidir. Uzun yıllardır dile getirilen işyeri kayıtları konusundaki sorunlara hala çözüm getirilememiş olmasının sebebi, konunun çok boyutlu olması ve çözüm için de güçlü bir irade ve çaba gerektirmesidir.

Makro düzeyde işyerlerinin sayısının ve sektörel faaliyetlerinin, işyerlerinde çalışanların niteliklerinin net bir şekilde ortaya konulamaması sebebiyle etkin politikalar oluşturulamamakta veya belirlenen politikaların etki değerlendirmeleri yapılamamaktadır. Fonksiyonel, ekonomik ve sürdürülebilir “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi”nin (İŞKAS) oluşturulması işyeri kayıtlarında standart birliğini ve güncelliği sağlayacaktır. Bununla birlikte artan işyeri kayıtlılık oranı da Türkiye'nin istihdam, vergi, sosyal güvenlik ve teşvik sisteminin etkinliğini artıracak, bu konularda doğru politikalarının oluşturulmasına katkı sağlayacak ve ayrıca kaynak kullanımında etkinlik sağlanmasına da katkı sunabilecektir.

Son yıllarda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği gibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından işyeri kayıtlarının çözümü konusunda

girişimlerde bulunulmuş ancak nihai anlamda sonuca varan, uygulamaya dönük bir     m ortaya konulamamıştır. Bu  alışma kapsamında ‘‘Türkiye’de İşyeri Kayıtları’’ sorununun boyutları ortaya konulacak ve muhtemel     m önerilerini içeren bir model olan ‘‘Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi’’ (İşKAS) hakkında bilgi verilecektir. Bu sorunun     m nde İşKUR kilit kurum rolünde olacaktır. Bu durum İşKUR hizmetlerinin etkinliği için de zorunludur.

Çalışmanın birinci bölümünde işyeri kayıtlarının tanımına, önemine, işyeri kayıtlarının katkı sunduğu kamu faaliyetlerine, işyeri kaydı tutan kurum ve kuruluşlarına ve işyeri kayıtlarının İşKUR politikalarındaki rolüne yönelik kavramsal  er eve oluşturulacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde işyeri kayıtlarının tutulmasında yaşanan sorunlara değinilecek, ardından İşKUR ve SGK’nın Ardahan ilindeki işyeri kayıtları kıyaslanarak, kurumsal kayıtların tutarlı/tutarsız, sağlıklı/sağlıksız, geçerli/geçersiz ve gerekli/gereksiz yönleri ortaya konulacaktır.

Çalışmanın     nc  bölümünde; sağlıklı, sürdürülebilir ve kurumların ortak kullanımına yönelik ‘‘Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi’’ (İşKAS)  nerisi sunulacaktır.

Sonuc kısmında ise ‘‘Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi’’nin (İşKAS) kurulmasının ve uygulanmasının önemi ortaya konulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞYERİ KAYITLARI

1.1 İŞYERİNİN TANIMLANMASI VE İŞYERİ KAYITLARININ ÖNEMİ

1.1.1 İşyerinin Tanımlanması

İşyerleri toplumsal hayatta ekonomik faaliyetlerin çok büyük bir bölümüne aracılık eden organizasyonlardır. İşyeri, ekonomik uygulamadan gelen bir kavramdır ve ekonomik faaliyetin nicel ve nitel çeşitliliğinden dolayı tek bir tanımı yoktur. İşyeri kayıtlarının etkin bir sistem kapsamında kamunun bilgisine sunulabilmesi “işyeri” ve “işletme” kavramlarının tanımlarında bir uzlaşma gerektirir.

Ekonomik ve toplumsal hayatın hareketliliği ilk başta ve en çok işyerleri üzerinde hissedildiğinden işyeri kavramının birçok tanımı bulunmaktadır. Marchal’a göre; kar sağlamak amacıyla bir pazar için mal ve hizmet sunma organizasyonu olan işyeri kavramını işletmeden ayırmak gerekmektedir¹. İşyerinin mal veya hizmet üreten teknik bir birim, işletmenin ise kural olarak kar ve nadiren de sosyal ve ideal bir amaç güden ekonomik bir birim olduğu doktrinde ve uygulamada çoğunlukla kabul edilmektedir.

İşletme; iktisadi bir amacın gerçekleşmesi için bir müteşebbise ait bir veya birden fazla işyerinin örgütlenmesinden oluşan bir birim olarak tanımlanmaktadır.² İşletmeler, bir işyerinden oluşabileceği gibi birden fazla işyerinden de oluşabilmektedir. Buradan, işyeri kavramının ekonomik bir kavram olan işletmeden daha dar bir üretim ve hizmet birimi olduğu sonucu çıkarılabilir. Bir işletme örneği olarak bir banka, işyeri niteliğinde olan birden fazla şubeye veya bir market farklı bölgelerde satış yerine sahip bulunabilir. İşletme olarak vasıflandırılan organize edilmiş ekonomik faaliyet bir gerçek

¹ Taşkın, Ahmet; “İş Hukukunda İşletme Kavramı”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2012/1, s.77.

² Taşkın; **a.g.m.**, s. 77.

kişi ya da tüzel kişi tarafından gerçekleştirilebilir ve tüzel kişilik, özel hukuk tüzel kişisi ya da kamu hukuku tüzel kişisi olabilir. Özel işletmelerin mutlak karlılık esasına göre çalıştıkları, kamu işletmelerinin ise öncelikli hedefleri arasında kar olmasa da, karlılığın faaliyetin devamı için zorunlu olduğu ifade edilmektedir. İşyeri gibi işletme de değişik üretim faktörlerinin sistemli ve bilinçli bir şekilde bir araya getirildiği ekonomik bir organizma olarak tanımlanmaktadır. Aynı organizmanın farklı iki yönünü oluşturmakla birlikte işletmeyi, işyerlerinin toplamı olarak tanımlamak her zaman mümkün olmamaktadır.

İşletme, bir tek işyerinden de oluşabilmekte, ancak aynı işverene ait birden çok işyeri bir tek işletme meydana getirmeyebilmektedir. Bir işverene ait birden fazla işyeri bir tek hukuki ve ekonomik merkeze bağlanabiliyorsa bir tek işletmeden söz edilebilir. Aksi halde, birbirinden ayrı işyerleri oluşturmakla yetinmezler ve ayrı birer işletme niteliğine bürünürler.³ İşletmenin tek bir işyerinden meydana gelmesi halinde ekonomik organizasyon ile sosyal organizasyon i ie bulunmaktadır. Özellikle tek bir işyerinde faaliyet gösteren küçük veya orta ölçekli işletmelerde iki kavram birbirine karışmaktadır.

İşyeri ile işletmeyi birbirinden ayıran en önemli ölçüt, işyerinin teknik üretim birimi, işletmenin ise ekonomik üretim birimi olmasıdır.⁴ Ancak bu kavramların birbiri yerine kullanıldığı hallere de sık rastlanmaktadır. Çünkü işletmeler bir tek işyerinden oluşabileceği gibi birden fazla işyerinden de oluşabilmektedir. Bu durumda işletmeyi oluşturan birden fazla işyeri, hukuki ve ekonomik bakımdan işletmeden bağımsız bir varlığa sahip değillerse de, burada çalışan işçiler ayrı bir topluluk oluşturduklarından iş hukuku bu kavramı göz önünde bulundurmaktadır. Birden fazla işyeri bir işletmeyi oluşturabiliyorsa da bir işletmeye işyerlerinin toplamı demek doğru değildir.

Bir işverene ait çok sayıda işyeri aynı zamanda bir bütün halinde işletmeyi oluşturmamaktadır. Bir kısım işyerleri tekstil alanında faaliyet göstererek farklı bir işletmeyi, bir kısmı da otomotiv alanında faaliyet göstererek farklı bir işkolu ve işletme oluşturabilmektedir. O halde bir işverene ait birden fazla işyerinin değil, aynı hukuki çerçevede bir merkeze ve aynı iş koluna bağlı birden fazla işyerinin bir araya gelmesiyle işletme oluşmaktadır. Aksi halde farklı iş kollarında ve farklı merkezler tarafından

³ Taşkın; **a.g.m.**, s.80.

⁴ Taşkın; **a.g.m.**, s.80.

yönetilen farklı işyerleri olmakla kalmayıp değişik işletmeleri oluştururlar. İşyerini ekonomik faaliyetin önemli bir unsuru haline getiren husus; işyeri olmadan işletmeden söz edilememesidir.⁵ Her işletmenin bünyesinde bir işyeri olmak zorunluluğu bu yönüyle işletmeyi daha geniş ve üst bir kavram haline getirmektedir ama kurulacak bir işyeri kayıtları sistemi için de hem işyerinin hem de işletmenin tasnifini göz önünde bulunduracak bir yapı sunmaktadır.

Mevzuatta işyeri teriminin işletme kavramının önünde ve üstünde tutulmasının ve daha sık kullanılmasının temel nedeni, işletmenin soyut bir kavram olmasına karşın işyerinin daha somut olmasıdır.⁶ İşyerinin varlığı için; arsa, bina, makina ve tezgah, malzeme gibi eşya ve patent gibi haklar, tecrübe, buluş ve müşterilerle olan ilişkiler gibi maddî olmayan kıymetler ile beşeri işgücü (emek) unsurlarının bulunması ön koşullar olarak ifade edilmektedir. Ancak, bütün bunların bir araya gelmesi işyeri kavramının ortaya konulması bakımından yeterli değildir. İşverenin bu unsurları belirli bir amaca ulaşmak için sürekli olarak bir arada bulundurması gereklidir.⁷

İşyeri ile işletme arasındaki farklılıkların net bir şekilde ortaya konulması işyeri tanımının daha da netleşmesine katkı sağlamaktadır.

İşletme, insan ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, üretim faktörlerinin bir araya getirildiği mal ve hizmet üreten ekonomik birimlerdir. İşyeri, mal veya hizmet şeklinde belli bir üretim ünitesi yani teknik bir birim olduğu halde; işletme, kural olarak kar ve nadiren de sosyal ve ideal bir amaç güden organize olmuş ekonomik bir ünedir. Kural olarak işletmenin iktisadi amacına karşılık işyerinin teknik amacından söz edilir. Bu yönüyle işyeri işletmenin amaçlarına ulaşmak için bir araçtır. Bir işyerinin tek bir teknik amacının olması zorunlu değildir. Aynı işyerinde birbiriyle ilintili olmaksızın birden fazla teknik amaç olabilir. Önemli olan bir işyerinde sadece bir teknik amacın bulunması değil, teknik amacı veya amaçları gerçekleştirmeye yarayan organizasyonun birliğidir. Farklı teknik amaçlar aynı organizasyon içinde bulunuyorsa tüm bunların bir işyeri içinde olması önemli değildir. Örneğin, bir işyerinin bir platformunda ambalaj

⁵ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, Karar No. 2010/29733-19.10.2010.

⁶ Taşkın; a.g.m., s.103.

⁷ Taşkın; a.g.m., s.103.

kutuları imal edilirken diğer platformunda ürünlerin paketlenmesi mümkündür. Teknik olarak birisi imalat, diğeri paketlenme işini yapmaktadır.⁸

İşyeri coğrafi bakımdan mahallileştirilmiş faaliyetin merkezi, amacı belirli bir iş üretimi tekniği ünitesi olduğu halde, işletme bir iktisadî üretim ünitesidir. Coğrafi anlamda üretim birimleri arasında uzaklık bulunması, bunların tek bir işyeri olarak değerlendirilmesine engel değildir. Yine, coğrafi anlamda birbirine yakın iki birimde organizasyonel anlamda bağımsız örgütlenme varsa, iki bağımsız birimin varlığı kabul edilir. Üretilen mal ve hizmetlerle nitelik yönünden bağlılığı bulunan yerler işyerinden sayılacağı gibi, işyerinde bir yönetim birliği mevcut ise işyerine bağlı yerler, birlikte örgütlenme nedeni ile aynı birim içerisinde yer alır ve dolayısıyla işyeri sayılırlar. Aynı müteşebbislere ait birden fazla işyeri bir araya gelerek işletmeyi meydana getirebilir. Bu durumda bu birleşmenin iktisadi nitelik taşıması gerekir. İşletmenin mutlaka ekonomik bir amaç gütmesi gerekmez. İşletme kar amacı gütmeyen bir hastane işletmesi örneğinde olduğu gibi ideal, sosyal veya insani bir amaç da izleyebilir. Bu açıdan bakıldığında işletme ve işyeri kavramlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayan en önemli noktanın "amaç" olduğu söylenebilir. İşyerlerinde amaç her zaman mal veya hizmet üreterek kar elde etmek iken, işletmelerde insanlara ve topluma yarar sağlamak temel amaç olabilir.⁹

İşyeri en yakın teknik üretim ve hizmet amacı ile meşgul olduğu halde, işletme saik denilen daha uzak iktisadi amaçları izler. İşyerinin teknik bir amaca yönelik olmasına karşılık işletme çoğunlukla kar amacı güder. Bu nedenle işyerinde üretim yapılırken işletmede genel olarak kar veya zarar söz konusudur. İş hukuku anlamında bir işletmenin kar sağlama amacı taşıması her zaman zorunlu değildir. Örneğin, işçi çalıştıran sendika veya dernekler bu türdendir. İşletme; ekonomik, teknik ve toplumsal bir yapıdır. Bu nedenle işletmeyi salt ekonomik bir kuruluş olarak ele almak doğru olmaz.¹⁰

Kural olarak işletme kavramı işyeri kavramından daha geniştir. Bu açıdan işyeri işletmenin görece bağımsız bölümüdür. Çünkü bir işletme birden çok işyerinin birleşmesinden oluşabilir. Bu anlamda işletme, birden fazla işyerinin toplamından

⁸ Taşkın; **a.g.m.**, s.106.

⁹ Taşkın; **a.g.m.**, s.106.

¹⁰ Taşkın; **a.g.m.**, s.107.

oluşmaz. Söz konusu olan, birden fazla işyerinin bir organizasyon altında bir işverene ve bir merkeze bağlı olarak faaliyet göstermesidir. Bu nedenle işletmenin tanımı yapılırken, “*iktisadi bir amacın gerçekleştirilmesi için bir işverene ait bir veya daha fazla işyerinin örgütlenmesinden oluşan ünite*” denilmektedir. Örneğin, çok şubeli bankalar, oteller, marketler veya mağazalar zinciri, birden fazla yerde inşaat yapan inşaat şirketleri, denizcilik işletmeleri, otobüs işletmeleri vs. böyledir. Bir işverene ait birden fazla işyeri farklı iş kollarında veya alanlarında çalışıyorsa işletme oluşturmazlar. İşletmenin bu özelliğine karşın işyeri genelde tektir veya birden fazla olduğu zaman da bir tek ekonomik ve hukuki merkeze bağlı değildir.¹¹

İşletme hukuki ve mali yönlerden bağımsız olduğu halde işyerinin bağımsızlığı yoktur. İşletmenin muhtelif işyerlerini kapsadığı hallerde bu durum açıklıkla görülebilir.¹²

İşletmenin kar ve zararını üzerinde taşıyan işletme müdürü ile işyeri şefinin aynı kişi olması zorunlu değildir. Hem işletme ve hem de işyeri aynı teknik ve iktisadî amaçlara yöneltilmiş ve işletme şefi aynı zamanda işyerinin de şefi ise iki kavram birleşmiş olur.¹³

İşyeri ve işletmeyi tanımlarken üzerinde durulması gereken diğer bir husus da girişim (teşebbüs) kavramıdır. Girişim, başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere pazarı olan ve pazarda fiyatı oluşturan ekonomik mal ve hizmetleri ortaya koymak ve sahibine kar sağlamak amacını güden bir işletmedir. Başka bir deyişle, belirli bir yasal, finansal, örgütsel ve ekonomik özelliğe sahip kuruluştur. Bu yönüyle girişimcilik, risk ve belirsizlik koşulları altında, kazanç elde etme ve büyüme amacıyla yenilikçi bir ekonomik organizasyonun oluşturulmasıdır. Çoğu zaman aynı anlamda kullanılsa da girişim ile işletme kavramları birbirinden farklıdır. Girişim, belirli bir yasal, finansal, örgütsel ve ekonomik özelliğe sahip bir kuruluşken, işletme daha çok fabrika ve satış mağazası gibi mal veya hizmet üreten teknik bir birimdir. Örneğin, Sabancı Holding bir girişim, onun bünyesindeki Lassa oto lastik fabrikası ise bir işletmedir.¹⁴ Her girişim bir işletme olurken her işletme bir girişim değildir.

¹¹Taşkın; **a.g.m.**, s.107.

¹² Taşkın; **a.g.m.**, s.107.

¹³ Taşkın; **a.g.m.**, s.107.

¹⁴ Taşkın; **a.g.m.**, s.86.

İşyeri kavramının tanımı mevzuatta da düzenlenmiştir ve farklı noktalarına yapılan vurgularla muhtelif kanunlarda yer almaktadır. Çalışma hayatında kullanılan işyeri kavramına farklı hukuk normları tarafından farklı tanımlamalar ve farklı yükümlülükler getirilmektedir. Örneğin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nda ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nda geçen “işyeri” tabiri farklıdır. İşyeri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 11. maddesinde “*İşyeri, sigortalı sayılanların maddi olan ve olmayan unsurlar ile birlikte işlerini yaptıkları yerlerdir. İşyerinde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler, dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ile araçlar da işyerinden sayılır.*” şeklinde tanımlamıştır.¹⁵

Sosyal Güvenlik Kurumu’nun 2011/50 sayılı Genelgesinde de “*sigortalının işini yaptığı yer*” ifadesinden, sigortalının fiilen çalıştığı, yani esas işini gördüğü yer anlaşılmaktadır. Sosyal güvenlik mevzuatına göre işyeri kavramı genel kullanım alanı dışında farklı anlamda kullanılmaktadır. Örneğin, genel anlamda veya halk arasında işyeri, faaliyet gösterilen her mekan için kullanılmakta iken, sosyal güvenlik mevzuatı açısından bir yerin işyerinden sayılabilmesi için orada en az bir sigortalının çalışıyor olması gerekmektedir. 5510 sayılı Kanunun 11. maddesine göre işveren, örneği Sosyal Güvenlik Kurumu’nca hazırlanacak işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte SGK’ya vermekle yükümlüdür. SGK açısından bir yerin işyeri olabilmesi için yukarıdaki kanun maddesinden de görüleceği üzere sigortalı sayılanın da olması gerekmektedir. Bu açıdan sigortalı sayılanın istihdam edilmediği bir işyerinin SGK açısından işyeri olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmamakta ve bu nedenle SGK’ya bildirim de gerekmemektedir. Diğer yandan işyerinin ruhsatsız olup olmadığının, işyeri mülkiyetinin işverene ait veya kiralanmış olmasının, işyerinin varoluş amacının veya faaliyet konusunun sosyal güvenlik mevzuatı açısından işyeri sıfatının kazanılması bakımından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

İşyeri, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 2.maddesinde “*İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddî olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir. İşverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik*

¹⁵ 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, RG. 16.06.2006- 26200.

yönünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve meslekî eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır. İşyeri, işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütündür.” şeklinde tanımlanmıştır.¹⁶ Arsa, bina, makine, tezgah, malzeme gibi eşya, patent ve alacak hakları gibi haklar, tecrübe, buluş ve müşterilerle olan ilişkiler gibi maddi olmayan kıymetler ile beşeri işgücü ve emek işyerinin unsurlarını oluşturmaktadır. Fakat tüm bu maddi ve maddi olmayan unsurların bir arada bulunması işyerinin oluşumu için yeterli olmayıp, ayrıca işverenin bu unsurları mal ve hizmet üretimine yöneltmiş olması ve teknik bir amaca ulaşmak için sürekli olarak bir arada bulundurması gerekmektedir.

İşyeri, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 156. maddesinde “Ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyette işyeri; mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri, vapur büfeleri gibi ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerdir.” şeklinde tanımlanmıştır. Görüldüğü gibi VUK’un 156. maddesinde işyeri; ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilmiş veya bu faaliyetlerde kullanılan yer şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanım oldukça kapsamlı ve ayrıntılı bir tanımdır. Çünkü VUK’un 154. ve 155. maddelerinde, gerek tüccarların ve gerekse serbest meslek erbabının işyeri açmış olması, onun işe başlama belirtisi olarak ve dolayısıyla vergiyi doğuran olayın nedeni olarak kabul edilmiştir. Bu durumda ise örneğin, bir doktorun muayenehane olamayacak bir depoyu kiralaması onun orada muayenehane açtığını ve serbest meslek faaliyetinde bulunduğunu göstermez. Çünkü VUK’un 156. maddesinde, bir işyerinin mesleki faaliyetin yapılmasına tahsis edilen ve bunun için kullanılan bir yer olması koşulu da öngörülmüştür. VUK’un 156. maddesinde yer alan işyeri örneklerinin sayısı 22’dir. Bunlar mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence yeri, spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık, dalyan, voli mahalleleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyesi ve vapur büfeleridir. İşyeri örnekleri yalnızca yukarıda belirtilenlerle sınırlı değildir. Madde metninde "gibi" ibaresi

¹⁶4857 Sayılı İş Kanunu, RG. 10.06.2003- 25134.

kullanıldığı için, yukarıdakilere benzer yerler de işyeri olabilecektir.¹⁷ VUK'un 156. maddesinde sıralanmış olan işyerleri, kendi aralarında sınıflandırmaya tabi tutulduğunda başlıca dört ana gruba ayrılmaktadır. Bunlar ticari işyerleri, sınai işyerleri, tarımsal işyerleri ve hizmet işyerleridir.¹⁸ Yukarıdaki sistematığe örnek verilecek olursa; perakende ve toptan satış mağazası ticari, fabrika veya imalathane sınai, çiftlik tarımsal ve otel hizmet işyeri olmaktadır.¹⁹

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 8. maddesinde işyerinin Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tayin olunacağı belirtilmiştir. Maddeye göre ticari faaliyette bir yerin işyeri sayılabilmesi için sadece ticari faaliyete tahsis edilmesi ve ticari faaliyette kullanılması yeterli olmaktadır.²⁰ 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda işyeri kavramı ve bu kavram ile aynı anlam ifade eden kavramlar yer almaktadır. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun çeşitli maddelerinde işyeri kavramına atıflar yapıldığı görülmektedir. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 3. maddesinin üçüncü fıkrasının "a" bendi uyarınca; Vergi Usul Kanunu hükümlerine uygun Türkiye'de işyeri olan veya daimi temsilci bulunduran yabancı kurumlar tarafından bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla yapılan işlerden elde edilen ticari kazançlar dar mükellefiyette kazanç olarak vergiye tabidirler.²¹ Görüldüğü gibi bu maddede de işyeri kavramı geçmekte ve işyeri kavramının tanımlanması bakımından da VUK'un 156. maddesine yollama yapılmıştır. Böylece Kurumlar Vergisi Kanunu açısından da Vergi Usul Kanunu'nda tanımlanan işyeri kavramı önem kazanmaktadır.

1.1.2 İşyeri Kayıtları Nedir?

İşyeri kayıtları muhtelif kamu kurum ve kuruluşlarının kendi faaliyet alanlarına giren görevlerini yerine getirmek adına faydalandığı ve bünyesinde tuttuğu işyeri, işveren ve çalışan bilgilerini ihtiva eden kayıtlardır. İşyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşları işyerlerini kendi faaliyet alanlarına ve erişmek istediği amaçlara göre

¹⁷ Barut, Ali Niyazi; "Vergi Usul Kanunu'na Göre İşyeri Kavramı ve Önemi"

<https://www.google.com.tr/search?q=vergi+usul+kanununa+g%C3%B6re+i%C5%9Fyeri+kavram%C4%B1+ve+%C3%B6nemi&oq=ver&aqs=chrome.2.69i57j69i60j69i59l3j69i61.1698j0&sourceid=chrome&ie=UTF-8>, (31.08.2013).

¹⁸ 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, RG. 10.01.1961- 10703-10705.

¹⁹ Yıldız, Mehmet; "İşyeri Nedir? Ne değildir?"

<http://www.vmhk.org.tr/wp-content/uploads/2011/08/Mehmet-Y%C4%B1ld%C4%B1z-%C4%B0%C5%9Fyeri-Nedir-Ne-De%C4%9Fildir.pdf>, (08.10.2013).

²⁰ 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, RG. 06.01.1961-10700.

²¹ 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, RG. 21.06.2006- 26205.

tanımlarlar ve sınıflandırırılar. İşyeri kayıtları ile ilgilenen her bir kamu kurum ve kuruluşunun farklı metotlarla, farklı işyeri numaraları ile ve farklı işyeri bildirim formları ile işyeri kayıtlarını tutması, işyerleri ile ilgili çapraz sorgulama yapılmasına ve işyeri kayıtlarının kıyaslanmasına engel olmaktadır. Örneğin SGK sosyal güvenlik uygulamaları açısından işyerleri ile ilgilenmektedir. Bu amaçla bir işyeri tanımlı yapmakta, işverenlere işyeri bildirgesi sunmakta, işyerlerinin bilgisini almakta ve işyerlerini sınıflandırmaktadır. Dolayısıyla SGK'nın tuttuğu işyeri kayıtları sosyal güvenlik perspektifiyle oluşturulmuş kayıtlar olmaktadır. Buna benzer şekilde Maliye Bakanlığı da vergi ve benzeri mali yükümlölüklerin takibi adına bir işyeri tanımlı yapmakta, işe başlayacaklara işe başlama bildirimini sunmakta ve işyerlerini kayıt altına alarak işyerlerini sınıflandırmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşları işyeri kaydı tutulmasında farklı metotlar kullanmaktadır. İşverenler tarafından doğrudan kurumlara elden bildirim verilmesi, elektronik bildirim verilmesi ve kurumların bu işle görevlendirdiği çalışanları vasıtasıyla işyerlerine gidilip bilgilerin alınması yöntemleri temelde kullanılan üç farklı yöntemdir. İşyeri kayıtlarının güncellenmesinde de keza söz konusu üç yöntem kullanılmaktadır. Ancak kamu kurum ve kuruluşları da bilgi çağında teknolojik imkanları yoğun olarak kullanmaya başlamış ve işyeri kayıtlarının tutulmasında kullanılan sistem zamanla yalnızca elektronik bildirim verme sistemine doğru gitmeye başlamıştır.

Kamu kurum ve kuruluşları işyeri kayıtlarını genelde kendi bünyelerinde tesis ettikleri bir veri havuzunda toplamaktadır. Dolayısıyla kamu kurum ve kuruluşları işyeri kayıtlarının yer aldığı veri havuzu için sağlam bir bilgi işlem altyapısına ihtiyaç duymaktadır. İşyeri kaydı tutan her bir kamu kurum ve kuruluşunun ayrı bir işyeri kayıt formu bulunmaktadır. Kurumların doldurulmasını talep ettiği işyeri kayıt formları arasında birçok ortak bilgi talep edilmektedir. İşyeri kayıt formlarında temelde ortak olan hususlar; işveren kimlik bilgileri, işyerinin faaliyet alanı, işyerinde çalışan sayısı, işyeri adres ve iletişim bilgileri, işverenin ortağı varsa ona dair bilgiler, işyeri bildiriminin nedeni, işyerinin türü ve işyeri numarasıdır. Bu bilgiler işyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarının talep ettiği işyeri kayıt formlarında genellikle yer alan ortak bilgilerdir.

1.1.3 İşyeri Kayıtlarının Önemi

İnsanların toplum halinde yaşamalarının önemli bir nedeni, tek başına yaşamamanın zorluklarını işbirliği ve dayanışma içerisinde atlatabilmektir. Bu bağlamda tarihin bir evresinde devlet denilen üst sosyo-siyasal organizasyonu keşfetmişlerdir.²² Ulus devlet öncesi formasyonları ayrıca değerlendirilmek kaydıyla, devlet; belirli bir toprak ve nüfus üzerinde egemenlik hakkına sahip, merkezileşmiş tek yetke ve hukuki düzen olarak ifade edilmektedir.²³ İşyeri kayıtlarının önemi bu egemenlik unsuruna bağlı olarak ifade edilebilecek hususlarla ilişkili olmasındandır. Devletin en temel egemenlik araçları, sınırları içerisinde kanunların tekliğini ve uyumunu sağlamak, bu bağlam içerisinde bir tür dağıtım ve yeniden dağıtımın meşru mekanizması olmak²⁴ ve kayıt tutabilmektir. Bu temel işlevler en eski devletlerde vergi ve haraç toplama tekeli elinde tutmak şeklinde gerçekleşirken, modern dönemlerde bu vergilerin çeşitlendiği, sistematik hale geldiği görülmektedir. Ulus devlet formasyonunda ise sicil, tutanak, sayım, istatistik²⁵ gibi kavramlar devlet egemenliğinin tamamlayıcıları olmuşlardır. Bilgi işlem teknolojisi tüm bu kavramları “sistem” kelimesinde bütünleşik bir biçimde buluşturmuştur. İşyeri kayıtları ise ekonomik bir yapının içerisinde bu çalışmada ifade edildiği üzere vergi, istihdam, sosyal güvenlik gibi devletin temel faaliyet alanlarını etkilediği için önem arz etmektedir.

İşyerlerinin mevcut durumunu bilmek, mevcut duruma ilişkin sorunların nedenlerini ortaya çıkartabilmek ve geleceğe yönelik plan ve programları oluşturabilmek için sistemli istatistiki verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle işyerlerine ilişkin istatistiki verilerin geçerliliği ve güvenilirliği önem arz etmektedir. Diğer yandan, gerek yerel gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde artan bilgi ihtiyacı, işyeri kayıtlarına ilişkin istatistiki verilere olan talebi de her geçen gün arttırmaktadır. Bu istatistiki bilgi ihtiyacını karşılamakla görevli olan kamu kurumları artan bu talepleri temelde gerçekleştirdikleri araştırma ve sayımlarla gidermektedirler.²⁶ Bu çalışmada da ifade edilen açık iş istatistikleri buna örnek verilebilir. Bu nedenle kamu kurumları alternatif veri kaynakları arayışlarına yönelmektedirler. Bu arayışlardan biri, ikincil veri

²² Türköne, Mümtazer; **Siyaset**, Opus Yayınları, 2.Basım, İstanbul 2009, s. 72.

²³ Akal, Cemal Bali; **Devlet Kuramı**, Dost Yayınları, 3.Basım, Ankara 2011, s. 375.

²⁴ Türköne; **a.g.e.**, s.76-77.

²⁵ Statistics kelimesi ile State (Devlet) kelimesi aynı kökten gelmektedir.

²⁶ TÜİK, **İstatistik Üretiminde İdari Kayıtların Rolü**, Yayın No: 3910, Ankara 2013, s. 3.

kaynakları olarak idari kayıt verilerinin ve bu anlamda işyeri kayıtlarının istatistiki amaçlarla kullanımıdır.²⁷

İdari kayıtlar anlamında etkili bir işyeri kayıt sistemi oluşturulmadığından birçok akademik çalışma henüz yapılamamaktadır. Çünkü araştırmalara çerçeve, örneklem ve kontrol unsuru olabilecek bir kayıt sistemi olmadan yapılan çalışmaların tutarlılığı tartışma konusu olabilmektedir. İdari kayıtlar ve bu bağlamda işyeri kayıtları birçok araştırmada kullanılabilir.²⁸

İşyerleri, kamu kurumu ve kuruluşları ile haneler dışında uygulanan neredeyse tüm politikaların ülke genelinde uygulama alanıdır. Bu nedenle işyeri kayıtlarının doğru, güvenilir, kapsamlı, tutarlı ve zaman periyotlarına uygun ayrışımı uygulanan tüm bu politikaların etki değerlendirmesinin yapılmasına olanak sağlayacaktır. Söz gelimi bir teşvik uygulamasının kaç adet işyerini kapsadığı, bu işyerlerinin ne oranda bu teşvik uygulamasından yararlandığı Türkiye için henüz yanıtı hızlıca verilebilen bir durum değildir. Nitelikli işyeri kayıtları önemlidir çünkü bir işyeri için sektör, çalışan sayısı, çalışanların mesleki dağılımları, ölçek, yaş, coğrafi dağılım gibi temel veriler bilinmeden o işyerlerine ilişkin politikalar etkin oluşturulamaz, oluşturulan politikaların da etki değerlendirmesi tam olarak yapılamaz. Bu çalışma kapsamında önerilen “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi” (İŞKAS) etkili politika oluşturmak için veri sağlanabilecek bir sistemdir.

İşyeri kayıtlarının etkilediği kamu hizmetleri incelendiğinde vergiden çalışma hayatına, sanayi politikasından tarım politikasına kadar birçok alanı etkilediği görülecektir. İşyeri kayıtlarının önemi buradan da anlaşılabilir. Bir sonraki kısımda bu etkinin örnekleri üzerinde durulacaktır. Özetle işyerleri çalışma hakkının icra edildiği üretim yerleridir. Bu bağlamda Türkiye’de milli eğitim kapsamında eğitim/öğretimden mezun olacak öğrenciler, İŞKUR’un hizmet sunduğu hedef kitlesi olarak işsizler ve daha iyi şartlarda iş arayanlar, güvenli bir gelecek için sürekli bir ücret ve emekliliğe ulaşmak amacıyla şu anda istihdamda olanlar, kısaca aktif nüfus olarak ifade edilen tüm toplum kesimleri yaşamlarını işyerleri üzerinden inşa edebilirler. İşyeri kayıtları bu işyerlerine ilişkin politika oluşturulmasına imkan sağlayacaktır.

²⁷ TÜİK; a.g.e., s. 3-4.

²⁸ Gates, Gerald W.; “Expanding Statistical Use of Administrative Data: A Research Proposal Focused on Privacy and Confidentiality”, http://www.fcsn.gov/09papers/Gates_IX-A.pdf, (29.12.2013).

1.1.4 İşyeri Kayıtlarının Katkı Sunduğu Kamu Faaliyetleri

İşyeri kayıtları; vergiden, çalışma hayatına; kayıt dışı ekonomiden, teşvik sistemine; sosyal güvenlik sisteminden, istatistik üretimine kadar çok geniş bir alana yansımakta ve sözü edilen kamu hizmet ve faaliyetlerinin kurulmasına ve işletilmesine katkı sağlamaktadır. Söz konusu kamu faaliyetlerinin etkin, ekonomik ve verimli yürümesi ve ayrıca söz konusu kamu faaliyetlerinde izlenen politikaların hedefe ulaşması; işyeri kayıtlarının varlığına, doğruluğuna ve güncelliğine bağlıdır.

1.1.4.1 Vergi Ve İşyeri Kayıtları

İşyeri kayıtlarının yoğun olarak kullanıldığı kamu faaliyetlerinin başında vergi konusu gelmektedir. İşyeri kayıtları genel olarak kamu maliyesini, spesifik olarak vergi konusunu doğrudan ilgilendirmektedir. Şöyle ki mükelleflerin vergisel yükümlülüklerinin temelini mükellef sicil kayıtları oluşturmaktadır. Diğer bir ifade ile faaliyet gösterilen sektörlerin doğru belirlenerek bir takım mali ve ekonomik teşvik ve prim esaslarının belirlenmesi, vergisel yükümlülüklerini yerine getirmeyen mükelleflerin takibi ve bu suretle kamu alacağının güvence altına alınması, mükellefler ile kamu kurumları arasında hızlı ve etkili iletişim kanallarının kurulması gibi mükellefiyete ilişkin birçok bilginin doğruluğu ve güvenilirliği mükellef sicil bilgilerinin doğruluğuna ve güncelliğine bağlıdır.²⁹

Mükellef sicil kayıtları özellikle vergisel denetim ve vergi alacağının takibi konusunda başvuru olan önemli bir kaynaktır. Mükelleflerin bildirimlerini kanunda belirtilen süreler içinde yapmamaları, eksik yapmaları ya da vergi kanunlarında belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda mükelleflerin takibi mükellef sicil kayıtları kullanılarak yapılmaktadır. Vergi dairelerinin vergilendirme ile ilgili görevlerini yerine getirmeleri açısından mükellef sicil kayıtları rehberlik hizmeti görmektedir.

Vergisel olayların sağlıklı bir şekilde kavranabilmesi büyük ölçüde bilgi toplamanın etkinliğine bağlı olmaktadır.³⁰ Bilgi toplama mekanizmasının sağlıklı işleyişi özellikle vergi incelenmesine alınması gereken mükelleflerin saptanması

²⁹Vergi Usul Kanunu Sirküleri / 61, 15.03.2013- VUK 61/2013-06/Mükellef Bilgileri Bildirimi-02.

³⁰ “İşe Başlama, Mükellefiyet Tesisi, Yoklama Ve Mükellefiyet Terkini İşlemleri”
<http://archive.ismmmo.org.tr/docs/duyuru/iseBaslamaMukellefiyetTesis.pdf>, (19.12.2013).

bakımından büyük önem taşımaktadır. Vergi idaresi, gerçekleştirdiği yoklama ve vergi incelemeleriyle vergi güvenliğini sağlamaya çalışmaktadır. Yoklama ve vergi incelemeleri mükelleflerin mükellef sicil bilgilerinde görülen faaliyetlerinin bir yönüyle fotoğrafının çekilmesidir. Yoklama gerek mükelleflerin ve durumlarının, gerekse mükellefiyetle ilgili maddi olayların, kayıtların ve konuların araştırılmasına ve belirlenmesine yönelik bir uygulama olarak vergi dairesi için önemli bir bilgi toplama faaliyetidir. Yoklama faaliyetinin layıkıyla yerine getirilmesi mükellef kayıtlarının sağlıklı olmasına bağlıdır.³¹

“Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi”nin (İŞKAS) etkin bir şekilde kurulması ve işletilmesi, vergi mükelleflerinin yükümlülüklerini daha kolay yerine getirmelerini sağlayabileceği gibi özellikle işyerleri ile ilgili vergilerde kurum ve kuruluşların işlemlerini kolaylaştıracaktır.

1.1.4.2 Çalışma Hayatı Ve İşyeri Kayıtları

Çalışma hayatı; istihdamdan, çalışma şartlarına ve işyerlerinin denetimine; sendikal faaliyetlerden, iş sağlığı ve güvenliğine kadar çok geniş bir alanı ve toplumun büyük bir kesimini kapsamaktadır. İşyeri kayıtları da söz konusu uygulamaların tesisi ve yürütülmesi açısından başvuru ve kullanılan bir araçtır. “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi”nin etkin bir şekilde kurulması ve işletilmesi, söz konusu aracın etkin kullanılmasını sağlayacaktır. Ulusal istihdam politikasının hem oluşturulmasında hem de uygulanmasında, etkin bir işyeri kayıt sisteminden elde edilecek yapı analizi, hayati öneme sahip olacaktır. Nitekim çalışma hayatına ilişkin düzenlemeler nüfusun tüm kesimlerini etkilemektedir.

İşyeri kayıtlarının katkı sunduğu kamu hizmetlerinden önemli bir başlık kamu istihdam hizmetleridir. Söz konusu hizmeti asli olarak sunan kurum Türkiye’nin kamu istihdam kurumu olan Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) Genel Müdürlüğü’dür. İşyeri kayıtları İŞKUR’un temel hizmet alanına denk düşmektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na bağlı Çalışma Bölge Müdürlükleri lağvedilerek İŞKUR’un taşra teşkilatının çatısı altında yeniden yapılandırılmıştır. 2 Kasım 2011 tarihli mükerrer Resmi Gazete ’de yayımlanan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve

³¹ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü, **213 Sayılı Vergi Usul Kanunu İle İlgili Olarak Uygulama Birliğinin Sağlanması Amacıyla Daha Önce Yapılan Tamimlerin Güncellenmesi Ve Birleştirilmesi**, 2012.

Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 665 sayılı Kanun Hükmünde Kararname İŞKUR'un faaliyet alanı ve görevlerinde birtakım değişiklikler gerçekleştirmiştir. KHK hükümleri gereğince sayısı 17 olan ÇSGB Bölge Müdürlüklerinin tüm hak ve yetkileri İŞKUR'a devredilerek 81 ilde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri olarak yeniden yapılandırılmıştır. Sonuç olarak bölgesel bazda yürütülen hizmetler İŞKUR'un yaygın teşkilatlanması aracılığıyla tüm Türkiye çapında sunulmaktadır.³² Bundan dolayı çalışma hayatı ve istihdam bağlamında işyeri kayıtları İŞKUR özelinde daha yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu tez kapsamında işyeri kayıtlarının İŞKUR politikalarındaki rolünden ayrıntılı olarak bahsedileceği için bu kısımda istihdam ve işyeri kayıtları konusuna değinilmeyecektir.

Türkiye'de sosyal devlet anayasal güvenceye sahiptir. Sosyal devlet olma vasfı sebebiyle Devlet çalışma hayatında aktif olarak rol üstlenmektedir. Devlet, Türkiye'de çalışma hayatında çalışanlar ve işverenlerle birlikte siyasal taraftır ve aynı zamanda çalışma hayatının önemli bir aktörüdür. Devletin bu özelliği ona çalışma hayatında gerekli yönlendirmeler ve düzenlemeler yapma ödevini yüklemektedir. Türkiye'de çalışma hayatındaki yönlendirme ve düzenlemeler kamusal yetki ve ayrıcalıklarla donatılan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışma hayatına dair üstlendiği görevler ve faaliyetler çok yönlüdür.³³ Bakanlık söz konusu görev ve faaliyetleri gerçekleştirirken işyeri adres ve bilgilerini kullanmakta ve işyeri kayıtlarına ihtiyaç duymaktadır.

İşyeri kayıtlarının katkı sunduğu kamu hizmetlerinden önemli bir başlık iş sağlığı ve güvenliği hizmetleridir. Sanayiden sayılan işlerin yapıldığı, elli veya daha fazla işçi istihdam edilen işyerlerine ÇSGB Bölge Çalışma Müdürlüklerince işletme belgesi verilmesini öngören 4/12/2009 tarihli ve 27422 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşletme Belgesi Hakkında Yönetmelik, 10.02.2013 tarihli ve 28555 sayılı Yönetmelikle yürürlükten kaldırılmıştır.³⁴ Bunun yerine işverenler, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 29'uncu maddesi uyarınca, işletmeye başlanmadan önce, büyük endüstriyel kaza oluşabilecek işyerleri için, işyerlerinin büyüklüğüne göre

³² **4904 Sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu**, RG. 05.07.2003- 25159.

³³ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, **2014 - 2018 Dönemi Stratejik Planı**, Ankara, 2013.

³⁴ <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130210.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130210.htm>, (18.12.2013).

“büyük kaza önleme politika belgesi” veya “güvenlik raporu” hazırlamakla yükümlü hale getirilmiştir. Hazırlanan güvenlik raporu içerik ve yeterlilik bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından incelendikten sonra işverenler işyerlerini faaliyete geçirebilmektedir.³⁵

İşyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusu son yıllarda önemi oldukça artan bir konudur. Toplum ve çalışma hayatında oluşan farkındalık ve buna paralel olarak yapılan hukuki ve kurumsal düzenlemeler neticesinde Türkiye’de çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliği kültürü yerleşmektedir. ÇSGB İş sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü iş sağlığı ve güvenliği konusunda politika belirleyen, mevzuatın uygulanmasını sağlayan ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlayan kamu kurumudur. İş sağlığı ve güvenliği konusunda işverenlerin, işçilerin ve devletin birçok yükümlülüğü bulunmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği kurullarının oluşturulması, işyeri sağlık birimlerinin kurulması, işyerlerinde hekim istihdam edilmesi, iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının istihdam edilmesi, çalışma hayatında çocuk ve kadın işçilerin korunması gibi birçok husus iş sağlığı ve güvenliği konusuna girmektedir. Şöyle ki işyeri hekimi istihdamı 50 ve üzeri çalışanı olan işyerleri için zorunludur.³⁶ Bu durumda çalışan sayısının tespiti açısından işyeri bilgi ve kayıtlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Genel Müdürlük işverenlerin ve işçilerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yükümlülüklerinin takibi ile ilgili olarak işyeri bilgilerine ihtiyaç duymakta ve işyeri bilgilerini kullanmaktadır.

İşyeri kayıtlarının katkı sunduğu kamu hizmetlerinden önemli bir diğer başlık endüstri ilişkileri ve çalışma koşullarına ilişkin hizmetlerdir. ÇSGB Çalışma Genel Müdürlüğü çalışma şartları ile ilgili olarak bireysel iş ilişkilerini düzenleyen 4857 sayılı İş Kanunu’nun uygulanmasından sorumludur. Söz konusu Kanun yine aynı Kanunun 4. maddesinde belirtilen işyerleri hariç bütün işyerlerinde uygulanmaktadır. Çalışma şartları ile ilgili olarak işyerlerini ilgilendiren konular İş Kanunu’nda düzenlenmiştir. Şöyle ki işyerlerinin bildirimi ve devri işlemleri, işçi-işveren arasında yapılan iş sözleşmeleri ve türleri, iş sözleşmelerinin feshi ve nedenleri, işten çıkarma müessesesi, engelli ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu, genel olarak ücret konusu, izin hakları, çalışma süreleri, kıdem tazminatı konuları; işyerleri, işverenler ve işçiler için çalışma

³⁵ 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, RG. 30.06.2012-28339.

³⁶ İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu.

hayatının bir parçası durumundadır.³⁷ 4857 sayılı İş Kanunu'nda yer alan bu konularda yapılan işlemlerde Çalışma Genel Müdürlüğü işyeri kayıt ve bilgilerini kullanmakta ve işyeri kayıtlarına ihtiyaç duymaktadır.

Çalışma hayatının önemli bir parçası olan sendikal faaliyetler, toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt konusunda mevzuatta öngörülen iş ve işlemleri yapmak da yine ÇSGB Çalışma Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasındadır. 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi işçileri temsil eden işçi sendikaları ile bunların işverenlerini temsil eden işveren sendikaları ile ilgili yasal düzenleme 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'dur. ÇSGB Çalışma Genel Müdürlüğü çalışma hayatında toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt ile sendikalar ve sendikal faaliyetler konusunda düzenleyici ve yönlendirici kararlar almaya yetkili kamu kurumudur. Genel Müdürlük söz konusu konularda görevlerini yaparken işyeri bilgilerine ihtiyaç duymakta ve işyerlerinin bilgilerini kullanmaktadır. Sendikal örgütlenmede ve toplu iş sözleşmelerinde önemi olan bir işyerinin girdiği işkolunun tespiti işlemleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yapılmaktadır. İşkolu kavramı sendikaların faaliyet alanlarını belirleyen temel bir ögedir. Çünkü sendikalar kuruldukları işkolunda faaliyette bulunmaktadır. İşçi veya işverenler aynı işkolunda ve aynı zamanda birden çok sendikaya üye olamamaktadır. Ancak aynı işkolunda ve aynı zamanda farklı işverenlere ait işyerlerinde çalışan işçiler birden çok sendikaya üye olabilmektedir. Buna ilaveten toplu iş sözleşmesi yapmak üzere yetkisi kesinleşen sendika, işyerlerine sendika temsilcisi atamaktadır. İşyeri sendika temsilcilerinin sayısı, işyerlerindeki işçi sayısına göre belirlenmektedir. Şöyle ki 50'ye kadar işçinin çalıştığı işyerlerinde bir, 51 – 100 işçinin çalıştığı işyerlerinde iki, 101 – 500 işçinin çalıştığı işyerlerinde üç, 501 – 1000 işçinin çalıştığı işyerlerinde dört, 1001 – 2000 işçinin çalıştığı işyerlerinde altı, 2000'den fazla işçinin çalıştığı işyerlerinde sekiz işyeri sendika temsilcisi atanmaktadır.³⁸ İşyeri kayıtları ve bilgileri bu noktada önem kazanmaktadır. Çalışan sayısının tespiti açısından işyeri kayıtları bu noktada kullanılmaktadır.

Çalışma hayatının denetimi ve teftişi konusu 4857 sayılı İş Kanunu'nda düzenlenmiştir. Kanunun 91.maddesi *“Devlet, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izler, denetler ve teftiş eder. Bu ödev Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı ihtiyaca yetecek sayı ve özellikte teftiş ve denetlemeye yetkili iş*

³⁷ İş Kanunu.

³⁸ 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, RG. 07.11.2012-28460.

müfettişlerince yapılır.” şeklindedir. Buna göre işyerlerinin denetimi ve teftişi Bakanlık iş müfettişlerince yerine getirilmektedir. İş müfettişleri rutin ve olağanüstü teftiş usulleri ile işyerlerini denetlemekte ve denetim sonuçlarına ilişkin raporlar hazırlamaktadır. İşyerlerinin denetimi noktasında işyeri kayıtlarının önemi devreye girmektedir. Kayıtlı olmayan işyerlerinde denetim yapılması mümkün olmamaktadır. Çalışma hayatının düzenli yürümesi adına işyerlerinin denetlenmesi kayıtlı işyerlerinin varlığına ve bu işyerlerinin bilgilerinin doğruluğuna bağlıdır. Ancak İş Kanununda işçi şikayetlerinin ÇSGB Bölge Müdürlüklerine yapılacağı hususu ve çalışma hayatı ile ilgili Bölge Müdürlüklerine yapılan atıflar önceden belirtildiği üzere İŞKUR Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine devredilmiştir.(Bknz s.15-16) Dolayısıyla işçi şikayetleri ile Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri ilgilenmektedir.

1.1.4.3 Sosyal Güvenlik Ve İşyeri Kayıtları

Sosyal güvenlik; bireyleri, özellikle de çalışan bireyleri karşılaşılabilecekleri risklere karşı koruyan, bireylerin geleceğe güvenle bakmasını sağlayan, finansmanı büyük ölçüde yine bireylerden alınan primlerle karşılanan bir sistemdir.³⁹ Sosyal güvenliğin insan hayatında bu derece önemli olması nedeniyle sosyal güvenlikle ilgili konulara devletlerin ve bireylerin verdiği önem sürekli artmaktadır. Bu önemin en büyük göstergesi de sosyal güvenliğin en üst hukuk normu olan anayasa ile güvence altına alınmış olmasıdır. 2709 sayılı 1982 Anayasası’nın 60. maddesi “*Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.*” şeklindedir. Ayrıca Anayasa’nın takip eden “61.” ve “62.” maddelerinde de sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenlere ve yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşlarının sosyal güvenliklerinin sağlanmasına vurgu yapılmaktadır.⁴⁰

Sosyal güvenliğin sürdürülebilirliği sosyal güvenlik sisteminin karşılaştığı en büyük sorundur. İşverenler ve işyerleri sürdürülebilir sosyal güvenliğin esasını teşkil etmektedir.⁴¹ Şöyle ki çalışanların ve çalışanların bakmakla yükümlü olduklarının sosyal güvenlik hizmetlerinden yararlanabilmesi işyerlerinin ve çalışanların kayıtlı

³⁹ Ayhan, Abdurrahman; “Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Güvenlik İlkeleri”, **Sosyal Güvenlik Dergisi**, 2012/1, s.44.

⁴⁰ **2709 Sayılı 1982 Anayasası**, RG. 09.11.1982- 17863.

⁴¹ Gümüş, Erdal; “Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Öneriler”, **Seta Analiz**, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, Sayı:24, Ağustos 2010,s.20-21.

olmasına ve işverenlerin sağlıklı bildirim yapmasına bağlıdır. İşyeri kayıtları sosyal güvenlik açısından oldukça önemli bir husustur. Yasa koyucu bunu dikkate alarak sosyal güvenlik mevzuatında sıklıkla işyeri kayıtlarına ve işyeri bildirimlerine değinmiştir. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na göre işverenin işyerinde sigortalı çalıştırması halinde işyerini belirli usul dahilinde kayıt ettirmesi gerekmektedir. 5510 sayılı Kanunun 11'inci maddesinin üçüncü fıkrası *“ İşveren, örneği Kurumca hazırlanacak işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Kuruma vermekle yükümlüdür.”* hükmüne yer vermektedir. Ayrıca 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının “a” ve “c” bendi gereği sigortalı çalıştıran işverenlerin SGK tarafından belirlenen ve matbu olan işyeri bildirgesini usulüne uygun olarak düzenleyerek en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte bağlı olduğu Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne/Sosyal Güvenlik Merkezine vermeleri gerekmektedir.⁴²

Kayıtlı ve yasalara uygun olarak faaliyette bulunan işyerlerinin işyeri bildirgelerini usulüne uygun olarak vermesi işverenler ve çalışanlar için sosyal güvenlik hizmetlerinden faydalanmanın temel şartıdır. Şöyle ki 5510 sayılı Kanunda belirtilen kısa ve uzun vadeli sigorta kollarından yararlanmak ancak sosyal güvenlik sisteminde kayıtlı olmakla mümkündür. Kayıtlı işyerleri ve bu işyerlerinin çalışanları; kısa vadeli olarak iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık ve analık sigortasından, uzun vadeli olarak ise malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasından faydalanmaktadır.⁴³ Söz konusu sigorta hizmetlerinin sunulmasında ve sigorta kollarından faydalanılmasında işyeri kayıtları kullanılmakta ve işyeri kayıtlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

İşyeri kayıtlarında sistemli bir yapının kurulması ve işletilmesi anlamında “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi” (İŞKAS) sosyal güvenlik hizmetlerinin etkinliğini arttıracaktır. Hem bütünsel anlamda kayıt dışılığın azaltılması hem de işyeri kaydının tekleşmesi sosyal güvenlik sistemi için de iyi bir altlık oluşturacaktır. Çünkü işyeri kayıtlarının her düzeyde istatistiki sunumu daha sistematik ve kolay sağlanacaktır.

⁴² Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.

⁴³ Ayhan; a.g.m., s.52.

1.1.4.4 Kamu İstatistik Hizmetleri Ve İşyeri Kayıtları

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 1. maddesine göre resmi istatistiklerin üretimine ve organizasyonuna ilişkin temel ilkeleri ve standartları belirlemek; Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu alanlarda veri ve bilgilerin derlenmesini, değerlendirilmesini, gerekli istatistiklerin üretilmesini, yayımlanmasını, dağıtımını ve resmi istatistik programında istatistik sürecine dahil kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak üzere Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) kurulmuştur.⁴⁴ Devlet İstatistik Enstitüsü geleneğinin üzerine kurulu olan TÜİK, Türkiye'de işyeri kayıtlarını kullanarak bunun sonucunda birçok istatistik üretmektedir. İşyerleri ve işletmeler ile ilgili alan araştırmalarında, TÜİK'in kullandığı işyeri kayıtlarının temel kaynağı Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından tutulan işyeri kayıtlarıdır.⁴⁵ Sektörel güven endeksleri, mali aracı kuruluş istatistikleri, perakende satış hacim endeksi, sanayi ciro endeksi, sanayi üretim endeksi, üretici fiyatları endeksi, yıllık sanayi ve hizmet istatistikleri, süt ve süt ürünleri üretim istatistikleri, işgücü maliyeti endeksi, girişimcilik istatistikleri gibi TÜİK'in alan araştırması yaparak oluşturduğu istatistikler; işletmelerin ve işyerlerinin bilgileri kullanılarak oluşturulan istatistiklerdir. Bunların yanında TÜİK 1999 ve 2002 yıllarında "Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı" yaparak sanayi sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin bilgilerini derlemiş ve ürettiği/üreteceği istatistiklere veri kaynağı sağlamıştır. Ayrıca TÜİK 20 ve daha fazla çalışanı olan girişimlerde her yıl tam sayım yaparak söz konusu girişimlerin bilgilerine sahip olmakta ve bu bilgileri yapacağı alan araştırmalarında kullanmaktadır.⁴⁶

İŞKUR'un yaptığı işgücü piyasası talep araştırmalarında (İPTA) kullandığı işyeri listeleri TÜİK'in Gelir İdaresi Başkanlığından temin edip gerekli istatistiksel araştırmalar yapmaya müsait hale getirdiği işyeri listeleridir. Bu işyeri listeleri; işyerlerinin unvan ve adres bilgilerini içermekte ayrıca uluslar arası sektör sınıflaması olan ve 21 sektörü içeren NACE sınıflamasına göre sektörel ve işyeri büyüklüğü bilgileri ile birlikte İŞKUR'a verilmektedir.⁴⁷

İstatistik hizmetlerinin yerine getirilmesinde işyeri kayıtlarının önemi, işyeri kayıtlarındaki yanlışlığın; araştırma evreninde, örnekleminde ve dolayısıyla

⁴⁴ 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanunu, RG. 18.11.2005- 25997.

⁴⁵ 2012-2016 Resmi İstatistik Programı, RG. 05.01.2012-28167.

⁴⁶ <http://www.tuik.gov.tr>

⁴⁷ İŞKUR, 2013 I. Dönem Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması, İŞKUR Yayını, Ankara 2013, s. 70.

sonuçlarında yanlışlık oluşturacağıdır. Doğru, güvenilir ve etkin bir istatistik altyapısı ancak doğru, güvenilir ve etkin bir işyeri kayıt sistemi üzerinden oluşturulabilir.

1.1.4.5 Sanayi Politikası Ve İşyeri Kayıtları

Türkiye’de hangi sektörlerle yönelik politikalara ağırlık verilebileceği ve sektörel rekabet edilebilirliğe ilişkin ulusal bir strateji sunan 72 eylemden müteşekkil “2011-2014 Sanayi Strateji Belgesi” sanayi politikasına ve sektörlerle yönelik tedbir ve politikaların yer aldığı bir çalışmadır.⁴⁸ Türkiye’de sanayi işletmeleri ile ilgili olarak tutulan sanayi sicil kayıtları sanayi politikasına yön verecek uygulamaların hayata geçirilmesinde ve Sanayi Strateji Belgesinin hazırlanmasında göz önünde bulundurulacak önemli bir kaynaktır.⁴⁹ Sanayi sicil kayıtları özellikle sektörlerin yapısına ve mevcut durumuna ilişkin analiz imkanı sunmaktadır. İşletme ve sanayi politikası kapsamında yer alan sektörel politikalar spesifik sektörlerin rekabet analizlerinin yapılmasını, farklı sektörlerle yönelik problemlerin çözülmesine yönelik girişimlerin başlatılmasını amaçlamaktadır.

1.1.4.6 Teşvik Ve Destek Uygulamaları Ve İşyeri Kayıtları

Belirli ekonomik faaliyetlerin diğerlerine oranla daha fazla ve hızlı gelişmesini sağlamak amacıyla, devlet tarafından çeşitli yöntemlerle verilen destek ve yardımlar olarak tanımlanan teşvikler; üretimin, istihdamın, ihracatın artırılması gibi genel amaçlarının dışında sektörel gelişmenin sağlanması, Ar-Ge kapasitesinin artırılarak yenilikçiliğin geliştirilmesi, işletmelerin rekabet güçlerinin artırılması gibi amaçlar da gütmektedir. Teşvikler sadece ekonomik istikrar ve büyüme gibi ekonomik odaklı değil; bölgesel dengesizlikleri azaltma, çevrenin korunması, işgücünün eğitilmesi gibi sosyal alanlara da temas etmektedir.⁵⁰

Türkiye’de işsizlik ödeneği ve istihdam teşviki, Ar-Ge ve inovasyon, girişimcilik, çevre koruma, tarım ve hayvancılık, kültür ve turizm, hayat boyu öğrenme

⁴⁸ **Sanayi Strateji Belgesi (2011-2014)**, YPK Kararı 07.12.2010-2010/38.

⁴⁹ **6948 Sayılı Sanayi Sicil Kanunu**, RG. 24.04.1957- 9593.

⁵⁰ Çolakoglu, Mehmet Ali; “Ülkemizde Yatırımlara Uygulanan Devlet Yardımları”, Ekonomi Bakanlığı, https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&cad=rja&sqi=2&ved=0CFE_QFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ekonomi.gov.tr%2Fupload%2FFBA4A979-FF0E-32F0-FD96FFD20B32FB19%2F15_Yat%25C4%25B1r%25C4%25B1m_Tesvikleri.ppt&ei=HlizUqiOKYbatA bJ_oCYCg&usq=AFQjCNGGAMdFleagqBFWFNghyU_Kl9rPoQ&sig2=lvVYhdjrt7m2KON8fEMIw&bvm=bv.58187178,d.Yms, (09.11.2013).

ve gençlik programları, ihracat teşviki, hazine yatırım teşviki, KOBİ desteği ve kalkınma ajansları tarafından verilen genel destekler gibi çok farklı amaçlara yönelik pek çok kurum tarafından farklı teşvik programları uygulanmaktadır.⁵¹

Teşvik uygulamaları şarta bağlı desteklerdir. İşletmelerin ve işyerlerinin teşvik uygulamalarından yararlanabilmesi teşvikte istenen amaçlara ulaşabilmek adına şartlara bağlanmaktadır. Teşvik veren muhtelif kamu kurum ve kuruluşları tarafından teşvikten yararlanmak isteyen işletmelerin ve işyerlerinin işyeri bilgileri önemlidir. Özellikle sektörel ve vergisel teşviklerde işyeri bilgilerinin önemi daha da artmaktadır. Verilecek herhangi bir sektörel teşvik uygulamasında işyerlerinin hangi sektörlerde yer aldığı bilgisi ön plana çıkmaktadır. Etkin ve işleyen bir teşvik sisteminin planlanması, uygulanması ve etki değerlendirmesinin yapılabilmesi; etkin bir işyeri kayıt sistemi üzerinden mümkün olabilir. Teşviklerin istihdama etkilerinin ölçülmesi “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi”nin etkin veri sağlamasına bağlıdır.

1.1.4.7 Tarım Ve İşyeri Kayıtları

Uygulamaya geçme aşamasında olan “Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi” (TİKAS) devletin tarımla ilgili birçok politikasına yön verebilecek niteliktedir. Öncelikle bu sistemle tarım sektöründe kamu kaynaklarının etkin kullanılması hedeflenmektedir. Bitkisel üretim ve hayvancılık konusunda planlanan destekleme politikalarının, tarımsal işletme büyüklüğüne ve işletme tipine göre planlanarak işletme verimliliğini artırmaya yönelik yapılandırılması hedeflenmektedir. Sistemin tam olarak faaliyete geçmesiyle arazi toplulaştırma çalışmalarının sağlıklı ve güncel verilere dayalı olarak sürdürülmesi planlanmaktadır. Sistem ile devletin tarımda güncel bilgi ihtiyacının karşılanmasının sağlanması da hedeflenmektedir.⁵²

Tarımsal işletme yapılarındaki değişimlere göre önlem alınabilmesi ve tarım sektöründe yapılacak araştırmalar için sağlıklı ve güncel çerçeveye sahip olunabilmesi sistemin esas amaçlarından biridir. Ulusal Adres Veri Tabanı ile ilişkilendirilmiş tarımsal işletme kayıtlarının elde edilmesi ve işletme adresi ile işletmecisi adresi bilgilerine ulaşılarak sistemin güncellenmesi de planlanmaktadır. Sistem ile tarım sektörüne ilişkin tüm verilerin tek merkez üzerinden kontrolünün sağlanması

⁵¹ Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA), “Türkiye’de Teşvik ve Destekler”, <http://www.baka.org.tr/turkiye-de-tesvik-ve-destekler-S105.html>, (05.10.2013).

⁵² <http://www.tuik.gov.tr/arastirmaveprojeler/tikas/tikas.html>, (10.09.2013).

planlandığından uluslararası tanım, kavram ve standartlara uygun tarımsal işletme bazı istatistikler üretilebilmesine imkan sağlayabilecektir. TİKAS Türkiye'nin tarım politikasını yeniden şekillendirebileceği bir sistemdir ve tam olarak uygulamaya geçince, işyeri kayıtlarının makro politikaların oluşturulması ve değiştirilmesinde etkili olup olamayacağının örneğini kamuoyuna verecektir. “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi” (İŞKAS) TİKAS'ın da içerildiği daha kapsamlı bir çerçevede oluşturulmalıdır.

1.2 TÜRKİYE’DE İŞYERİ KAYDI TUTAN KAMU KURUM VE KURULUŞLARI

Türkiye’de işyeri kayıtları çalışma hayatına, vergisel yükümlülükler, işgücü piyasasının temel eğilimlerine ve yapısına, sosyal güvenliğe ve diğer birçok konuya ilişkin önemli veriler sunmaktadır. Her ne kadar farklı kamu kurum ve kuruluşlarının veri tabanlarında, farklı amaçlarla, farklı örnek numaraları ve işyerlerine atfedilen tanım farklılıkları ile derlendiği için kıyaslama imkanı sunmayan işyerlerine ait veriler yine de önemli ipuçları içermektedir. Türkiye’de işyeri kayıtlarını tutan kuruluşlar olarak muhtelif bakanlıklar, GİB, TÜİK, İŞKUR, SGK, KOSGEB, Odalar, belediyeler vb. gibi kurum ve kuruluşlar işyeri kayıtlarını kurumsal amaçları için kayıt altına almaktadır.

Belirtilen kamu kurum ve kuruluşlarının tümü çoğu zaman uyumsuz, sınıflama usulleri uygun olmayan yapılarda, farklı periyotlarla işyeri kayıtlarını tutmaktadır. Bütün kurum ve kuruluşların ihtiyacını karşılayacak “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi” birçok kaynağın etkin kullanımını sağlayabilmesinin yanı sıra sadece işyeri kayıtlarının tutulabilmesi için ayrılan kaynağın bile etkin kullanımını sağlayacaktır. Bu kapsamda birçok kurum ve kuruluş işyeri kaydı tutabilmek için insan, bütçe ve zaman kaynağı kullanmasına rağmen birçok sorun aşılamamaktadır. Bu sorunlara ayrıca değinilecektir.

1.2.1 Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı - Mükellef Bilgileri Bildirimi

Türkiye’de işyerlerini kayıt altına alan kurumlardan en önemlisi Maliye Bakanlığı’dır. Devlet olmanın gereği ve vergi otoritesinin tesisatı açısından Maliye Bakanlığı işyeri kaydı tutan en eski ve en köklü yapılanmadır.

İşyerinin kaydı için ön şart işe başlamaktır ve mükellef işe başladıktan sonra işyerini kaydettirmektedir. Vergi Usul Kanunu'nun 153. maddesinde işe başlamayı bildirecek olanlar sayılmıştır. Bu maddeye göre vergiye tabi olan ticaret ve sanat erbabı, serbest meslek erbabı, kurumlar vergisi mükellefleri, kollektif ve adi şirket ortakları ile komandit şirketin komandite ortakları vergi dairelerinde işe başlama bildirimini doldurduktan sonra işyerini kaydettirmektedir. Bildirimde işyerine ait kapsamlı bilgiler yer almaktadır.(EK-1)

VUK'un 168'inci maddesinde *“Gerçek kişilerde işe başlama bildirimleri; işe başlama tarihinden itibaren on gün içinde kendilerince veya 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na göre ruhsat almış avukatlar veya 3568 sayılı Kanun'a göre yetki almış meslek mensuplarınca; şirketlerin kuruluş aşamasında işe başlama bildirimini ise; işe başlama tarihinden itibaren on gün içinde ticaret sicili memurluğunca ilgili vergi dairesine yapılır.”* hükmü yer almaktadır. Gerçek kişilerde vergi mükellefiyetini gerektirecek faaliyeti nedeniyle mükellefiyet tesisi talep eden gerçek kişi tarafından imzalanan işe başlama bildiriminin vergi dairesine ibrazı gerekmektedir. Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirler aracılığıyla düzenlenen işe başlama bildirimini söz konusu kişiler tarafından da ayrıca kaşe/mühür basılarak imzalanabilmektedir.⁵³

Otomasyonlu Vergi Daireleri İşlem Yönergesi uyarınca; mükellefin işe başlamayı dilekçe ile bildirmesi durumunda işe başlama bildiriminin mükellefe posta ile gönderilmesi veya yoklama memuru vasıtasıyla ya da bizzat vergi dairesine çağırılmak suretiyle doldurulmasının sağlanması gerekmektedir.⁵⁴ Mükellefiyet tesisi işlemlerinin kolaylaştırması, hızlandırılması ve kırtasiyeciliğin azaltılması amacıyla, 2012/08 sayılı Uygulama İç Genelgesi'nde gerçek kişilerden İşlem Yönergesi'nin 7'nci maddesinde işe başlama bildirimini ekinde alınması gereken belgelerin aranılmayacağı, ancak gerekli kontrollerin yapılması amacıyla nüfus cüzdanının aslının vergi dairesine ibraz edilmesi ve işe başlama bildiriminin doldurulmasının yeterli olacağı belirtilmiştir.⁵⁵

Diğer taraftan, mükelleflerden istenilmeyeceği belirtilen belgelerin mükellefler tarafından kendi rızaları ile vergi dairelerine ibraz edilmesi halinde bu belgeler de kabul edilmektedir. Ayrıca, ilgili mevzuatında mükelleflerden herhangi bir belgenin

⁵³ Vergi Usul Kanunu.

⁵⁴ Maliye Bakanlığı Otomasyonlu Vergi Daireleri İşlem Yönergesi, 2012.

⁵⁵ Maliye Bakanlığı 2012/08 Sayılı Uygulama İç Genelgesi, 2012.

alınmasına ilişkin hüküm yer alması halinde, bu belgelerin mükelleflerden alınması gerekmektedir. Ayrıca Vergi Usul Kanunu'nun 153'üncü maddesi uyarınca ticaret sicil memurluklarının, kurumlar vergisi mükellefi olup da Türk Ticaret Kanunu uyarınca tescil için başvuran mükelleflerin başvuru evrakının bir suretini ilgili vergi dairesine intikal ettirmesi üzerine, işe başlamayı bildirme yükümlülükleri yerine getirilmiş sayılmakta olup, bildirim yükümlülüğünü süresi içinde yerine getirmeyen ticaret sicil memurları hakkında, işe başlamanın zamanında bildirilmemesine ilişkin usulsüzlük cezası hükümleri uygulanmaktadır.⁵⁶

Ticaret sicil memurlukları, yeni kurulan sermaye şirketlerinin (anonim şirket, limited şirket ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket) kurucu ortakları, yönetim kurulu başkan ve üyeleri, genel müdürleri ile limited şirket müdürlerinin vergi kimlik numarası olarak T.C. kimlik numarasının ilgili belgelere yazılmasını sağladıktan ve gerekli kontrolleri yaptıktan sonra şirket kuruluş dilekçesi ve temsile yetkili kişilerce imzalanan bildirim formunu ilgili vergi dairesine göndermektedir.⁵⁷

Bildirim işleminin tamamlanmasının ardından işyeri kayıt ve bilgileri Maliye Bakanlığı GİB işyeri kayıtları sistemine intikal ettirilmekte ve işyeri kayıt edilmiş olmaktadır. Daha sonra ise yoklama memurları tarafından işyeri ziyaret edilerek gerekli incelemeler yapılmaktadır. Maliye Bakanlığı'na kayıtlı biri gerçek kişiye, diğeri ise tüzel kişiye ait işyeri kayıt örneği tezin "EKLER" kısmında yer almaktadır. (EK- 8 ve EK-9)

Maliye Bakanlığı tarafından 2012 yılında yayımlanan Vergi Usul Kanunu 413 Sıra Numaralı Genel Tebliği her yıl, yılda bir kez elektronik ortamda mükellef bilgileri bildirim düzenleme zorunluluğu getirmiştir. Mükellef bilgileri bildirim tezin "EKLER" kısmında yer almaktadır. (EK-10) Bildirimler her yıl 1 Nisan-31 Mayıs tarihleri arasında elektronik ortamda verilmektedir. Bildirimi belirlenen süre içinde vermeyen veya eksik ya da yanıltıcı bildirimde bulunan mükelleflere Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355. maddesi uyarınca özel usulsüzlük cezası verilmektedir. VUK 413 Sıra Numaralı Genel Tebliği'ne göre mükellef bilgileri bildirim uygulamasının getirilme amacı mükelleflere ait verilerde meydana gelen değişikliklerin

⁵⁶ <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/mukellefbilgileribildirimi/mukellefbilgileribildirimi.html>, (16.11.2013).

⁵⁷ **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu**, RG. 14.2.2011-27846.

Maliye Bakanlığı tarafından güncel olarak takip edilmesini, söz konusu verilerin güncellenmesini, eksikliklerin giderilmesini ve doğruluklarının teyidini sağlamaktır.⁵⁸

Vergi dairelerince mükellefiyet tesisi sırasında mükelleflerin faaliyette bulundukları sektörlerle ilişkin faaliyet kodları ve diğer sicil bilgileri konusunda kayıt yapılmaktadır. Bu bilgilerde daha sonradan meydana gelen değişikliklerin, örneğin mükellefin faaliyette bulunduğu sektörü veya işyeri adresini değiştirmesi veya şirket ise ortaklık yapısının değişmesi gibi, ilgili mevzuatı gereği mükellefler tarafından güncellenerek idareye bildirilmesi gerekmekte olan yükümlülükler mükelleflerce ihmal edilmektedir.

Bu durum sadece Gelir İdaresi Başkanlığı'nın değil SGK ve diğer başka kurumların da yönetsel ve denetimsel birçok fonksiyonunu yerine getirmesine engel olmakta veya eksik/hatalı yerine getirmesine sebep olmaktadır. Ayrıca sicil bilgilerinde bulunan bazı hatalar, kimi durumlarda doğrudan mükelleflerin mağdur olmasına sebep olmaktadır. Örneğin, faaliyette bulunduğu sektör kodu yanlış olan bir mükellef yapılan analiz çalışmalarında, hatalı bir şekilde analize tabi tutulmakta ve neticede mükellefler bundan olumsuz etkilenmektedir. Dolayısıyla, mükelleflerin sicil bilgilerinin güncellenmesi, kendileri açısından da son derece olumlu sonuçları olan bir uygulamadır. Diğer kurum ve kuruluşlarla doğru bilginin paylaşılabilmesi ve Ulusal Adres Veri Tabanındaki standart adres yapısının kullanılabilmesi için her yıl bu bilgilerin güncellenmesi gerekmektedir. Ayrıca GİB tarafından yapılacak bilgi paylaşımı sonucunda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca mükelleflerden talep edilen bilgi ve belgelerin analizleri yapılmak suretiyle mükelleflerden mükerrer bilgi ve belge istenmemesi yönünde çalışmalar yapılabilmektedir.⁵⁹

VUK 413 Sıra Numaralı Genel Tebliği'ne göre ticari kazanç, zirai kazanç ve serbest meslek kazancı elde edenlerle dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler, kamu iktisadi teşekkülleri, kooperatifler, adi ortaklıklar, iş ortaklıkları, komandit şirketler, avukatlık ortaklıkları, anonim şirketler, limited şirketler, kollektif şirketler, ticari amaç taşıyan apartman ve site yönetimlerinin bildirim vermesi zorunludur. Yine tebliğe göre basit usulde ticari kazanç elde edenler, gayrimenkul sermaye iradı mükellefleri, gerçek usulde olup gayrimenkul, menkul, sair kazanç, ücret geliri elde edenler, kamu

⁵⁸ Gelir İdaresi Başkanlığı 413 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği, RG. 20.01.2012-28179.

⁵⁹ <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/mukellefbilgileribildirimi/mukellefbilgileribildirimi.html>

kurumları, kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşlar, dernek ve vakıflar (iktisadi işletmeleri hariç), apartman sakinleri tarafından seçilen ticari amaç taşımayan apartman yönetimleri, valilik veya kaymakamlık bünyesinde kurulan ticari amaç taşımayan hizmet birlikleri bildirim vermemektedir. Genel Tebliğe göre bildirimin mükelleflerin sahibi olduğu her bir şube için ayrı ayrı verilmesi gerekmektedir. Örneğin, Türkiye sathında faaliyet gösteren bir banka veya perakendeci, her bir şubesi için ilgili bildirimini doldurup vermek zorundadır. Bildirimlerin elektronik ortamda verilmesi zorunludur. Elektronik ortam dışında gönderilen bildirimler verilmemiş sayılmaktadır. Bildirimin GİB internet vergi dairesine kendi adına kullanıcı kodu, parola ve şifre almış mükelleflerce ya da serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirlerce yapılması gerekmektedir.⁶⁰

Mükelleflerden Gelir İdaresi Başkanlığı'nın internet adresinde bulunan açıklamaları göz önünde bulundurarak bildirimini eksiksiz olarak doldurmaları istenmektedir. İstenen bilgilerin belli başlıları olarak; mükellefiyete ilişkin temel bilgiler (TC kimlik ya da vergi kimlik numarası, mükellefiyet türü, SGK işyeri sicil numarası, ticaret sicil no, sanayi sicil no), işyerinde çalışan ücretli sayısı, elektrik ve doğalgaz abonelik bilgileri, işyerinin kira olup olmadığı, eğer kira ise mülkiyet sahibine ilişkin bilgiler, şirketin faaliyet konusu ve kodları ile bu faaliyet konularına göre cironun tasnifi sayılabilir. Yapılan faaliyete ilişkin olarak Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması olan NACE Rev.2 altılı ekonomik faaliyet kodunun istenmesi standardizasyonun sağlanması açısından oldukça önemlidir.⁶¹

TOBB ve SGK da işyerleri ilgili olarak NACE'ye göre işlem yapmaktadır. Kurumsal amaç farklılıkları, tutulan kayıtların kapsamını değiştirse de son yıllardaki olumlu bir gelişme bu kayıtların, ortak sınıflama dillerini (NACE Rev.2) esas almaya başlamış olmasıdır. Çünkü işyeri kayıtlarının güncel sektörel görünümü işgücü piyasasının dinamikleri ve potansiyellerine ilişkin çok temel değerlendirmeler yapma imkanı sunmaktadır. Bildirimlerde elektrik ve doğalgaz abonelik bilgileri talep edilmesinin nedeni, 420 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği gereği işyerleri için elektrik ve doğalgaz aboneliği tesis ettirmek isteyen mükellefler öncelikle vergi mükellefiyeti tesis ettirmek zorundadırlar. Düzenlemenin amacı kayıt dışı işyerlerini kayıt altına almaktır. Bu uygulamanın bir benzeri SGK ve TÜİK tarafından

⁶⁰ Gelir İdaresi Başkanlığı 413 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği.

⁶¹ <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/mukellefbilgileribildirimi/mukellefbilgileribildirimi.html>

da yapılmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ile Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) ortak yürüttüğü proje kapsamında, işyerlerinin doğalgaz, su, elektrik abonelikleri, SGK kayıtları ile karşılaştırılmakta ve tescilsiz işyerleri kayıt altına alınmaktadır.⁶² SGK ile TÜİK, Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Eylem Planı kapsamında, doğalgaz, elektrik ve su aboneliği alan işyerlerinin bilgilerini, TÜİK'in İşyeri Verileri Coğrafi Bilgi Sistemleri'ndeki bilgilerle karşılaştırmaktadır. Bu sayede tescilsiz olan işyerleri kayıt altına alınmaktadır.⁶³

Maliye Bakanlığı GİB'in işyeri kayıtlarında güncelliği sağlamak adına her yıl işyerlerinin bilgi ve kayıtlarının güncellenmesi zorunluluğunu getirmesi devletin mükelleflerini ve faaliyet gösteren işyerlerini kısacası iş piyasasını tanıyarak daha sağlıklı politikalar üretmesi açısından oldukça önemli bir uygulamadır.

1.2.2 SGK

Sosyal Güvenlik Kurumu Türkiye'de işyeri kaydı tutan ve kayıtlar ile ilgili istatistiksel bilgileri kamuoyu ile paylaşan kurumlardan biridir. SGK işverenlerce doğrudan SGK'ya verilen işyeri bildireleri ya da "e- bildirge" sistemiyle yine SGK işyeri kayıtları veri tabanına intikal ettirilen bildirimler vasıtasıyla işyeri kaydı tutmaktadır. SGK tarafından açıklanan verilere göre, 2013 yılı Ağustos ayı sonu itibari ile SGK'ya 4/a kapsamında 1 milyon 570 bin 358 işyeri kayıtlıdır.⁶⁴

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun işverene yüklediği yükümlülüklerden biri işyerinde sigortalı çalıştırması halinde işyerini belirli usul dahilinde tescil (kayıt) ettirmesi gerekmektedir. İşyerinin tescili iki şekilde yapılabilmektedir. Bunlardan birincisi, işyerinde sigortalı çalıştırmaya başlayan işverenin "işyeri bildirgesi" düzenleyerek kendini kayıt ettirmesi yöntemidir.(EK-2) Diğer bir yöntem ise Sosyal Güvenlik Kurumu'na intikal eden bilgi ve belgeler doğrultusunda işyerinin resen tescil edilmesidir.⁶⁵

⁶² Gelir İdaresi Başkanlığı 420 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği, RG. 07.12.2012-28490.

⁶³ Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2011-2013), Ankara 2011.

⁶⁴ http://www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/56bb64fe-10b9-43eb-92b1-a24471d4c7b5/2013_agustos_sosyalguvenlik_temelgostergeleri.pdf?MOD=AJPERES&CSRT=8152794540280016104, (18.12.2013).

⁶⁵ Merttir, Reşat; "SGK Mevzuatına Göre İşyeri; Yasal Defter, Kayıt Ve Belgelerini Saklama Ve İbraz Zorunluluğu", *Yaklaşım Dergisi*, 2012.

5510 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen “*İşveren, örneği Kurumca hazırlanacak işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Kuruma vermekle yükümlüdür.*” hükmü gereği, 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının “a” bendi (SSK'lı) ve “c” bendi (memur) kapsamında sigortalı çalıştıran işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından belirlenen ve matbu olan işyeri bildirgesini usulüne uygun olarak düzenleyerek en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte bağlı olduğu Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne / Sosyal Güvenlik Merkezine vermeleri gerekmektedir. Kanun hükmünde “Kurumca hazırlanacak” ibaresi bulunduğundan, işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumu'na hazırlanan örneği Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ekinde bulunan belgeyi düzenleyerek vermeleri gerekmektedir. 5510 sayılı Kanuna göre işverenin, en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarih itibarıyla işyerini tescil ettirmediği takdirde, işveren hakkında idari para cezası öngörülmektedir. Ayrıca işyeri bildirgesinin verilmemesi veya yasal süresi dışında verilmesi, 5510 sayılı Kanunda belirtilen hak ve yükümlülükleri ortadan kaldırmamaktadır.⁶⁶

İşyeri bildirelerinin ve işyerlerinde çalışanlara dair bilgilerin aylık prim ve hizmet belgesi (EK-3) adı altında “e-bildirge” sistemi ile internet ortamında gönderilmesi zorunludur. Ancak, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin geçici 6'nı maddesinde, “4/a” kapsamında sigortalı çalıştıranlar tarafından SGK'ya yapılacak bildirimlerin, SGK ile işveren, kamu idareleri ile kurum ve kuruluşların internet ve elektronik alt yapısı oluşturuluncaya kadar kağıt ortamında verilebileceği öngörüldüğünden, işyeri bildirgesi, gerekli altyapı oluşturuluncaya kadar SGK'ya kağıt ortamında verilebilecektir.⁶⁷ Dolayısıyla işyeri bildireleri ve eki belgeler kağıt ortamında verilebilmektedir. SGK'nın 01.11.2012 tarihinde yayınladığı “Aylık Prim ve Hizmet Belgesine Meslek Kodlarının Eklenmesi Hakkında Duyuru”⁶⁸ ile “e-bildirge” sisteminde değişiklik yapıldığını ve aylık prim ve hizmet belgelerine meslek kodları ve meslek unvanları eklendiğini kamuoyuna duyurmuştur. Böylelikle işyerlerinde çalışanlara ilişkin olarak verilen aylık prim ve hizmet belgesinde 01.11.2012 tarihinden

⁶⁶ Levent, Recep;”5510 Sayılı Kanuna Göre Hizmet Akdi Kapsamında İşveren, İşveren Vekilliği, Alt İşveren ve İşyeri Kavramları” <http://www.isvesosyalguvenlik.com/5510-sayili-kanuna-gore-hizmet-akdi-kapsaminda-isveren-isveren-vekilligi-alt-isveren-ve-isyeri-kavramlari/#.UrWlbdJdUTE> (18.09.2013).

⁶⁷ Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği, RG. 12.05.2010- 27579.

⁶⁸ Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, Aylık Prim Ve Hizmet Belgesine Meslek Kodlarının Eklenmesi Hakkında Duyuru, 01.11.2012, http://www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/909650ad-1be8-4a61-9856-d6704eeb5bd2/duyuru_20121101_02.pdf?MOD=AJPERES , (22.10.2013).

itibaren, sigortalılara ilişkin meslek kodlarının yer alması uygulaması başlatılmıştır.⁶⁹ SGK düşük yatırılan primlerin önüne geçmek adına mesleğe göre sigorta primi ödenmesini ve sigortalının hak kaybına uğramasının önlenmesini hedeflemektedir. İşverenler meslek kodlarına ve meslek açıklamalarına <http://esube.iskur.gov.tr/Meslek/meslek.aspx> internet adresinden ulaşabilmektedir.⁷⁰

SGK'nın söz konusu uygulaması, dünyada "e-bildirge" sistemini uygulayan ülkeler arasında Türkiye'nin de yer almasını sağlamıştır. "E-bildirge" uygulaması ile işlem yapılabilmesi için SGK Hizmet Merkezleri aracılığı ile yapılan başvuru sonucunda, kullanıcılara sağlanmış olan kullanıcı kimlik ve şifrelerinin (sistem şifresi ve işyeri şifreleri) www.sgk.gov.tr adresindeki "e-bildirge" uygulamasının giriş sayfasına girilmesi gerekmektedir. Yeni uygulama çerçevesinde işçi ve işverenlerin SGK İl Müdürlüklerine ya da SGK Hizmet Merkezlerine giderek yaptıkları işlemlerin büyük çoğunluğu, internet ortamında yapılabilmektedir.⁷¹ Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 21'inci maddesinde yer alan, *"Kurumun, internet ve her türlü elektronik bilgi iletişim, araç ve ortamı ile benzeri araçlar üzerinden bilgi alışverişinin yapılmasına ilişkin koşulları belirleyeceği, Kurum ve işveren arasındaki ilişkiler ile tarafların birbirlerine karşı olan hak ve yükümlülüklerini düzenlemek için sözleşmeler yapabileceği"* hükmü, "e-bildirgenin" yasal dayanağını oluşturmaktadır.

21.07.2009 tarihli ve 27295 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Sosyal Güvenlik Kurumu'na Yapılan Sigortalı ve İşyeri Bildirimlerinin Bazı Kurumlara Yapılması Gereken Bildirimler Yerine Geçmesine Dair Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe" göre işverenler tarafından, şirket kuruluşu aşamasında, çalıştırılacak sigortalı sayısı ile bu sigortalıların işe başlama tarihlerinin ticaret sicil memurluklarına bildirilmesi halinde, bu bildirimler işyeri bildirgesi yönünden SGK'ya yasal süresi içinde bildirimde bulunulmuş kabul edilmektedir. Ticaret sicil memurlukları, kendilerine yapılan bu bildirimleri en geç on gün içinde SGK'ya göndermek zorundadır. Ayrıca yine söz konusu Yönetmeliğe göre işverenler tarafından SGK'ya yapılan işyerlerine ilişkin bildirimler İŞKUR'a yapılması gereken bildirimlerin yerine

⁶⁹Umdü, Ersin; "SGK, Mesleğe Göre Kod Uygulamasına Bu Ay Başlıyor", **Vatan**, 4.11.2012 Pazar, <http://haber.gazetevatan.com/sgk-meslege-gore-kod-uygulamasina-bu-ay-basliyor/491084/4/yazarlar>, (11.11.2013).

⁷⁰http://www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/909650ad-1be8-4a61-9856-d6704eeb5bd2/duyuru_20121101_02.pdf?MOD=AJPERES.

⁷¹"E-Bildirge Uygulaması Hakkında İşverenlere Yönelik Bilgiler", http://www.inkay.net/depo/e-bildirge_Mevzuati.pdf, (15.10.2013).

de geçmektedir. Şöyle ki 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu gereğince işsizlik ödeneğinden yararlanan kişiler ile Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler için Türkiye İş Kurumu'nun ilgili İl Müdürlüklerince, SGK'nın ilgili ünitesinde işyeri dosyası tescil ettirilmektedir.⁷²

İşverenin işyeri bildirgesini düzenledikten sonra belgenin “e-bildirge” ile internet ortamında verilmesi gerektiği hususu yukarıda izah edilmiştir. İşyeri bildirgesi, Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü/Sosyal Güvenlik Merkezine intikal ettikten sonra işveren adına “23 haneli işyeri sicil numarası” verilmekte ve işveren adına bir dosya açılmaktadır. Bu dosya içeriğine konulmak üzere, işveren tarafından birçok belgenin de verilmesi gerekmektedir. Şöyle ki yerleşim yeri belgesi ile imza sirkülerinin, varsa işveren vekiline ait noterden onaylı vekaletname ve imza sirkülerinin, diğer kanunlar uyarınca tutmak zorunda oldukları defterlerin türünü gösteren resmi nitelikteki belgelerinin, tüzel kişilerde tescile ilişkin Ticaret Sicil Gazetesi ile tüzel kişiliği temsile ve imzaya yetkili kimselerin imza sirkülerinin, adi ortaklıklarda noter onaylı ortaklık sözleşmesinin, inşaat işyerlerinde yapı ruhsatının onaylı fotokopisinin, varsa arsa sahibi ile müteahhit arasındaki noter onaylı inşaat yapım sözleşmesinin SGK'ya bildirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.⁷³

İşyeri bildirgesi, işveren tarafından Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü/Sosyal Güvenlik Merkezine verildikten sonra ilgili Müdürlük/Merkez tarafından; mahiyet kodu, işkolu kodu, yeni/eski ünite kodu, işyeri sıra numarası, il kodu, ilçe kodu, kontrol numarası ve varsa geçici iş ilişkisi kurulan işveren numarası ile alt işveren numarası ihtiva eden “23 haneli işyeri sicil numarası” verilerek işverene işyerinin tehlike sınıfı ile birlikte bildirilmektedir. "Mahiyet Kodu" yapılan işin özel sektöre veya kamu sektörüne ait daimi veya geçici iş olduğunu, "İşkolu Kodu" yapılan işin "Kısa Vadeli Sigorta Kolları Prim Tarifesi" ne göre hangi iş koluna girdiğini (NACE sınıflaması kullanılmaktadır), “Ünite Kodu” işyerinin işlem gördüğü üniteyi, "İşyeri Sıra Numarası" her işyerine ilgili ünite tarafından sıra takip edilmek suretiyle verilen numarayı, "İl Kodu", işyeri hangi ilde ise, o ile ait trafik kod numarasını, "İlçe Kodu", işyerinin

⁷² Sosyal Güvenlik Kurumuna Yapılan Sigortalı ve İşyeri Bildirimlerinin Bazı Kurumlara Yapılması Gereken Bildirimler Yerine Geçmesine Dair Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, RG. 21.07.2009- 27295.

⁷³ <http://www.isvesosyalguvenlik.com/5510-sayili-kanuna-gore-hizmet-akdi-kapsaminda-isveren-isveren-vekilligi-alt-isveren-ve-isyeri-kavramlari/#.UrWlbdJdUTE>.

bulunduğu ilçe için SGK tarafından verilen kod numarasını, "Kontrol Numarası", işyeri sicil numarasının doğru kullanılması amacıyla Kurumca verilen numarayı ifade etmektedir. Aşağıda SGK işyeri numarasının ihtiva ettiği içerikler ve bu içeriklerin sırası ile SGK'dan temin edilen bir işyeri örneği yer almaktadır.

Tablo 1: İşyerlerine İlişkin SGK İşyeri Numarası

SGK İŞYERİ NUMARASI																					
M	İŞKOLU KODU				ÜNİTE KODU				İŞYERİ SIRA NUMARASI						İL KODU			İLÇE KODU		KONT. NO	

Kaynak: SGK İşyeri Bildirgesi

Tablo 2: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

İLÇE	V.NO	SGKNO	UNVAN	MAHİYET	TEL	İŞKOLU	TOPLAM
DAMAL	XX40XXX83X	X4XX1XX011XX657607XX38X	XAX KXX İNŞ. HAYV. GIDA TUR. LTD. ŞTİ.	ÖZEL DAİMİ	9999999999	Otomobilleri n ve hafif motorlu kara taşıtlarının ticareti	10

Kaynak: SGK Veri tabanı

İşyerlerinin tescili ile ilgili diğer yöntem ise; işyerinin tescil edilmemiş olduğunun SGK denetim elemanlarınca, fiilen yapılan denetimler sonucunda veya işyeri kayıtlarından yapılan tespitlere, kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde düzenlenen tutanak veya raporlara, kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlardan, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlardan, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan, ruhsata tabi işlerde ruhsatı veren mercilerden (valilikler, kaymakamlıklar, belediyeler, maden arama ve işletme, inşaat, taş ocağı ruhsatı verenler ve benzeri) alınan bilgilere ve mahkeme kararlarına istinaden tespiti halinde, işyeri, SGK tarafından resen tescil edilmektedir.⁷⁴

Tescil edilen her işyerine SGK tarafından belli bilgileri ihtiva eden ve sıra numarası takip eden, yukarda yer alan formatta “23 haneli bir işyeri numarası” verilmektedir. İşyeri numarasından önce gelmek üzere gerçek ve tüzel kişilere işveren numarası verilebilmektedir. Bu numara gerçek kişi işverenlerde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, yabancı uyruklu gerçek kişi işverenlere Nüfus ve Vatandaşlık İşleri

⁷⁴ <http://www.isvesosyalguvenlik.com/5510-sayili-kanuna-gore-hizmet-akdi-kapsaminda-isveren-isveren-vekilligi-alt-isveren-ve-isyeri-kavramlari/#.UrWlbdJdUTE>

Genel Müdürlüğü'nce verilen numara, tüzel kişi işverenlerde ise vergi kimlik numarasıdır ve ilgililerce doldurulmaktadır.

Aynı işverenin, birden fazla işyeri kurması veya devir alması ya da kendisine intikal etmesi halinde her bir işyeri için ayrıca işyeri bildirgesi düzenlenerek tescil ettirilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan, tescili yapılacak işyerinde, hem ayın “1’i ile 30’u” arasında, hem de ayın “15’i” ile müteakip ayın “14’ü” arasındaki çalışmalarına istinaden ücret alan sigortalıların bulunması halinde, her iki çalışma döneminden dolayı iki ayrı işyeri bildirgesi düzenlenerek ayrı ayrı işyeri tescili yapılmaktadır.⁷⁵

Aynı kamu kurum ve kuruluşunda, 5510 sayılı Kanunun 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının “a” ve “c” bentleri kapsamına giren sigortalıların çalıştırılması halinde, “a” bendi kapsamına giren sigortalılar için ayrı, “c” bendi kapsamına giren sigortalılar için ayrı işyeri bildirgesi düzenlenerek ayrı ayrı işyeri dosyası tescil edilmektedir.⁷⁶

İşyerinin devri halinde, yeni işveren tarafından, en geç işin veya işyerinin devralındığı tarihi takip eden on gün içinde; intikali halinde ise mirasçılarca, ölüm tarihinden itibaren en geç üç ay içinde, SGK’nın ilgili ünitesine işyeri bildirgesi verilme zorunluluğu bulunmaktadır. İşyerinin birleşmesi, türünün değişmesi ve diğer bir şirkete katılması veya yeni bir ortak alınması, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi şirketlerin birleşmesi, türünün değişmesi, diğer bir şirkete katılması halinde en geç bu hususların ticaret siciline tesciline ilişkin ilan tarihini takip eden 10 gün içinde, adi şirketlerde yeni ortak alınması durumunda ise en geç yeni ortağın alındığı tarihi takip eden 10 gün içinde, SGK’nın ilgili ünitesine işyeri bildirgesinin verilmesi gerekmektedir. İşyerinin bir ilden başka bir ile nakledilmesi halinde, en geç işyerinin nakledildiği tarihi takip eden 10 gün içinde işyeri bildirgesi verilmesi gerekmektedir.⁷⁷

1.2.3 İŞKUR

İŞKUR kendisine kanunla verilen görev ve hizmetleri yerine getirmek amacıyla işyeri kaydı tutan kurumlardan biridir. 31 Temmuz 2013 tarihi itibari ile İŞKUR’a kayıtlı 2 milyon 123 bin 700 işyeri bulunmaktadır.⁷⁸ Kurum hizmetlerinden

⁷⁵ <http://www.isvesosyalguvenlik.com/5510-sayili-kanuna-gore-hizmet-akdi-kapsaminda-isveren-isveren-vekilligi-alt-isveren-ve-isyeri-kavramlari/#.UrWlbdJdUTE>,

⁷⁶ Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.

⁷⁷ Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.

⁷⁸ İŞKUR Veri Tabanı, 31.07.2013.

yararlanmak isteyen işverenlerin İŞKUR portalına üye olarak veya şahsen İŞKUR ünitelerine başvurarak kaydolmaları zorunludur. İŞKUR portalı, İŞKUR hizmetlerine ilişkin içerikleri bir arada bulunduran İŞKUR internet sitesini ifade etmektedir. İŞKUR'a işveren olarak kaydolmak için Sosyal Güvenlik Kurumu işyeri sicil numarasına sahip olunması gerekmektedir.⁷⁹ Ancak İŞKUR sistemine girilen SGK işyeri sicil numarası için herhangi bir doğrulama sorgulaması yapılmamaktadır. Yani sistem hane sayısı aynı olduğu müddetçe girilen SGK işyeri sicil numarasını kabul etmektedir. Ayrıca bireysel işveren olarak kendisini İŞKUR portalına elektronik ortamda kaydeden işverenlere kayıt sırasında SGK işyeri numarası sorulmakta ancak yoksa bile sistem kayıt olmaya izin vermektedir.

İşyerlerinin, iktisadi faaliyet kolları itibarıyla iller bazında izlenmesi büyük önem arz etmektedir. Yeni açılan, kapanan işyerleri ile istihdamını artıran ve azaltan işyerlerinin belirlenmesi, bu işyerlerinde çalışanların mesleki dağılımlarının, diğer bir ifadeyle daralan ve gelişen sektörlerin bilinmesi için; İŞKUR'un hizmetlerini işyerlerine/işletmelere göre planlayabilmesi, geliştirmesi ve uyarlaması gereklidir. İŞKUR portalının "online işlemler" bölümünde yer alan işveren bilgileri kısmı, işyerinin kimlik bilgilerini kapsamaktadır. Bunlar, İŞKUR'a kaydolmak için başvuran işyerlerinin kayıt sırasında verdiği bilgileri içermektedir.

İşverenlerin İŞKUR'a vereceği birtakım belge ve formlar bulunmaktadır. İşveren bilgi formu bunlardan bir tanesidir. İşveren bilgi formu işyerinin kimlik bilgilerini ve mesleki istihdam bilgilerini kapsamaktadır.(EK-4) Özel sektör işyerleri için 10 ve daha fazla işçi istihdam eden işyerlerinin doldurması gerekmektedir. İŞKUR'a bir defaya özgü olmak üzere verilen işveren bilgi formuna istinaden işyerlerine bir numara verilmektedir. İşveren bilgileri; işyerinin adı veya unvanı, ana faaliyet grubu, alt faaliyet grubu (NACE sınıflaması kullanılmaktadır), en çok faaliyet gösterilen sektör, yasal durumu (kamu-özel),¹¹ haneli içinde herhangi bir kod barındırmayan ve kayıt sırasına göre verilen İŞKUR numarası, 23 haneli SGK numarası, taşeron firma ise aracı kodu, vergi kimlik numarası, kuruluş tarihi, kayıt tarihi, iletişim bilgileri, özelleştirme, kapanma, devir, koruma bilgileri, bağlantı kurulacak kişiler ve yasal temsilci bilgileri hakkındaki hususları içermektedir.⁸⁰

⁷⁹ İŞKUR, **İşlemler El Kitabı**, İş Arayan ve İşverenlere Yönelik Hizmetler.

⁸⁰ İŞKUR, **İşlemler El Kitabı**.

İşveren bilgi formunda istenen 23 haneli SGK numarası ile 10 haneli vergi numarası; işyerine dair çekilen listelerde görünmemektedir. Talep edilip alındığı halde bu bilgilere listelerde yer verilmemektedir. İşveren bilgi formu, yerel düzeyde veri tabanının oluşturulmasında kullanılmaktadır. Bu form ile kaydedilen işyerlerinin izlenmesi ve İŞKUR hizmetlerinin bu işyerlerine sunulması sağlanmaktadır. İŞKUR'a kayıt olmak üzere girişimde bulunan işverenler, işveren bilgi formunu internet, posta kanalı veya doğrudan İŞKUR'a iletebilmektedir. Aşağıda İŞKUR'a kayıtlı bir işyerinin kaydı görülmektedir.

Tablo 3: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

BİRİMİ	ANA SEKTÖRÜ	İŞKUR NO	UNVANI	ADRES	STATÜ	İŞYERİ TÜRÜ	EKONOMİK FAALİYET KODU / ADI	KAYIT TARİHİ	KURULUŞ TARİHİ	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	ÇALIŞAN TOPLAM
ARDAHAN İL MD.	SANAYİ	X0XX99XX115X	M. XXX	KONGRE CAD. KARAGÖL MAH. TELEFON: 90478XX1XXXX5	MERKEZ	Özel	10.71 Ekme, taze pastane ürünleri ve	15.02.2013	17.07.2009	11	1	12

Kaynak: İŞKUR Veri Tabanı

İşverenlerin İŞKUR'a vermekte olduğu diğer bir form aylık işgücü çizelgesidir. Aylık İşgücü Çizelgesi, yerel düzeyde istihdamın ve işgücü hareketlerinin güncel ve güvenilir bir şekilde izlenmesini ve değerlendirilmesini sağlamaktadır.⁸¹(EK-5) 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21. maddesine dayanılarak aylık işgücü çizelgesi vasıtası ile 1+ istihdamlı kamu işyerleri ile 10+ istihdamlı özel sektör işyerlerinden, o ay içerisinde aşağıda sunulan bilgiler ayrıntılı olarak alınmaktadır. İşyerlerinde beklenen istihdam artış ya da azalışları, işgücü planlaması için önem teşkil etmektedir. İşgücündeki potansiyel artış ve azalışlar ile toplu işten çıkarmalar ve işyeri kapanmaları konusundaki bilgiler, İŞKUR hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca aylık işgücü çizelgesi ile işyerinde istihdamı zorunlu olanların takip edilmesi sağlanmaktadır. Aylık işgücü çizelgesi, farklı iş alanlarında çalışan sayılarındaki değişikliklerin aylık olarak izlenmesine de yardımcı olmaktadır. İnternet üzerinden aylık işgücü çizelgesi doldurulurken sırasıyla işyerinin gelişimi, çizelge detayları, mesleklere göre dağılım, muafiyet bilgileri, istihdam bilgileri ve karşılanmasında güçlük çekilen meslekler bölümü doldurulmaktadır. İşveren bilgileri bölümünde geçen ay sonu itibarıyla çalışanlar, ay içinde işe alınan ve işten ayrılan işçi sayıları, ay sonu itibarıyla çalışanlar, çalışan işçi sayısı, engelli, eski hükümlü ve terörle

⁸¹ İŞKUR İşlemler El Kitabı.

mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan kişi sayısı ve ihtiyaç duyulan işgücünden karşılanmasında güçlük çekilen meslekler bulunmaktadır. Aylık işgücü çizelgesine kayıt edilen ilgili ayın verileri, en geç takip eden ayın sonuna kadar işveren veya İŞKUR İl Müdürlükleri tarafından sisteme girilmektedir.⁸²

İşverenler tarafından doldurulan aylık işgücü çizelgeleri incelendiğinde, çizelgelerin periyodik olarak doldurulmadığı, doldurulan çizelgelerin ise önemsenmeden doldurulduğu tespit edilmiştir. Çizelgelerini doldurmayan işverenlere 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 20. maddesinin "e" bendi gereğince idari para cezası öngörülmektedir. Bu durumda olan işverenlere söz konusu idari para cezasının tam anlamıyla uygulanmadığı tespit edilmiştir. İşverenlerin doldurmakla yükümlü olduğu diğer bir form ise zorunlu istihdam takip formudur. Zorunlu istihdam takip formu tezin "EKLER" kısmında yer almaktadır. (EK-6) Tüm işyerlerine ilişkin istihdamı zorunlu olanların listesi işgücü çizelgelerinden alınmaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30. maddesi gereğince; işverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.⁸³ Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin, bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanmaktadır.

İşverenlerin İŞKUR'a sunduğu bir diğer form toplu işten çıkarılanları izleme formudur. Toplu işten çıkarılanları izleme formu tezin "EKLER" kısmında yer almaktadır. (EK-7) 4857 sayılı İş Kanunu'nun 29. maddesine göre işveren; ekonomik, teknolojik, yapısal ve benzeri işletme, işyeri veya işin gerekleri sonucu toplu işçi çıkarmak istediğinde, bunu en az otuz gün önceden bir yazı ile işyeri sendika temsilcilerine ve İŞKUR'a bildirmektedir. İşyerinde çalışan işçi sayısı 20 ile 100 işçi arasında ise, en az 10 işçinin; 101 ile 300 işçi arasında ise, en az yüzde on oranında işçinin; 301 ve daha fazla ise, en az 30 işçinin işine 4857 sayılı Kanun'un 17. maddesi uyarınca ve bir aylık süre içinde aynı tarihte veya farklı tarihlerde son verilmesi toplu işçi çıkarma sayılmaktadır. Bildirimde işçi çıkarmanın sebepleri, bundan etkilenecek

⁸² İŞKUR İşlemler El Kitabı.

⁸³ İş Kanunu.

işçi sayısı ve grupları ile işe son verme işlemlerinin hangi zaman diliminde gerçekleşeceğine ilişkin bilgilerin bulunması zorunludur.⁸⁴

1.2.4 Belediyeler

Türkiye’de belediyeler işyerlerine ruhsat vermek suretiyle işyeri kaydı tutmaktadır. İşyeri veya işletme açmak isteyen girişimciler, 10.08.2005 tarih 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik” hükümleri gereğince ilgili belediyeden temin edilecek olan durumuna uygun işyeri açma ve çalışma ruhsatı beyan formunu (EK-11) doldurarak ruhsat talep etmek durumundadırlar. Sıhhi ve gayri sıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesi işlemleri söz konusu yönetmelik hükümleri uyarınca yapılmaktadır. Sıhhi ve gayri sıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin her birinin ayrı ayrı başvuru formları bulunmaktadır. Belediyelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmamakta ve çalıştırılmamaktadır. İşyerlerine söz konusu Yönetmelikte belirtilen belediyeler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmamaktadır. Ayrıca işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri de belediyeler tarafından kapatılmaktadır. Belediyeler tarafından verilen işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının örnekleri aylık olarak SGK İl Müdürlüğüne ve ilgili ise ticaret siciline veya esnaf siciline gönderilmektedir. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alma başvurusunda bulunanların vergi mükellefiyet kaydı bilgileri başvuru formunda beyan etmiş oldukları vergi numaraları ve bağlı bulundukları vergi dairesi adı esas alınarak “e-vergi levhası” sorgulamasıyla teyit edilmektedir. Belediyeler tarafından verilen ve daha önce verilmiş olan işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin bilgiler elektronik ortamda kayıt altına alınmakta ve gerektiğinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla elektronik ortamda paylaşılmaktadır.⁸⁵

⁸⁴ İş Kanunu.

⁸⁵ İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik, RG. 10.08.2005- 25902.

1.2.5 TÜİK-İş Kayıtları Sistemi

TÜİK bünyesinde idari kayıtlara dayalı olarak işyeri kaydı tutulmaktadır. Söz konusu kayıtlar “İş Kayıtları Sistemi” adı altında TÜİK tarafından oluşturulmuştur. İş kayıtları, Türkiye’de faaliyet gösteren ve gayri safi yurtiçi hasılaya katkıda bulunan girişimlere ait adres, kimlik, faaliyet, tabakalama (ciro, çalışan sayısı) ve bağlantı değişkenlerini içinde barındıran bir sistemdir.⁸⁶ Sistem ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait kayıtlardan yararlanılarak istatistiksel amaçla güncel ve güvenilir bilgiler, istatistik birim tanımlamalarına uygun olarak derlenmektedir. İş kayıtlarında iş istatistikleri kapsamında yapılacak olan araştırmalar için her yıl yeni bir çerçeve oluşturulmaktadır. İş kayıtları sistemi, sadece kamu kurum ve kuruluşlarının resmi kayıtlarında yer alan birimleri kapsamaktadır. İdari kayıtlardan alınan veriler, yasal birim olarak değerlendirilerek istatistiksel çalışmalar için girişim, yerel birim, yerel faaliyet türü birimi vb. gibi istatistik birimler haline getirilmektedir.⁸⁷

İş kayıtlarının ana veri kaynağı, Gelir İdaresi Başkanlığı’nın sicil kayıtlarıdır. Yani TÜİK; GİB, İŞKUR ya da SGK gibi işyerlerinin bilgisini piyasadan toplamamaktadır. TÜİK, GİB’den aldığı işyeri kayıtlarını kendi bünyesinde istatistiksel amaçlarla sistematik hale getirerek “İş Kayıtları Sistemi” adı altında bir sistem inşa etmiştir. İş kayıtları sisteminde faaliyet sınıflaması olarak NACE, bölge sınıflaması olarak da İBBS kullanılmaktadır. Adres bilgisi ise ulusal adres standardına uygun olarak tutulmaktadır. TÜİK kendisinin ya da diğer başka kurumların (örn. İŞKUR) işyeri kayıtları kullanarak yaptığı alan araştırmalarında kendi inşa ettiği iş kayıtları sistemini kullanmakta ya da diğer kurumların kullanımına sunmaktadır. İş kayıtları sistemini yürütmekle ve daha etkin hale getirmekle görevli TÜİK bünyesinde Yıllık İş İstatistikleri Daire Başkanlığı bulunmaktadır.⁸⁸ İş kayıtları sisteminde yer alan bir işyerinin bilgilerinde şunlar yer almaktadır. TÜİK’in işyerine verdiği örnek numarası, işyerinin vergi kimlik numarası, işyerinin yerel birim numarası, işyerinin yasal unvanı, işyerinin tabela unvanı, il kodu, ilçe kodu, işyerinin adres ve telefon bilgileri ile NACE Rev.2 harf kodu bulunmaktadır.

⁸⁶ 2012-2016 Resmi İstatistik Programı, RG.05.01.2012-28167.

⁸⁷ TÜİK Uzmanı Can DOĞAN, “İş Kayıtları Sistemi”, 11.07.2013, (sözlü görüşme).

⁸⁸ <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=yapilanma>, (10.12.2013).

Tablo 4: Ardahan’da TÜİK’e Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör Yerel Birim

YEREL BİRİM NO	YASAL UNVAN	TABELA UNVANI	İL KODU	İLÇE KODU	İL ADI	İLÇE ADI	MAHALLE ADI	CAD.-SOK. ADI	DIŞKAPI NO	TELEFON NO	NACE HARF KODU
3XXX8844XX	XEXXXXX LİMİTED ŞİRKETİ	MERKEZ	75		ARDAHAN	MERKEZ	İNÖNÜ	KONGRE	XXX	XXX28XX426	F

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı

TÜİK “İş Kayıtları Sistemi”ne göre 2012 yılı sonu itibariyle Türkiye genelinde 1+ çalışanı olan 3 milyon 293 bin 559 kayıtlı yerel birim bulunmaktadır.⁸⁹

1.2.6 Bilim Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı (Sanayi Sicil Bilgi Sistemi)

Türkiye’de sanayi işletmelerinin kaydı Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından tutulmaktadır. 6948 sayılı Sanayi Sicil Kanunu’nun 1. maddesi kapsamında değerlendirilen sanayi işletmeleri, devamlı ve seri halinde tamirat yapan işletmeler ile elektrik veya diğer enerji üreten santraller, gemi inşaatı gibi büyük inşaat yerleri işletmeleri üretim faaliyetine başladığı tarihten itibaren iki ay içinde Sanayi “Sicil Bilgi Sistemi”ne kayıt olarak sanayi sicil belgesi almak zorundadır.⁹⁰ Sanayi sicil belgesi almak için doldurulan sanayi sicil beyannamesi oldukça kapsamlıdır ve dört sayfadan oluşmaktadır. (EK-13) Beyannamede şirket kimlik bilgileri, adres bilgileri, çevre bilgileri, SGK bilgileri, elektrik ve doğalgaz abonelik bilgileri, kuruluş ve yatırım bilgileri, bilişim alt yapı bilgileri, Ar-Ge faaliyetleri, Ar-Ge personel niteliği, kalite kontrol birimi, kapasite raporu bilgisi, yıllık üretim kapasitesi ve yıllık tüketim kapasitesine ilişkin bilgiler talep edilmektedir. Sanayi işletmeleri Bakanlık tarafından “NACE Faaliyet Kodu”na göre sınıflandırılmaktadır. İşletmelerin sanayi sicil belgesi almaları noktasında iki yöntem kullanılabilmektedir. Birincisi sanayi sicil belgesi almak için, “e-devlet” veya Bakanlık internet sitesinde yer alan “Sanayi Sicil Bilgi Sistemi” üzerinden elektronik ortamda işletme yetkilisi tarafından müracaat edilmektedir. Daha sonra sanayi sicil beyannamesi, yıllık işletme cetveli, kapasite raporu ve Ticaret Sicil Gazetesi veya Esnaf Sicil Gazetesi üretim yerinin bulunduğu Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü’ne elektronik ortamda gönderilmektedir. İkinci yöntem olarak da söz konusu belgeler üretim yerinin bulunduğu ilin Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü’ne doğrudan verilmektedir. Her üretim yapılan yerin ayrı ayrı kaydedilmesi gerekmektedir. “Sanayi Sicil Bilgi Sistemi”ne kaydı yapılan her işletme adına “Sanayi

⁸⁹ TÜİK Uzmanı Turgay AYKUTELİ, “İş Kayıtları Sistemi”, 19.08.2013, (sözlü görüşme).

⁹⁰ 6948 Sayılı Sanayi Sicil Kanunu, RG.24.04.1957-9593.

Sicil Belgesi” düzenlenmektedir.⁹¹ Veriliş tarihi itibarıyla “Sanayi Sicil Belgesi” için iki yılda bir vize yapılmaktadır. 6948 sayılı Sanayi Sicil Kanunu’nun 4. maddesi gereği sanayi işletmelerinin faaliyetlerine son vermeleri, ara vermeleri, yeniden üretime başlamaları ve verilen bilgilerde değişiklik olması durumlarında bir ay içinde Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü’ne bilgi verilmesi zorunludur. Ayrıca sanayi işletmeleri bir önceki yılla ilgili faaliyetlerinin yer aldığı yıllık işletme cetvellerini yıl sonundan itibaren dört ay içinde Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğüne vermek zorundadırlar.

Sanayi sicil kayıtları, Türkiye’nin sanayi politika ve stratejilerinin belirlenmesinde ihtiyaç duyulan bilgilerin elde edilmesi için önemli bir kaynaktır. Sanayi işletmelerinin ürünleri, Avrupa Birliği’nde kullanılan “PRODCOM - Sanayi Ürünleri Sınıflamasına” uygun olarak kodlanmaktadır. Türkiye’de sanayi işletmeleri ile ilgili gerçek bilgilerin elde edilmesi bakımından, elektronik ortamda verilecek yıllık işletme cetvelinde yer alan ürünlerin doğru kodlanması önem arz etmektedir.

1.2.7 KOSGEB

KOSGEB kendisine geliştirme ve destekleme programlarından faydalanmak amacıyla başvuran işletmelerin kaydını tutan bir kuruluştur. KOSGEB veri tabanında; işletmelerin, meslek kuruluşlarının ve işletici kuruluşların beyan usulü ile verdiği bilgiler tutulmaktadır. KOSGEB’in Destek Programlarından yararlanabilecek işletme, meslek kuruluşu ve işletici kuruluşların öncelikle “KOSGEB Veri Tabanı”nda yer alması koşulu bulunmaktadır. Yani işletmeler destek alabilmek için öncelikle işletmelerine ait genel bilgileri KOSGEB veri tabanına kaydetmek durumundadır.⁹² KOSGEB Destek Programı başvurusunda kullanılacak formların tamamı “e-KOBİ” linki üzerinden doldurulmaktadır.

Bunun için www.kosgeb.gov.tr adresindeki “e-KOBİ” bölümünden işletmelere ait KOSGEB e-KOBİ kullanıcı adı ve şifresi alınmaktadır. Daha sonra işletme adı ve statüsü, vergi dairesi, vergi numarası, yetkili kişi adı ve soyadı, SGK işyeri numarası, işletmenin kuruluş yılı, işletmenin bulunduğu yer, işletmenin ticaret sicil numarası,

⁹¹ “Sanayi Sicil Belgesi Hizmetleri” <http://www.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=33>, (19.11.2013).

⁹² Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Destek Programları Yönetmeliği, RG. 15.06.2010- 27612.

bağlı bulunulan meslek kuruluşu, NACE faaliyet kodu, işletme türü ve işletmeye ait iletişim bilgileri sisteme girilmektedir. KOSGEB işletme kayıtlarının tutulması ve işletme başvurularının alınması konusunda tamamen elektronik sistemi kullanmaktadır.

1.2.8 Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı (Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi)

Kar amaçlı olsun veya olmasın, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından işletilen, gıdaların üretildiği, işlendiği, muhafaza edildiği, depolandığı, dağıtıldığı, nakledildiği, satıldığı, servis edildiği herhangi bir aşaması ile ilgili herhangi bir faaliyeti yürüten işletmelere gıda işletmeleri denir. Gıda işletmeleri, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na kayıt altına alınmakta ve gıda işletmelerine ilişkin Bakanlıkça kayıt tutulmaktadır.⁹³ AB mevzuatına uyumun gereği olarak birincil üretim dahil çiftlikten sofraya gıda zincirinin tüm aşamalarının birbiri ile bağlantısı nedeniyle yetki ve sorumluluğu tek bir otoritede toplamayı hedefleyen 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu 13.06.2010 tarih ve 27610 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanunun "İşletmelerin Kayıt ve Onayı" başlıklı 30. maddesinin birinci fıkrasına göre *"Bu kanun kapsamındaki gıda ve yem işletmelerinden onaya veya kayıt işlemine tâbi olanlar ile onay ve kayıt işlemlerine ilişkin hususlar Bakanlıkça belirlenir. Onaya tâbi işletmeler için, faaliyete geçmeden önce Bakanlıktan onay alınması zorunludur. Kayıt işlemine tâbi işletmeler, faaliyetleri ile ilgili işletme kayıtlarını Bakanlığa yaptırmak zorundadır."* şeklindedir.⁹⁴ Ayrıca aynı maddenin dördüncü fıkrası *"Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir."* şeklindedir. Bu fıkra gereğince; gıda işletmelerinin kayıt veya onay işlemlerine dair usul ve esasları belirlemek amacıyla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından 17.12.2011 tarihli Resmi Gazete'de Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik yayımlanmıştır.

Belirtilen Yönetmelikte kayıt kapsamındaki gıda işletmelerine ilişkin 46 adet faaliyet konusu belirtilmiştir. Ayrıca temel gıda sektörlerinde faaliyette bulunacak işletmeler için faaliyet kodları belirlenmiştir. Gıda işletmecileri, kayıt kapsamındaki işletmelerini belediyelerden "İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı" aldıktan sonra işletme kayıt işlemlerini yaptırmak üzere, en geç otuz gün içerisinde Bakanlık İl ya da İlçe

⁹³ http://ilkadimtarim.gov.tr/haber_detay.asp?id=1255, (02.11.2013).

⁹⁴ 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, RG. 13.06.2010- 27610.

Müdürlüklerine başvurmak ve başvuru tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde kayıt işlemlerini tamamlamak zorundadırlar. Gıda üreten işletmeciler işletme kayıt belgesi başvuru ve beyannamesi (EK-12) ile birlikte Bakanlık İl ya da İlçe Müdürlüklerine başvurumaktadırlar. İşletme kayıt belgesi başvuru ve beyannamesinde işletmenin ticaret unvanı, işletmecinin vergi numarası ve işletmenin faaliyet konusu bilgileri istenmektedir.⁹⁵

Gıda üreten işletmecilerden kayıt başvurusunda dilekçe ve beyanname, işyeri açma ve çalışma ruhsatının veya deneme izin belgesinin sureti, gıda işletmecisinin güncel bilgilerini içeren Ticaret Sicil Gazetesi veya Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesi ve meslek odası bulunan meslek mensupları için odadan alınmış çalışma belgesi, meslek odası bulunmayan meslek mensupları için gıda işletmecisiyle yapacağı noter onaylı sözleşme belgeleri istenmektedir. İstenilen bilgi ve belgeleri tamamlamış kayıt kapsamındaki gıda işletmelerine Bakanlık İl Müdürlüğü, İl Müdürlüğünce yetki verilmesi halinde Bakanlık İlçe Müdürlüğü tarafından işletme kayıt belgesi ve bu belge ile beraber “6 haneli bir numara” verilmektedir. Daha sonra Bakanlık tarafından yerinde kontroller yapılmak suretiyle uygun bulunan gıda işletmesinin faaliyete geçmesi için Bakanlık İl ya da İlçe Müdürlüğü tarafından “4 haneli işletme onay numarası” ve işletme onay belgesi verilmektedir. Bakanlık gıda işletmelerinin kaydını elektronik ortamda değil elden bildirimlerin verilmesi suretiyle yapmaktadır. Ayrıca faaliyete ilişkin olarak da “NACE kodu” kullanılmamaktadır.

Tarımsal işletmelerin kayıt altına alınması ile ilgili olarak Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından çalışmalar yapılmaktadır. Bu amaçla “Tarımsal İşletme Kayıtları Sistemi” oluşturulması çalışmaları devam etmektedir. “Tarımsal İşletme Kayıtları Sistemi”nin kurulmaya çalışılmasının sebebi, Türkiye’de yaklaşık 3 milyon tarımsal işletmenin varlığı ve bu işletmelerin yapısına ilişkin sağlıklı, güvenilir verilerin elde edilememesi ve buna bağlı olarak da verilere dayalı kararlı, istikrarlı, sürdürülebilir tarım politikalarının üretilmemesidir. “Tarımsal İşletme Kayıtları Sistemi”, tarımsal işletmelerin adres, kimlik bilgileri, işletme büyüklük ve işletme tipi ile diğer ilgili özelliklerin yer aldığı bir veri tabanıdır.⁹⁶ Bu veri tabanının, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Türkiye İstatistik Kurumu’nun işbirliği ile oluşturulması

⁹⁵ Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik, RG. 17.12.2011- 28145.

⁹⁶ <http://www.tuik.gov.tr/arastirmaveprojeler/tikas/tikas.html>, (11.07.2013).

ve TÜİK'in teknik desteği ile Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından her yıl güncellenmesi planlanmaktadır.

Tarımsal işletme kapsamının da tarımsal işletme tanımında belirtilen özelliklere sahip ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü kayıtlarındaki parselleri, ilgili üretim yılı içerisinde tasarruf eden tüm işletmeler ile yine işletme tanımında belirtilen ve sadece hayvan yetiştiriciliği yapan işletmelerin tamamı olması planlanmaktadır. “Tarım İşletmeleri Kayıt Sistemi”nin amacı, tarımsal işletmelerin kimlik, adres ve özel bilgilerinin depolanmasını sağlamak, bir veri tabanı olarak kullanmak, tarım istatistiklerine yönelik mevcut veri tabanları arasında entegrasyonu sağlamak, Türkiye’de tarım sektörü konusunda yapılan ve yapılacak olan tüm çalışmaların tek bir merkez üzerinden kontrolünün ve denetiminin yapılmasını sağlamak, genel ve ara yıllarda tarım istatistikleri konusunda yapılacak araştırmalar için çerçeve oluşturmak ve tarımsal araştırmaların kalitesini ve geri dönüşümünü kontrol etmektir. Bu kapsamda makro anlamda “Tarım Bilgi Sistemi” kurulması amacıyla “Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi”nin oluşturulması için Türkiye İstatistik Kurumu ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı arasında işbirliği protokolü 13 Temmuz 2010 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir. “Parsel Tabanlı Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi”nin oluşturulması için gerekli hazırlık çalışmaları tamamlanarak 11/10/2010 tarihinde alan uygulaması tüm Türkiye’de başlatılmıştır. Alan çalışması, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın il ve ilçe teşkilatlarından görevlendirdiği Köy Danışmanı veya teknik personel tarafından yapılmaktadır. “Tarım İşletmeleri Kayıt Sistemi”nin faaliyete girdiği tarihten itibaren tüm Türkiye genelinde sisteme yaklaşık 52 milyon 130 bin parsel kaydı yapılmıştır. Parsel bilgi girişleri Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanarak yapılmıştır. 52 milyon 130 bin parsel kaydı içerisinde tarım dışı parseller de yer almaktadır, bu parsellerin 12 milyon 660 bininin tarımsal amaçlı kullanıldığı tespit edilmiştir. “Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi” oluşturma ve güncelleme çalışmalarında, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden alınarak sisteme atılan parsel bilgileri kullanılmaktadır.⁹⁷

Alan çalışmasında görev alan personel, belirtilen üretim döneminde parseli tasarruf eden işletmecisi ile yüz yüze görüşerek aldığı bilgileri elektronik ortamda veri girişine imkan sağlayan sisteme kayıt etmektedir. Sisteme kayıt edilen işletmenin; yasal

⁹⁷ <http://www.tuik.gov.tr/arastirmaveprojeler/tikas/tikas.html>

durum, büyükbaş hayvan sayısı, küçükbaş hayvan sayısı, traktör varlığı ve arazi kullanım şekline ait bilgiler derlenmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu alan çalışmasının kontrolünü yapmakta ve alan uygulaması esnasında gerekli olan desteği sağlamaktadır. “Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi”nin her yıl belirli dönemlerde güncellenmesi planlanmaktadır. Sistemin tarım ile ilgili mevcut diğer sistemlerle entegre edilerek, “Tarım Bilgi Sistemi”nin kurulması amaçlanmaktadır. “Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi”nin TÜİK’in “İş Kayıtları Sistemiyle” entegrasyonunun sağlanması da hedeflenmektedir.⁹⁸

1.2.9 Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı İle TOBB Ortak Veri Tabanı (MERSİS-Merkezi Sicil Kayıt Sistemi)

Türkiye’de ticaret şirketlerinin, gerçek ve tüzel kişi tacirler ile ticari işletmelerin kaydı ve sicil işlemleri, “Merkezi Sicil Kayıt Sistemi” kısaca “MERSİS” üzerinden gerçekleştirilmektedir ve buna ilişkin sicil kayıtları MERSİS’te tutulmaktadır. Şöyle ki ticaret sicil müdürlükleri MERSİS üzerinden güvenli elektronik imza ile tescil işlemlerini gerçekleştirmektedir. 2010 yılında uygulamaya konulan MERSİS projesi ile tüm ticari işletmelere ilişkin merkezi bir veri tabanı oluşturulmuştur. “Merkezi Sicil Kayıt Sistemi” (MERSİS) ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü, ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulduğu, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile TOBB nezdinde oluşturulan ve işletilen merkezi ortak veri tabanını da içeren bilgi sistemidir.⁹⁹ MERSİS ile ticari işletmelerin ticaret sicil numarası yerine geçeceği ve tüm kamu kurum ve kuruluşları arasında kullanılacak bir ortak anahtar numaralama sistemi oluşturulmuştur. Yani bu sistemde tescil edilen ticari işletmeler ile ticaret şirketleri ve bunların şubelerine, tescilleri ile birlikte MERSİS tarafından özel algoritma ile üretilmiş tekil bir MERSİS numarası verilmektedir. MERSİS numarası, ticari işletmelere özgülenmiş numaralardır ve değiştirilememektedir. Şubelerin veya diğer yerel birimlerin MERSİS numarası, merkezin MERSİS numarasına sıra numarası eklenerek üretilen numaralardan oluşmaktadır. Ticari işletmelerin faaliyetleri MERSİS’te “NACE kodlarına” göre tutulmaktadır. Sistemde ticaret siciline kayıt zorunluluğu bulunan; sermaye şirketleri, kooperatifler, şahıs işletmeleri, yabancı şirketlerin Türkiye şubeleri ile dernek ve vakıf işletmeleri kayıtları elektronik ortamda merkezi bir ticaret sicili kayıt

⁹⁸ <http://www.tuik.gov.tr/arastirmaveprojeler/tikas/tikas.html>

⁹⁹ <http://mersis.gumrukticaret.gov.tr/AnaSayfa/MersisNedir.aspx>, (05.08.2013).

sisteminde tutulmaktadır. Ayrıca sicilde kullanılacak olan sicil esas defteri, gelen evrak defteri, giden evrak defteri, ihtar ve ceza defterleri, ticari işletme rehin kaydına mahsus defterler de MERSİS'te tutulmaktadır.

Türkiye'de üç adet makro veri tabanı sistemi bulunmaktadır. Bunlar Kimlik Paylaşım Sistemi (MERNİS), Adres Kayıt Sistemi (AKS) ile Tapu Kayıt Sistemi (TAKBİS)'dir. MERSİS ile dördüncü bir temel veri tabanına işlerlik kazandırılmıştır. MERSİS'e elektronik ortamda yapılan kayıtlar, kayıt tarihlerine göre ve güncel kayıtlar aktif olarak görünecek şekilde; değişen veya silinen kayıtlar ise pasif olarak, istendiğinde erişilebilecek, ancak üzerinde herhangi bir değişiklik yapılamayacak şekilde tutulmaktadır.

MERSİS'te meydana gelebilecek teknik aksaklıklardan ötürü elektronik ortamda işlem yapılamaması halinde sicil işlemleri yazılı ortamda yürütülmektedir. Ticaret şirketleri ile gerçek ve tüzel kişi tacirler zorunlu tutulan bütün işlemleri elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile yapabilmekte ve bu işlemlerin dayanağı olan belgeleri de aynı usulle elektronik ortamda düzenleyebilmektedir.

Ticaret Sicil Müdürlüklerinde sicil esas defteri kayıtlarında yer alan gerçek veya tüzel kişiliklere ilişkin şirket türü, unvan, adres, il, ilçe, faaliyet durumu, ticaret sicil numarası, tescil tarihi, vergi dairesi, vergi numarası, tescil tarihi, şube bilgileri, şirketin amaç ve konusu, temsilcilerin TC kimlik numarası, adı ve soyadı, yetki süresi, yetki adı, ortakların TC kimlik numarası ve sermaye miktarı, firma acentası, Ticaret Sicil Gazetesi bilgileri, noter bilgisi, Dernekler Dairesi Başkanlığı'ndan alınan dernek kütük numarası, dernek adı, dernek vergi numarası, adresi, telefon, faks, e-posta, dernek kuruluş amacı bilgileri, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden alınan vakıf kütük numarası, vakıf adı, adres, il, ilçe, telefon, faks, e-posta, vakıf türü bilgilerine dair tüm bilgiler MERSİS'te elektronik ortamda tutulmaktadır.¹⁰⁰

Ticaret siciline kayıtlı tacirler ile bunların şubeleri ve fabrikaları, bulundukları yerdeki odaya kaydolmak zorundadırlar. Meslek gruplarına göre yapılacak üye kayıtları, elektronik ortamda MERSİS bünyesinde düzenlenen ortak veri tabanında güncel olarak tutulmaktadır. Ticaret ve Sanayi Odalarına ilişkin işletmelerin kayıt işlemleri elektronik ortamda MERSİS üzerinden yapılmaktadır. MERSİS üzerinden üretilen bilgiler, ticaret

¹⁰⁰ <http://mersis.gumrukticaret.gov.tr/AnaSayfa/MersisNedir.aspx>

odaları, ticaret ve sanayi odaları ve borsaların elektronik ortamdaki üye bilgileri uygulamasının iş süreçlerine eş zamanlı olarak aktarımı sağlanmaktadır.¹⁰¹

1.2.10 Esnaf Ve Sanatkar Odaları-Esnaf Ve Sanatkar Bilgi Sistemi (ESBİS)

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu 21.06.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Kanunun yayımının ardından “Esnaf ve Sanatkar Bilgi Sistemi” kısaca “ESBİS” yasal olarak faaliyete geçmiştir. ESBİS esnaf ve sanatkarlar ile esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşlarının işlemlerini elektronik ortamda gerçekleştirdikleri ve esnaf ve sanatkarların sicil bilgilerinin ESBİS veri tabanında kayıt altına alındığı bilgi ve kayıt sistemidir.¹⁰²

“Esnaf ve Sanatkar Bilgi Sistemi”nin (ESBİS) kuruluş amacı sistemin sunacağı istatistiksel verilerle esnaf ve sanatkarlar ile ilgili olarak doğru politika üretmek ve esnaf ve sanatkarlarla ilgili işlemlerin yürütülmesinde etkinliği sağlamaktır. “Esnaf ve Sanatkar Bilgi Sistemi” (ESBİS) tüm Türkiye’de ticari faaliyete başlayan esnaf ve sanatkarların tescil, durumunda değişiklik olan esnaf ve sanatkarların tadil ve ticari faaliyetini bırakan esnaf ve sanatkarların ise terkin işlemlerini elektronik ortamda gerçekleştirmektedir. Esnaf ve sanatkarlar tarafından sicil müdürlüklerinde gerçekleştirilen işlemler, işlemin yapılmasının ardından ESBİS üzerinden Türkiye Esnaf ve Sanatkar Sicil Gazetesi yolu ile elektronik ortamda yayımlanmaktadır. ESBİS’te esnaf ve sanatkarların kaydı NACE kodlarına göre tutulmaktadır.

Sicil işlemleri, sicil müdürleri ve personeli tarafından elektronik ortamda ESBİS veri tabanında gerçekleştirilmektedir. Ardından sicile kayıt edilen ve ilanı gereken hususlar TESK tarafından ESBİS veri tabanı kullanılarak elektronik ortamda Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesinde yayımlanmaktadır. ESBİS’ten önce esnaf ve sanatkarlardan sicil ve oda kayıtlarında istenen nüfus cüzdanı örneği ya da fotokopisi, ikametgah ilmühaberi ve vergi levhasının aslı ya da fotokopisi gibi belgeler ESBİS’in yürürlüğe girmesinin ardından istenmemektedir. Esnaf ve sanatkarlara ilişkin bu belgeler “Esnaf ve Sanatkar Bilgi Sistemi” (ESBİS) aracılığı ile sağlanmaktadır.

Esnaf ve sanatkarların sicillerinin, sağlıklı bir şekilde ESBİS veri tabanında tutulması ve yayımlanması için Esnaf ve Sanatkar Sicil Müdürlüğü kurulmuştur. Esnaf

¹⁰¹ Ticaret Sicili Yönetmeliği, RG. 27.01.2013- 28541.

¹⁰² <http://esnaf.gtb.gov.tr/faaliyetler/esbis/esnaf-ve-sanatk%C3%A2r-bilgi-sistemi-esbis>, (10.10.2013).

ve sanatkarların meslekî faaliyette bulunabilmeleri ve ilgili odaya kaydedilmeleri için sicile kayıt olmaları şarttır ve sicile her bir meslek için ayrı kayıt yapılması gerekmektedir. Sicile kaydı yapılan esnaf ve sanatkarların ilgili odaya kayıt için bilgilerinin gönderilmesi işlemi Sicil Müdürlüğü tarafından elektronik ortamda ESBİS veri tabanında gerçekleştirilmektedir. Esnaf ve sanatkarların kayıt beyannamelerindeki hususlarda değişiklik meydana geldiğinde yine en geç otuz gün içinde sicile bildirmek zorundadırlar.

5362 sayılı Kanun gereği esnaf ve sanatkarların sicile kayıtları yapılmadıkça, odaya kayıtları yapılamamaktadır. Sicile kayıt olan esnaf ve sanatkarlara ait bilgiler Sicil Müdürlüğü tarafından elektronik ortamda işyerlerinin bulunduğu yerdeki meslek ve sanatları ile ilgili ihtisas odasına kayıt için gönderilmektedir.¹⁰³

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'na tabi esnaf ve sanatkarlar çalışmaya başladıkları tarihten itibaren durumlarını otuz gün içinde bağlı bulundukları sicile tescil ve Sicil Gazetesinde ilan ettirmekle yükümlüdür. Esnaf ve sanatkarların sicile kayıtlarında, kendilerinin vergi mükellefi ya da vergiden muaf olduklarının belgelenmesi istenmektedir. Esnaf ister gezici, ister bir dükkanda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan ve geliri Bakanlar Kurulu'nca belirlenen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişidir. Aynı meslekten dolayı esnaf ve sanatkar odaları ile ticaret ve sanayi odalarına kayıt yapılamamaktadır. Bu noktada esnaf ve sanatkarlar ile tacir ve sanayicinin ayrımını yapmak amacıyla "Esnaf ve Sanatkar ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulu" kurulmuştur. Oda üyeliği için, vergi mükellefi olmak ve TOBB bünyesindeki odalara kayıtlı olmamak şartı aranmaktadır. Şöyle ki Esnaf ve Sanatkarlar Odasına kayıtlı olanlar, TOBB bünyesindeki Ticaret ve Sanayi Odasına, Ticaret Odasına, Sanayi Odasına, Deniz Ticaret Odasına; TOBB bünyesindeki odalara kayıtlı bulunanlar ise Esnaf ve Sanatkarlar Odasına kaydedilememektedir. 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'na tabi odalar arasında veya bu odalar ile TOBB bünyesindeki odalar arasında üye kayıt zorunluluğu bakımından çıkacak anlaşmazlıkları çözümlmek üzere il ve ilçelerde mutabakat komiteleri kurulmuştur.¹⁰⁴

¹⁰³ 5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu, RG. 21.06.2005- 25852.

¹⁰⁴ Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu.

1.3 İŞYERİ KAYITLARININ İŞKUR HİZMET VE POLİTİKALARINDAKİ ROLÜ

Faaliyet gösteren işyerleri hakkında doğru ve sağlıklı bilgiye sahip olmak birçok açıdan istihdama katkı sağlamaktadır. Oluşturulacak ve uygulanacak istihdam politikaları güncel ve kapsamlı işyeri kayıt bilgisine sahip olmakla mümkündür. Bu kısımda işyeri kayıtları konusu, istihdam politikası oluşturulmasına yardımcı olma görevine sahip olan İŞKUR bağlamında ele alınacaktır. Tezin konusunun “Türkiye’de İşyeri Kayıtları ve İŞKUR” olması da bu durumu desteklemektedir.

Türkiye’nin kamu istihdam kurumu olma özelliğine sahip olan İŞKUR, işyeri kayıtlarını yoğun olarak kullanmaktadır. Ayrıca İŞKUR doğru, sağlıklı ve güncel işyeri bilgilerine en çok ihtiyaç duyan kurumlardan bir tanesi olma özelliğine sahiptir. İŞKUR’un görev ve hizmet alanına giren işlerin yürütülmesi ve bu işlerin kalitesi işyeri kayıtlarının doğruluğuna, güncelliğine ve kapsamına bağlıdır. Bu kısımda İŞKUR’un işyeri kayıtlarını kullanarak üstlendiği görev ve faaliyetlerden bahsedilecektir.

1.3.1 İşgücü Piyasası Analizleri

İŞKUR hizmetlerinin başlangıç noktası işgücü piyasası talep araştırmalarıdır. Ardından gelen hizmetler, yapılan işgücü piyasası talep araştırmalarına göre şekillenmekte ve uygulama alanı bulmaktadır. Dolayısıyla İŞKUR hizmetlerinin kalitesi yapılan ya da yapılacak işgücü piyasası talep araştırmalarının kalitesine bağlıdır. İşgücü piyasası talep araştırmalarının kalitesi de araştırmada kullanılacak işyeri kayıtlarının sağlıklı, güncel ve kapsamlı olmasına bağlıdır. İŞKUR işgücü piyasasındaki gelişme ve değişimleri tespit etmek amacıyla yerel ve ulusal düzeyde düzenli olarak işgücü piyasası talep araştırmaları yapmaktadır. İşgücü piyasası araştırmalarını talep yönlü gerçekleştiren İŞKUR işyerlerini ziyaret ederek işgücü piyasasında; işgücünün yapısı, sektörler bazında çalışanların mesleklere ve cinsiyete göre dağılımları, ihtiyaç duyulan işgücü için talep edilen eğitim ve beceri durumları, temininde güçlük çekilen meslekler ve teminde güçlük çekme nedenleri, kısa ve orta vadede işgücü piyasasında mesleki değişim beklentilerine ilişkin bilgiler derlemektedir. İŞKUR düzenli olarak söz konusu araştırmaları gerçekleştirirken işyeri kayıtlarına ihtiyaç duymaktadır.

İşyeri kayıtları işgücü piyasası talep araştırmalarının en önemli bileşenlerinden bir tanesidir. Şöyle ki işyeri kayıtları sağlıklı, doğru ve güncel olmazsa maliyeti yüksek olan ve yüz yüze görüşme yöntemiyle, belirli bir referans döneminde gerçekleştirilen işgücü piyasası talep araştırmalarının sonuçlarının gerçeği yansıtması beklenemez. Ayrıca işgücü piyasası talep araştırmaları yerel ve ulusal düzeyde istihdam politikalarının oluşturulmasına rehberlik eden araştırmalardır. Özellikle yerel bazda mesleki eğitim faaliyetlerinin planlanması söz konusu işgücü piyasası talep araştırmalarına göre yapılmaktadır. Sağlıklı, doğru ve güncel olmayan işyeri kayıtları yerel ve ulusal bazda hatalı istihdam politikalarına neden olabilmekte ve bu durum da bütün bir ekonomiyi olumsuz anlamda etkileyebilmektedir.

Tablo 5: İŞKUR'un Yaptığı İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2013)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	Kapsamı	Periyot	Sınıflamalar	Yöntem	Görüşme Yapılan İşyeri/İşletme Sayısı	
2007	50+ Tüm İşyerleri	15 Ekim-30 Kasım	ISCO 88-NACE REV.1.1	Yüz yüze	Toplam	12.712
2008	Tüm İşyerleri	15 Ekim-5 Aralık	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	71.001
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	17 Nisan-30 Mayıs	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	275.099
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	4 Kasım-13Aralık	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	255.938
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	26 Nisan-1 Haziran	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	218.068
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476

2010/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	26 Nisan-1 Haziran	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	198.479
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	26 Nisan-1 Haziran	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	159.862
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + İşletmeler (TÜİK)	19 Aralık-19 Ocak	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	5.941
					10+ işletme	3.283
					50+işletme	1.606
2012/I	10 + İşletmeler (TÜİK)	2 Mayıs-15 Haziran	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşletme	5.225
2012/II	10 + İşyerleri (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	53.194
2013/I	10 + İşyerleri (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	87.719
2013/II	10+ İşletmeler (TÜİK)	11-29 Kasım	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşletme	9.752

Kaynak: İŞKUR İşgücü Piyasası ve İstatistik D.B.

İŞKUR 2007 yılından itibaren düzenli ve periyodik olarak işgücü piyasası talep araştırması yapmaktadır. 2007 yılından günümüze gelinceye kadar İŞKUR'un yaptığı işgücü piyasası araştırmalarında öncelikle İŞKUR'un kendi bünyesinde mevcut olan işyeri kayıtları kullanılmıştır ancak tüm işyerlerinin İŞKUR'a kayıtlı olmaması, var olan kayıtlarda yoğun mükerrer kayıtlara rastlanması sebeplerinden dolayı SGK kayıtları kullanılmaya başlanmıştır. SGK kayıtlarında ise sektörel kayma gözlemlendiğinden SGK işyeri kayıtlarının kullanımından vazgeçilmiştir. Ardından 2011 yılı II. Döneminde, TÜİK'in Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığından temin ettiği ve istatistiksel alan araştırmaları yapmaya müsait hale getirdiği işyeri kayıtlarının kullanımına başlanılmıştır. Bunun sebebi vergisel amaçla kaydedilen kayıtların en doğru ve güncel

olacağı düşüncesidir. TÜİK işyeri kayıtlarını uluslararası sektör sınıflandırması olan NACE'yi esas alarak sunmaktadır. Yani işyerleri sektörel olarak İŞKUR'a sunulmaktadır. İşyeri kayıtlarının güncel sektörel görünümü işgücü piyasasının dinamikleri ve potansiyellerine ilişkin çok temel değerlendirmeler yapma imkanı sunmaktadır. İşyerlerinin sektörel ortalama büyüklüğü veya illerin ortalama işyeri büyüklüğü işgücü piyasasının kurumsal yapısını göstermektedir.

İŞKUR'un yaptığı 2011 yılı II. Dönem işgücü piyasası araştırmasından, 2013 yılı II. Dönem işgücü piyasası araştırmasına kadar olan beş işgücü piyasası araştırmasında TÜİK'in işyeri kayıtları kullanılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarında kullanılan işyeri listelerinin kalitesi ve güncelliği araştırmanın cevapsızlık oranını doğrudan etkilemektedir. 2012 yılının II. Döneminde yapılan Türkiye geneli işgücü piyasası araştırmasında 65 bin işyerine anket uygulanması hedeflenmiştir, sonuç olarak 53 bin işyerine ulaşılmıştır. Araştırmanın cevapsızlık oranı % 20'dir.¹⁰⁵ 2013 yılı I. Döneminde ise 100 bin işyerine anket uygulanması hedeflenmiş ancak 87 bin işyerine ulaşılabilmiştir. Araştırmanın cevapsızlık oranı % 13'tür.¹⁰⁶ TÜİK'te yer alan işyeri kayıtlarının 2012 yılında güncellenmesine rağmen araştırmada 13 bin işyerine ulaşamaması işyeri kayıtları konusunda halen ciddi bir problemin var olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde 2012 yılında TÜİK tarafından güncellenen işletme listesine istinaden işletme bazlı yapılan 2013 yılı II. Dönem işgücü piyasası talep araştırmasında ulaşılmak istenen işletme sayısı 11 bin 540 iken araştırma sonucunda 9 bin 752 işletmeye anket uygulanabilmiş,¹⁰⁷ 1.788 işletmeye ulaşamamıştır. Araştırmanın cevapsızlık oranı % 15,5'tir.

1.3.2 Etkin Eşleştirme¹⁰⁸

İstihdam hizmeti veren birimler tarafından işgücü arz ve talebinin buluşturulmasına kısaca eşleştirme denir. Yani iş arayanların iş bulabilmesi işlemi ile işverenlerin açık işlerini karşılaması işleminin karşılıklı olarak gerçekleşmesi durumu, eşleştirmeyi ifade etmektedir. Ancak etkin eşleştirme ifadesi bundan farklıdır. Etkin eşleştirme; iş arayanın kendisine uygun, aradığı özelliklerde bir işi bulması ve diğer

¹⁰⁵ İŞKUR, 2012 II. Dönem Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması, İŞKUR Yayını, Ankara 2012.

¹⁰⁶ İŞKUR, 2013 I. Dönem Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması.

¹⁰⁷ İŞKUR, 2013 II. Dönem Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması, İŞKUR Yayını, Ankara 2013.

¹⁰⁸ İŞKUR, İşgücü Piyasası Analiz Rehberi, Yayınlanmamış Rapor, 2012.

tarafından da işverenin aradığı özelliklerde elemanı bulması işlemlerinin karşılıklı gerçekleşmesidir. Etkin eşleştirme işgücü piyasası için oldukça önemlidir. Çünkü işgücü piyasalarında ücretler ve istihdam düzeyleri işgücü arzı ve işgücü talebinin dengelenmesi yoluyla ortaya çıkmaktadır. Bu denge işgücü piyasalarının etkin eşleştirme işlevini yerine getirmesiyle sağlanmaktadır. Bu durumda iş arayan kişiler iş bulabilmekte ve işverenler açık işlerini karşılayabilmektedir. Piyasadaki bu denge durumu, işgücü talebinde bulunan firmaların aradıkları şartların işgücü arzını oluşturan çalışanların özellikleriyle eşleşmesi halinde ortaya çıkmaktadır. İşgücü piyasaları, işgücü eşleştirme işlevini ne kadar etkin bir şekilde yaparlarsa, en yüksek düzeyde ücret veren işlere giren çalışan sayısı o denli yüksek olmakta ve en uygun çalışanı bulan işveren sayısı da o denli artmaktadır. Ayrıca, piyasalar bu işlevi ne kadar etkin bir şekilde yerine getirirse, tüm ekonominin mal ve hizmet üretimindeki üretkenliği de o kadar yüksek olmaktadır. Bu sebeple, işgücü piyasaları eşleştirme sürecini etkin bir şekilde yerine getirdiği takdirde, sadece işgücü piyasası katılımcıları daha iyi koşullara kavuşmuş olmakla kalmamakta, ülke ekonomisinde sosyal refah artmış olmaktadır.

Kamu istihdam kurumlarının asli amaçlarından bir tanesi etkin eşleştirmedir. Kamu istihdam kurumları etkin eşleştirmeyi sağlayarak yalnızca istihdama değil genel olarak ekonomik refaha katkı sağlamaktadır. Türkiye'nin kamu istihdam kurumu olma özelliğine sahip olan İŞKUR, işgücü piyasasında eşleştirme görevini kurulduğu 1946 yılından günümüze sürdürmektedir. İŞKUR'a kayıtlı olan iş arayanlar ile İŞKUR'a açık iş talebi veren işverenler arasındaki eşleştirmeyi İŞKUR gerçekleştirmektedir. İşverenler İŞKUR'a kaydolarak elektronik ortamda ya da doğrudan görüşme yoluyla İŞKUR ile irtibat kurup açık iş talebinde bulunmaktadır. İŞKUR, portföyündeki kayıtlı işsizlerden işverenin verdiği açık işlere uygun elemanı işverene göndermektedir. İŞKUR'un eşleştirme işlemi yapıp işverenin açık iş talebini karşılayabilmesinin koşulu; işverenin İŞKUR'a kayıtlı olması ve işverenin işyeri ile ilgili bilgilerini doğru ve sağlıklı bir şekilde İŞKUR'a bildirmesidir.

İşyeri kayıtları eşleştirme işleminde kullanılan temel araçlardan birisidir. İŞKUR'a kayıtlı olmayan işyerlerinin İŞKUR'a açık iş talebinde bulunması mümkün değildir.¹⁰⁹ İşverenin işyeri bilgilerini İŞKUR'a doğru bir şekilde bildirmemesi durumunda İŞKUR'un doğru ve etkin eşleştirme yapması mümkün olamaz. Çünkü

¹⁰⁹ Yurtiçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, RG. 25.04.2009- 27210.

İŞKUR'un veri tabanındaki hatalı ve eksik işveren bilgileri İŞKUR'un doğru elemanı seçip işverene göndermesine engel olmaktadır. Özetle İŞKUR eşleştirme işlemini gerçekleştirirken işyeri adres ve bilgilerini yoğun olarak kullanmakta ve işyeri kayıtlarına ihtiyaç duymaktadır.

1.3.3 İşyeri Ziyaretleri

İŞKUR işverenlere, İŞKUR hizmetleri hakkında bilgilendirme, işverene yükümlülükleri ve hakları ile ilgili olarak danışmanlık yapma, İŞKUR'a kayıtlı olmayan işyerlerini kaydetme, açık işleri alma, açık işleri karşılama, karşılanamayan açık işlerle ilgili olarak işverenle özel çalışma yapma, aranan niteliklerde işgücü yetiştirilmesine yönelik işverenlerle işbirliği yapma, işverenlerin İŞKUR'un sunduğu diğer hizmetlere ilişkin görüş ve önerilerini alma ve işgücü yetiştirme alanında bir hizmet sağlayıcı olarak işverenden etkin olarak yararlanma amacıyla düzenli olarak işyeri ziyaretleri gerçekleştirmektedir.¹¹⁰ İşyeri ziyaretleri yapmak için doğal olarak güncel işyeri adres ve bilgilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

İşyerleri, İŞKUR bünyesinde istihdam edilen iş ve meslek danışmanlarına paylaştırılmıştır. Her bir danışmanın danışmanlık yapacağı ve düzenli olarak ziyaret gerçekleştireceği işyerleri belirlenmiş vaziyettir. İş ve meslek danışmanları işyeri kayıtlarını kullanarak işyerlerini ziyaret etmekte ayrıca en önemlisi İŞKUR'a kayıtlı olmayan işyerlerine de ziyaret gerçekleştirerek söz konusu işyerlerini İŞKUR'a kaydetme işlemini gerçekleştirmektedir.

1.3.4 Açık İş Derleme

453/2008 Sayılı Avrupa Birliği Komisyon Tüzüğü'nde açık işin tanımı ortaya konulmuştur. Buna göre, bir açık iş beyanının AB mevzuatına göre açık iş olarak kabul edilebilmesi için, bir işyerinde; mevcut, yeni yaratılmış ya da kısa bir dönemde yaratılacak ücretli bir pozisyona yönelik olarak, işyeri dışındaki kaynaklar kullanılarak söz konusu pozisyonun doldurulması için işveren tarafından aktif adımların atıldığı bir açık iş talebinin söz konusu olması gerekmektedir.¹¹¹ Bu tanımda dikkat edilmesi

¹¹⁰ İŞKUR, İşlemler El Kitabı.

¹¹¹ Regulation (EC) No 453/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on Quarterly Statistics on Community Job Vacancies, Official Journal of the European Union, 04.06.2008.

gereken nokta, söz konusu açık pozisyonu doldurmak için işveren tarafından aktif bir şekilde girişimde bulunuluyor olmasıdır. İşveren, şu anda açık bulunan bir pozisyon için ya da yakın dönemde açılacak bir pozisyon için aktif bir şekilde girişimde bulunabilir. Buna karşılık, karşılanmamış işgücü talebinin açık iş olmadığı da unutulmamalıdır. 19/2009 Sayılı AB Komisyon Tüzüğü'nde, açık iş kapsamında işveren tarafından açık pozisyon için uygun bir aday bulmaya yönelik olarak atılan adımlardan hangilerinin aktif adım olarak nitelendirileceği sıralanmıştır. Şöyle ki; kamu istihdam kurumuna açık işi bildirmek, özel istihdam bürosu ile iletişime geçmek, açık işe ilişkin olarak medyada ilan vermek (internette, gazetelerde, dergilerde vb.), kamuya açık iletişim panolarında açık işe ilişkin ilan vermek, muhtemel adaylara ulaşmak, onlarla mülakat yapmak ya da aralarından eleme yapmak, akraba-eş-dost kanalıyla ulaşmaya çalışmak, stajyerlikten yararlanmak şeklindeki girişimler açık işi doldurmak adına atılacak aktif adımlardır.¹¹² Bu adımlardan ilki olan kamu istihdam kurumuna açık işi bildirmek tezin konusunu doğrudan ilgilendirmektedir. Açık iş derlenmesi konusunda işyeri kayıtları önemli bir araç olmaktadır.

İŞKUR açık iş toplama konusunda 2 yöntem kullanmaktadır. Birincisi İŞKUR'un aktif olarak girişimde bulunduğu yöntemdir. İŞKUR'un işgücü piyasası talep araştırması kapsamında işyerlerine anket uygularken sorduğu "İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?"¹¹³ sorusuna karşılık, işveren eleman ihtiyacı duyduğunu belirtiyor ve elemanı da İŞKUR aracılığı ile temin etmek istiyorsa eğer, İŞKUR söz konusu açık işi ilana çıkarmaktadır. İşgücü piyasası analizleri başlığında belirtildiği üzere bu işlemin gerçekleşmesi için İŞKUR bir işyeri listesine ihtiyaç duymaktadır ve işgücü piyasası talep araştırması söz konusu işyeri listesine göre yapılmaktadır. İŞKUR'un aktif olarak girişimde bulunarak açık iş derlediği diğer yöntem ise iş ve meslek danışmanları vasıtasıyla danışmanlara bölüştürülen işyerlerinin düzenli ve periyodik olarak ziyaret edilip, işverenlerden açık işleri varsa ve işveren de kabul ederse ziyaret sırasında alınarak İŞKUR'a kazandırılması ve İŞKUR tarafından da ilana çıkarılması yöntemidir.

¹¹² **Commission Regulation (EC) No 19/2009 of 13 January 2009 Implementing Regulation (EC) No 453/2008 of the European Parliament and of the Council**, Official Journal of the European Union, 04.06.2008-L 9/3.

¹¹³ Türkiye İş Kurumu, **Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşletme Bilgi Formu**, 2013, Soru 3.

Burada da danışmanlar işyeri adres ve bilgilerini kullanarak bahsi geçen işlemi gerçekleştirmektedir.

İŞKUR'un açık iş toplama konusunda kullandığı ikinci yöntem ise İŞKUR'un pasif olduğu, işverenlerin ise aktif olarak girişimde bulunduğu yöntemdir. Bu yöntemde İŞKUR'a kayıtlı işverenler açık işlerini elektronik ortamda ya da doğrudan görüşme yoluyla İŞKUR'a bildirmekte ve İŞKUR söz konusu açık işleri ilana çıkarmaktadır. Burada koşul şudur ki açık işlerini İŞKUR'a bildirmek ve İŞKUR vasıtasıyla eleman temin etmek isteyen işveren öncelikle İŞKUR'a kayıt olmak zorundadır. İŞKUR'a kayıtlı olmayan bir işverenin, işyerini İŞKUR'a kaydettirmedikçe İŞKUR vasıtasıyla eleman temin etmesi mümkün değildir. Görüldüğü üzere işyeri kayıt ve bilgileri açık işler noktasında İŞKUR politikalarında önemli bir role sahiptir.

1.3.5 Açık İş, Açık İş Oranı ve Mevcut İstihdam Verilerini Eurostat'a

Sunma

Açık iş oranı; açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. Açık iş oranı, işgücü arzına ilişkin olan işsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

İşsizlik oranı ülkeler için ne kadar önemli bir gösterge ise açık iş oranı da o denli önemli bir göstergedir. İş arama kanallarını kullanıp da iş bulamayanların karşısında, işverenlerce doldurulmaya çalışılan hangi meslekte kaç kişilik boş pozisyon olduğunu bilmek işgücü piyasasında daha da genel ifadeyle makro ekonomide doğru politikalar üretmeyi sağlar.

AB mevzuatı gereğince AB'ye üye ülkeler ve AB üyeliğine aday ülkeler açık iş istatistiklerini derleyerek EUROSTAT'a (Avrupa İstatistik Ofisi) açık iş verilerini ve mevcut istihdam bilgilerini sunmak zorundadırlar. Ayrıca, mevsimsel etkilerden arındırma işleminin de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Mevsimsel etkilerden

arındırma işlemlerine ilişkin yasal düzenlemeler 1062/2008 sayılı AB Komisyon Tüzüğü'nde yer almaktadır.¹¹⁴ Türkiye'ye dair henüz EUROSTAT tarafından kabul edilen bir açık iş oranı üretilmemiştir. AB mevzuatı gereğince Türkiye ile ilgili olarak 2016 yılına kadar EUROSTAT'ın kabul edeceği standartlarda ve açık iş oranını verecek açık iş ve mevcut istihdam verilerinin EUROSTAT'a sunulması zorunludur. 2012-2016 Resmi İstatistik Programı kapsamında açık iş istatistikleri ile ilgili EUROSTAT'a sunulması gereken verileri sunma görevi kanunen işgücü talebine yönelik işgücü piyasası araştırmaları yapmakla görevli kurum olarak İŞKUR'a aittir.¹¹⁵ EUROSTAT'ın kabul edeceği açık iş oranının üretilmesi için saha çalışması yöntemiyle açık işlere ve mevcut istihdama ilişkin olarak derlenen verilerin NACE Rev.2'ye göre tasnif edilerek İŞKUR tarafından EUROSTAT'a gönderilmesi gerekmektedir. Ayrıca açık iş oranının hesaplanarak EUROSTAT'a gönderilmesine gerek yoktur.

Bu çerçevede, İŞKUR anket çalışması ile derlemiş olduğu verileri referans alınan üç ayın son gününden itibaren 45 gün içerisinde EUROSTAT'a göndermekle yükümlüdür. İŞKUR tarafından gerçekleştirilecek söz konusu anketin yapılması noktasında işyeri kayıtları önem arz etmektedir. EUROSTAT'ın çerçevesini belirlediği ve İŞKUR tarafından oluşturulan metodolojiye göre anket çalışmasının İŞKUR tarafından işyerlerine uygulanması gerekmektedir. İŞKUR, anket uygulanacak işyerlerinin tespiti, kapsamı ve sektörel kırılımları için doğru, sağlıklı ve güncel işyeri kayıtlarına ihtiyaç duymaktadır. Aksi halde düzgün olmayan işyeri kayıtları ile anket uygulandığı takdirde işsizlik oranı kadar hayati öneme sahip açık iş oranı ve ayrıca mevcut istihdamın durumu da hatalı hesaplanacaktır. Dolayısıyla AB müktesebatına uyum çerçevesinde açık iş istatistikleri ile ilgili İŞKUR'un yapmakla yükümlü olduğu çalışmalar bir yönüyle işyeri kayıtlarına dayanmaktadır.

1.3.6 Aktif İşgücü Programları Kapsamında Yıllık İşgücü Eğitim Planı

İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere İŞKUR tarafından aktif işgücü

¹¹⁴ Commission Regulation (EC) No 1062/2008 of 28 October 2008 Implementing Regulation (EC) No 453/2008 of the European Parliament and of the Council, Official Journal of the European Union, 29.10.2008-L 285/3.

¹¹⁵ 2012-2016 Resmi İstatistik Programı.

programları düzenlenmektedir.¹¹⁶ İşyeri kayıtları işgücü piyasası araştırmaları yoluyla aktif işgücü programlarını etkilemektedir. Bu konuya dair ayrıntılı açıklama ilerleyen paragrafta yer almaktadır. Aktif işgücü programlarının ayrıntılarında işyeri kayıtları kullanılmaktadır. Örneğin işbaşı eğitim programı uygulanacak işyerlerinin her şeyden önce İŞKUR'a kayıtlı işyeri olması gerekmektedir. Aksi takdirde İŞKUR'a kayıtlı olmayan işyerinin işbaşı eğitim programından yararlanması mümkün değildir. Ayrıca işyerlerinde işbaşı eğitim programı katılımcı sayısı tespitinde işyerlerinde iki ile on arasında çalışanı bulunanlar bir, on bir ve üzerinde çalışanı olanlar ise mevcut çalışan sigortalı sayısının onda biri kadar işbaşı eğitim programı katılımcısı talep edebilmektedir (AİHY md 50). İşveren tarafından işyerinde çalışanlara dair sigortalı hizmet listesi İŞKUR'a ibraz edilmektedir. İşyerinde çalışanların doğru tespit edilmesi ve ibraz edilen liste üzerinde sorgulama ve kıyaslama yapılabilmesi için işyeri kayıtlarının güncel, kapsamlı ve doğru olması önem arz etmektedir.

Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği'nin 8. maddesine göre aktif işgücü hizmetleri kapsamındaki kurs ve programların uygulanması yıllık işgücü eğitim planında yer alması şartına bağlıdır. Yıllık işgücü eğitim planı ile ilgili düzenlemeler de yine aynı yönetmeliğin 7. maddesinde belirtilmiştir. 7. maddeye göre Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerince en geç ilgili yılın Ocak ayında yıllık işgücü eğitim planı hazırlanmakta ve İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun onayını müteakip on beş gün içerisinde ilan edilerek İŞKUR'un internet sayfasında yayımlanmaktadır. Planda yıl içerisinde yapılacak değişiklikler Kurulun onayı ile uygulanmaktadır. Planda, işyerlerinden alınan talepler ve/veya işgücü piyasası araştırmaları sonucunda belirlenen meslekler ile bu mesleklerde eğitim alacak kişi sayısı yer almaktadır. Planda yer alacak meslekler itibarıyla eğitim verilecek kişi sayısı, ilgili meslekte işyerlerinden alınan talepler ve işgücü piyasası araştırmaları sonucunda tespit edilen işgücü ihtiyacından, son iki yıl içinde İŞKUR aracılığıyla ilgili meslekte eğitim almış İŞKUR'a kayıtlı işsizler çıkarılarak belirlenmektedir.¹¹⁷

Yönetmeliğin 7. ve 8. maddelerinde görüldüğü üzere aktif işgücü hizmetleri kapsamındaki kurs ve programların uygulanması yıllık işgücü eğitim planında yer alması şartına bağlı iken, yıllık işgücü eğitim planının da işgücü piyasası araştırmalarına ve/veya işverenden alınan taleplere göre oluşturulacağı belirtilmektedir. Dolayısıyla

¹¹⁶ Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği, RG. 12.03.2013-28585.

¹¹⁷ Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği.

işgücü piyasası araştırmaları ve işverenlerden gelen talepler aktif işgücü hizmetleri kapsamındaki kurs ve programların uygulanmasında dikkate alınacak temel önceliklerdir. İşyeri kayıtları aktif işgücü programlarının uygulanmasında önem arz eden ve programların başarısı için temel teşkil eden bir konudur. Çünkü aktif işgücü programları kapsamında açılacak kurs ve programlar ile bunların mesleksenel ayrıntıları işgücü piyasası araştırmalarına ve işveren taleplerine göre tespit edilmektedir.

İşgücü piyasası araştırmaları sonucunda tespit edilen temininde güçlük çekilen meslekler ve temininde güçlük çekilen eleman sayısı ile işverenlerin eleman ihtiyacı duyduğu meslekler ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısı açılacak kurs ve programların içeriğini şekillendirmekte ve kurs ve programların amaca hizmet etmesine katkı sağlamaktadır. İşgücü piyasası araştırmalarının en önemli bileşeni işyeri kayıtlarıdır. Sağlıklı, güncel ve doğru işyeri kayıtları işgücü piyasası araştırmalarının anlamlı ve bilimsel sonuçlar içermesini sağlamaktadır. Eğer anlamlı ve bilimsel sonuçlar elde edilirse doğru yönde ve ihtiyaçlara cevap verecek aktif işgücü programları uygulanacaktır. İşyeri kayıtları, işgücü piyasası araştırmaları ve aktif işgücü programları birbiriyle oldukça bağlantılı konulardır.

İşyeri kayıtlarının sağlıklı, güncel ve doğru olmayışı hatalar zincirine sebebiyet vermektedir. Bu silsilede yapılacak hatalar yalnızca işgücü piyasasını değil bütün bir ekonomiyi doğrudan etkileyebilecek sonuçlar ortaya çıkarabilir. Çünkü zincirin son halkası olan aktif işgücü programları işverenlerin nitelikli eleman ihtiyacını karşılayan programlardır. Örneğin yanlış ya da ihtiyaç olmayan meslekte kurs açılması işsizliğe ve batık maliyete yol açar. Çünkü işgücü piyasası araştırmaları ve aktif işgücü programlarının her ikisi de oldukça maliyetli çalışmalardır. Özetle şu söylenebilir ki aktif işgücü programlarının amaca hizmet ederek istihdamın korunmasını ve artırılmasını, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesini, işsizliğin azaltılmasını ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasını sağlayabilmesi; kapsamlı, sağlıklı ve güncel işyeri kayıtları sayesinde yapılacak işgücü piyasası araştırmalarına bağlıdır.

1.3.7 İş ve Meslek Danışmanlığı

İŞKUR, bünyesinde istihdam ettiği iş ve meslek danışmanları vasıtasıyla işsizlere ve işverenlere danışmanlık hizmeti vermektedir. İşverenlere danışmanlık

hizmeti verilmesi noktasında işyeri kayıtları önem arz etmektedir ve kullanılmaktadır. İş ve meslek danışmanlarına işveren portföyleri işyerinin sektörü ve büyüklüğü dikkate alınarak eşit bir şekilde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce dağıtılmaktadır. Her danışmanın işveren portföyünde tüm sektörlerden ve büyüklükten işyerinin eşit şekilde yer alması sağlanmaktadır. İşveren portföylerinin dağıtılmasında dikkate alınan işyeri sektör ve büyüklüklerinin tespiti için güncel, sağlıklı ve kapsamlı işyeri kayıtları gerekmektedir. Aksi takdirde 50+ istihdamlı işyeri olarak tespit edilip dağıtılan bir işyerinin 50+ istihdamlı olmaması ya da imalat sektörü olarak tespit edilip dağıtılan bir işyerinin inşaat sektöründe olması durumları ile karşılaşılabilir.

İş ve meslek danışmanları Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından yapılan plan çerçevesinde işyeri ziyareti yaparak ya da diğer araçlar yoluyla işverenin işgücü, mesleki eğitim ve işbaşı eğitim taleplerini almaktadır. Danışman ayrıca danışanın yönelebileceği meslekleri, iş bulabileceği sektör ve işyerlerini belirlemektedir. Danışman, danışanı vasıflarına uygun işyerine iş görüşmesi için yönlendirmektedir. Bireysel görüşme sonrası uygun olan açık işlere başvurmayı kabul eden kişinin danışman tarafından başvurusu yapılarak işyerine gönderilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca özel sektör işyeri ziyaretleriyle işverenlerin İŞKUR hizmetleri, işveren yükümlülükleri ve teşvikler hakkında bilgilendirilmeleri ile özel sektör işgücü, işbaşı eğitim ve mesleki eğitim taleplerinin alınması ve uygun adayların seçim ve başvuru işlemleri danışmanlar tarafından yapılmaktadır.¹¹⁸ Bütün bunların yapılabilmesi için de işyeri adres ve bilgilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

İş ve meslek danışmanlarının işverenlere yönelik danışmanlık faaliyetleri daha ayrıntılı incelendiğinde işyeri kayıtlarının işveren danışmanlığı hizmetinin temelini teşkil ettiği görülmektedir. İş ve meslek danışmanları işyeri ziyaretine çıkmadan önce işyeri ziyaret hazırlıkları yapmaktadır. İşyeri ziyareti hazırlıkları kapsamında iş ve meslek danışmanları işyeri hakkında işyerinin sektörü, faaliyet alanları, çalışan sayısı, çalışanların mesleklere göre dağılımı gibi ön bilgiler toplamaktadır ve ziyaret görüşmesinin tarihi, saati ve ne kadar süreceği konuları ile görüşülecek işyeri yetkilisini belirleyerek işyeri ziyaret planı yapmaktadır. İşyeri hakkında toplanan sektör ve faaliyet alanı bilgisi ile işyerinde çalışanların sayısına ve mesleklerine ait bilgiler işyeri kayıtları göz önünde bulundurularak tespit edilmektedir. İş ve meslek danışmanının tespit ettiği

¹¹⁸ <http://www.iskur.gov.tr/tr-tr/isarayan/danismanlik.aspx>, (10.12.2013).

söz konusu bilgiler danışmanın zihninde işyerine gitmeden önce bir işyeri profili ve yol haritası oluşturmaktadır. İş ve meslek danışmanı işyerine gittiğinde danışmanlık hizmetinin seyrini söz konusu bilgiler şekillendirmektedir.

Dolayısıyla işyeri hakkında edinilen bilgilerin doğru olması danışmanlık hizmetinin doğru ve kaliteli olması adına elzem hale gelmektedir. İş ve meslek danışmanları, işyeri ziyareti sırasında işverenden işyerinin sektörü, çalışan sayısı, çalışanların mesleklere göre dağılımı hakkında bilgi almaktadır. Danışman, işverenin faaliyet alanını, beklentilerini ve ileriye dönük büyüme hedeflerini öğrenmekte, işgücü istem formunu doldurarak portala kayıt etmektedir. Ayrıca danışman, işyeri ziyareti sonrası rapor hazırlayarak işyerinde elde ettiği verileri düzenlemekte ve kaydetmektedir. Son aşamada işe yerleşen bireylerin işe uyum takibini yaparak işveren ile periyodik bir şekilde iletişime geçerek çalışanın performansı hakkında bilgi almakta ve çalışan ile işveren arasında mevcut ve oluşabilecek sorunları gidermeye çalışmaktadır. Dolayısıyla iş ve meslek danışmanları tarafından gerçekleştirilen işveren danışmanlığı sürecinin her aşamasında işyeri kayıt ve bilgileri kullanılmaktadır. İşverenlere verilen danışmanlık hizmetinin sıhhatli yürütülebilmesi için güvenilir işyeri kayıt sistemine ihtiyaç duyulmaktadır.

1.3.8 İşsizlik Sigortası

İşsizlik sigortası; bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, herhangi bir kasıt ve kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalıların işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren zorunlu sigortayı ifade etmektedir.¹¹⁹ İşsizlik sigortası kolundan yardıma hak kazanabilmek için başka sigorta kollarında olduğu gibi, önce kişinin sigortalı niteliğini kazanmış olması ve hukuki düzenlemelerle getirilmiş olan koşulları yerine getirmesi gerekmektedir. İşsizlik sigortası uygulaması işyeri kayıtları ile doğrudan alakalı bir konudur. İşsizlik sigortası uygulamasında işyeri kayıtları kullanılmakta hatta kayıtlı olmayan işyerlerinin çalışanları işsizlik sigortasından faydalanamamaktadır. SGK'ya kayıtlı olmayan ve sigortalı numarası olmayan işyerlerinde çalışanlar işsizlik sigortası anlamında herhangi bir hak talebinde bulunamamaktadır. İşsizlik sigortasının primle işleyen bir sistem olması sebebiyle;

¹¹⁹ 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu, RG.08.09.1999-23810.

işyerlerinin ve sigortalı olarak çalışanların kapsama dahil olup olmadıkları, aylık prim ve hizmet belgesinin işverence beyanı ve prim belgelerinin düzenlenme şekli, prim tahsilatı ve benzeri hususlarda işyeri kayıtları yoğun olarak kullanılmakta ve güncel işyeri kayıtlarına ihtiyaç duyulmaktadır. İşsizlik sigortası uygulaması hem SGK'yı hem de İŞKUR'u ilgilendiren bir konudur ve her iki kurum da işyeri kaydı tutmaktadır.

İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından, sigortalı ve işyeri bazında kayıtların tutulmasından, toplanan primler ile uygulanacak gecikme zammı, faiz ve cezaların İşsizlik Sigortası Fonu'na aktarılmasından, teminat ve hak edişlerin prim borcuna karşılık tutulmasından, yersiz olarak alınan primlerin iadesinden SGK görevli, yetkili ve sorumludur. 5510 sayılı Kanunda sigortalıları çalıştıran gerçek ve tüzel kişiler işveren, bu sigortalıların çalıştırıldıkları yerler de işyeri sayıldığından, bu sigortalılar açısından SGK tarafından işsizlik sigortası primlerinin tahsili için ayrıca işyeri dosyası tescil edilmemektedir.¹²⁰ SGK tarafından işyeri ve sigortalı tescili yapılan işyerlerinin ve sigortalıların aynı zamanda işsizlik sigortası uygulamasında tescillerinin de yapılmış olduğu kabul edilmektedir. Hak sahiplerine işsizlik ödeneğinin ödenmesi, hastalık ve analık sigortası primlerinin yatırılması, yeni bir iş bulma, meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi hizmetleri verilmesi ile ilgili işlemlerin yürütülmesinden ise İŞKUR görevli, yetkili ve sorumludur. İşsizlik sigortası ödeneğinden faydalanırken aynı zamanda gelir getirici bir işte çalışan sigortalıların tespitinin yapılması için SGK veri tabanı kullanılmaktadır ve bu durumda olanların işsizlik ödeneği kesilmektedir.¹²¹ İşyeri kayıtları bu noktada devletin yersiz ödeme yapmasını engelleyerek kamu zararına engel olmaktadır. Şöyle ki sigortalı işsiz ve işverence İŞKUR'a verilen bilgiler, SGK kayıtlarından kontrol edilmektedir. Hatalı bilgilere dayanılarak yapılan fazla ödemeler, yasal faizi ile birlikte geri alınmakta, ayrıca ilgililer hakkında yasal işlem yapılmaktadır. İşyeri kayıtları söz konusu kontrol için kullanılmaktadır. Bu noktada İŞKUR inceleme yapmak için işyeri kayıtlarını kullanmaktadır. İşverenler tarafından tanzim edilen aylık prim ve hizmet belgeleri ve işten ayrılma belgeleri işsizlik ödeneği ödenebilmesi için şart olan belgelerdir ve bu belgeler işverene ait işyeri kayıtlarını da ihtiva etmektedir.¹²² Özetle işsizlik sigortası uygulamalarında işyeri kayıtları önemlidir ve sistemin etkin ve verimli çalışabilmesinin de önkoşuludur.

¹²⁰ 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun Uygulanmasına İlişkin 1 Nolu Tebliğ, RG.21.05.2000-24055.

¹²¹ İşsizlik Sigortası Kanunu.

¹²² 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun Uygulanmasına İlişkin 3 Nolu Tebliğ, RG. 30.01.2002-24656.

1.3.9 Ücret Garanti Fonu¹²³

Sigortalı sayılan kişileri hizmet akdine tabi olarak çalıştıran işverenin konkordato ilan etmesi, işveren için aciz vesikası alınması, iflası veya iflasın ertelenmesi nedenleri ile işverenin ödeme güçlüğüne düştüğü hallerde geçerli olmak üzere, işçilerin iş ilişkisinden kaynaklanan üç aylık ödenmeyen ücret alacaklarını karşılamak amacı ile işsizlik sigortası fonu kapsamında ayrı bir ücret garanti fonu oluşturulmuştur. Ücret garanti fonu, işverenlerce işsizlik sigortası primi olarak yapılan ödemelerin yıllık toplamının yüzde biridir.

Ücret garanti fonu uygulamasında işyeri kayıtları kullanılmakta, kayıtlı olmayan işyerleri ve çalışanları ücret garanti fonundan faydalanamamaktadır. İşverenlerin ve çalışanların ücret garanti fonu uygulamasından yararlanabilmesi öncelikle işyerinin ve çalışanların kayıtlı olmasına bağlıdır. SGK'ya kayıtlı olmayan ve SGK işyeri numarası olmayan işyerleri ve sigorta numarası olmayan çalışanlar ücret garanti fonu kapsamında herhangi bir hak talebinde bulunamamaktadır. Ücret garanti fonu uygulamasından yararlanabilmesi için işveren tarafından tanzim edilecek işçi alacak belgesi ile birlikte işçinin İŞKUR birimine başvurması gerekmektedir. İşçi alacak belgesi ücret garanti fonundan yararlanabilme şartlarından biridir.¹²⁴ İşveren tarafından düzenlenen işçi alacak belgesinde borçlu işverenin; adı, soyadı ve unvanı, işyeri adresi, SGK işyeri numarası, işyeri vergi dairesi, işyeri vergi numarası yer almaktadır. Bu bilgilerin doldurulması zorunludur. Özetle ücret garanti fonu uygulamasında işyeri kayıtları kullanılmakta ve işyeri bilgilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

1.3.10 Kısa Çalışma Ödeneği¹²⁵

Genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak önemli ölçüde azaltılması veya işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen geçici olarak durdurulması hallerinde, işyerinde üç ayı aşmamak üzere kısa çalışma yapılabilir. Kısa çalışma üç ayı geçmemek üzere; işyerinde uygulanan çalışma süresinin, işyerinin tamamında veya bir bölümünde geçici olarak en az üçte bir oranında azaltılması veya süreklilik koşulu aranmaksızın en az dört hafta süreyle faaliyetin tamamen veya kısmen durdurulmasıdır. Sigortalı sayılan kişileri

¹²³ 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu Ek md 1- RG.08.09.1999-23810.

¹²⁴ Ücret Garanti Fonu Yönetmeliği, RG. 28.06.2009-27272.

¹²⁵ 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu Ek md 2- RG.08.09.1999-23810.

hizmet akdine tabi olarak çalıştıran işveren, kısa çalışma talebini, gerekçeleri ile birlikte İŞKUR'a, varsa toplu iş sözleşmesi tarafı sendikaya yazı ile bildirmektedir. Kısa çalışma halinde İşsizlik Sigortası Fonu'ndan işçilere kısa çalışma ödeneği ödenmektedir. İşçinin kısa çalışma ödeneğine hak kazanabilmesi için, hizmet akdinin feshi hariç işsizlik sigortası hak etme koşullarını yerine getirmesi gerekmektedir. Kısa çalışma uygulamasında işyeri kayıtları kullanılmakta, kayıtlı olmayan işyerleri ve çalışanları kısa çalışmadan faydalanamamaktadır. İşverenlerin ve çalışanların kısa çalışma uygulamasından yararlanabilmesi öncelikle işyerinin ve çalışanların SGK'ya kayıtlı olmasına bağlıdır.

SGK'ya kayıtlı olmayan ve SGK işyeri numarası olmayan işyerleri ve çalışanları kısa çalışma kapsamında herhangi bir hak talebinde bulunamamaktadır. İşverenin hatalı bilgi ve belge vermesi nedeniyle yapılan fazla ödemeler, yasal faizi ile birlikte işverenden tahsil edilmekte ve işyerinde kısa çalışma uygulaması durdurulmaktadır. İşverenin verdiği bilgi ve belgeler SGK işyeri kayıtları veri tabanı kullanılarak sorgulanmaktadır. Böylece devletin yersiz ödeme yapması engellenerek kamu zararına engel olunmaktadır. İşyerinde kısa çalışma yapılmasını talep eden işveren, İŞKUR birimine işyerinin unvanını, adresini, varsa toplu iş sözleşmesi tarafı sendikayı ve SGK işyeri numarasını bildirmek zorundadır. Burada kısa çalışma uygulamasında işyeri kayıt ve bilgilerinin ibrazı söz konusu olmaktadır.¹²⁶

Kısa çalışma uygulamasına sebep teşkil eden sektörel ve bölgesel krizler ile işyeri kayıtları arasında doğrudan ve spesifik bir ilişki bulunmaktadır. Özellikle bu iki durumun açıklanması gerekmektedir. Sektörel kriz; ulusal veya uluslararası ekonomide ortaya çıkan olaylardan doğrudan etkilenen sektörler ve bunlarla bağlantılı diğer sektörlerdeki işyerlerinin ciddi anlamda sarsıldığı durumları ifade etmektedir. Sektörel kriz kısa çalışma uygulaması sebeplerinden bir tanesidir. Herhangi bir sektörde kriz yaşandığının işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarınca iddia edilmesi ya da bu yönde kuvvetli emarelerin bulunması halinde, bu durum İŞKUR Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanmaktadır.

İŞKUR Yönetim Kurulu tarafından sektörel krizin mevcut olduğunun kabul edilmesi durumunda işyerlerine dair sektörel bilgilere yani hangi sektörde kaç işyerinin faaliyet gösterdiği bilgisine ihtiyaç duyulmaktadır. İşyeri kayıtlarının sektörel bilgiler

¹²⁶ Kısa Çalışma Ve Kısa Çalışma Ödeneği Hakkında Yönetmelik, RG. 30.04.2011- 27920.

ihativa etmesi bu yönden önemlidir. Kriz yaşanan sektörde kaç işyerinin faaliyet gösterdiği layıkıyla bilinmelidir. Bu sayede yersiz ödemelerin önüne geçilebilmektedir. Ayrıca kısa çalışma talep eden işyeri gerçekten kriz yaşanan sektörde yer almakta mıdır? Bu sorunun cevabının bilinmesi de ayrıca önemlidir. İşyeri kayıtlarının güncel, kapsamlı ve sektörel bilgiler ifade etmesi kısa çalışma uygulaması açısından gereklidir.

Bölgesel kriz; ulusal veya uluslararası olaylardan dolayı belirli bir il veya bölgede faaliyette bulunan işyerlerinin ekonomik olarak ciddi şekilde etkilenip sarsıldığı durumları ifade etmektedir. Bölgesel kriz kapsamında kısa çalışma ödeneğinden faydalanmak isteyen bir işverenin işyeri kaydının bölgesel kriz ilan edilen ilde ya da bölgede olması gerekmektedir. Kısa çalışma incelemesi kapsamında işverenin kısa çalışma talebi değerlendirilirken SGK işyeri numarasının içeriğinde yer alan işyerine ait il veya ilçe kodunun kontrolü yapılmaktadır. Çünkü işverenler tarafından hatalı ya da yanıltıcı beyanlarda bulunulması söz konusu olabilmektedir. Örneğin 23.10.2011 tarihinde yaşanan Van Depremi'nde, Van'ın Merkez, Edremit ve Erciş ilçelerinde bölgesel kriz ilan edilmiştir. Söz konusu üç ilçede yer alan işyerleri bölgesel kriz sebebiyle kısa çalışma talebinde bulunmuşlardır. Ancak Van'ın Çatak ilçesinde yer alan işyerinin bölgesel kriz sebebiyle talep ettiği kısa çalışma talebi SGK işyeri numarasında yer alan ilçe kodundan tespit edilerek reddedilmiştir. Kısacası bölgesel kriz sebebiyle yapılan kısa çalışma taleplerinde işyeri kayıtları, göz önünde bulundurulan ve kontrol sağlayan önemli bir kaynaktır.

1.4 SEÇİLMİŞ ÜLKE ÖRNEĞİ OLARAK AVUSTURYA'DA İŞYERİ KAYITLARI¹²⁷

04.09.2013 tarihinde Avusturya'nın Steiermark Eyaleti'nin Graz şehrinde, İş Piyasası Servisi Arbeitsmarktservice (AMS) bünyesinde yer alan işveren servisi Service Für Unternehmen (SFU) bölüm yöneticilerinden Bay Martin Reinisch ve yardımcısı Bayan Elisabeth Pascottini ile yüzyüze yapılan görüşme neticesinde Avusturya'da işyeri kayıtlarının nasıl tutulduğuna dair ayrıntılı bilgiler edinilmiştir. Service Für Unternehmen (SFU) Graz, halihazırda Avusturya'daki en büyük işveren servisidir.

¹²⁷ Avusturya Graz AMS (Avusturya İş Piyasası Servisi) bünyesinde işveren servisi yöneticilerinden Bay Martin Reinisch ve yardımcısı Bayan Elisabeth Pascottini; "Avusturya'da İşyeri Kayıtları", 04.09.2013, (sözlü görüşme).

Avusturya’da işverenler tarafından herhangi bir işyeri açılırken Eyalet Valiliği’nden (Magistrat) izin alınması zorunludur. Eyalet Valiliği bünyesindeki Küşat Dairesi’nden (Gewerbeamt) küşat (gewerbe) verilmektedir. Söz konusu küşat (gewerbe) sektörel bazda verilmektedir. Daha sonra söz konusu küşatla Eyalet Ticaret Odası’na (Wirtschaftskammer) başvurularak işyerinin, şirketler kütüğüne kaydı yapılmaktadır. Daha sonra ise 7 haneli şirket kütük numarası alınmaktadır. Avusturya’da bütün işyerleri Eyalet Ticaret Odası’na kayıtlı olmak zorundadır. Eyalet Ticaret Odası (Wirtschaftskammer) tarafından elektronik ve entegre işyeri kayıt sisteminin kurulması için belirli periyotlarla ihale yapılmaktadır. Ticaret Odası tarafından yapılan ihaleyi alan özel bir şirket tarafından halihazırda “Şirket Pusulası” (Compass) adı altında entegre bir işyeri kayıt sistemi kurulmuştur. Bu kayıtlara “Bilgilerin Gizliliğinin Korunması Yasası” uyarınca özel izin sahibi olan kurumlar erişebilmektedir. İşyeri kaydı kullanarak hizmet üreten kurumlar özel izin ve şifre temin ettikten sonra erişim hakkı kazanabilmektedir.

Avrupa’da Almanya başta olmak üzere birçok AB üyesi ülkede Avusturya’nın kullandığı sisteme benzer entegre işyeri kayıt sistemi kullanılmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu (Gebietskrankenkassa), Maliye (Finanzamt), Kamu İstihdam Kurumu (Arbeitsmarktservice), Ticaret Odası (Wirtschaftskammer) ve Valilik (Magistrat) işyeri kayıtlarına bu izinler çerçevesinde erişebilmektedir. Ancak söz konusu kurumlar gizlilik şartnamesi imzalamaktadır.

“Şirket Pusulası” (Compass) bütün işyeri kayıtlarının yer aldığı bir veri havuzudur. “Şirket Pusulası” (Compass) işyeri bilgilerinin son derece ayrıntılı yer aldığı bir sistemdir. İşyerlerine dair bütün güncellemeler ayrıntılı bir biçimde güncellenmenin gerçekleştiği yıl, ay ve gün itibarıyla yer almaktadır. Örneğin şirket yönetim kuruluna giren ve çıkan isimler, yönetim kurulu, şirket ortakları, çalışan sayıları, işyerinin cirosu gibi bilgiler de yer almaktadır. İşverenler kullanıcı adı ve şifre ile “Şirket Pusulası”na bilgilerini iletmektedir. İşyerleri ve kayıtları ile ilgili bütün işlemler elektronik ortamda yapılmaktadır. Şirket Pusulasına 1 milyondan fazla işyeri kayıtlıdır.

Avusturya’da yürürlükte olan “Bilgilerin Gizliliğinin Korunması Kanunu” uyarınca net sayı temin edilememiştir. İşyerinin posta kodu, adresi, il kodu, firma adı, tabela unvanı, kuruluş ve kayıt tarihi bilgileri muhakkak “Şirket Pusulası”nda (Compass) yer almaktadır. İşyerleri sektörel olarak NACE Rev.2 sınıflamasına göre

tutulmaktadır. Ancak kayıtlarda Avusturya'nın "NACE kodlarını" kullanmadan önce işyerlerine verdiği sektörel kodlar da doğrulama yapılması açısından yer almaktadır. "İşyeri Pusulası" (Compass) tarafından iflas eden ya da iflasın eşiğinde olan firmalar kurumlara bildirilmektedir. "İşyeri Pusulası"na bir işverenin bütün işyerleri ayrı ayrı kaydedilmektedir.

Entegre işyeri kayıt sistemi olan "Şirket Pusulası"nın yanında İş Piyasası Servisi (Arbeitsmarktservice) AMS de gönüllülük esasına göre işyeri kaydı tutmaktadır. Zorunlu olmadığı için bütün işyerleri AMS'ye kayıtlı değildir. AMS'ye Avusturya çapında 04.09.2013 tarihi itibarıyla 567 bin 903 işyeri kayıtlıdır. Bu işyerlerinin kayıtları da NACE'ye göre tutulmaktadır. İşverenler AMS'ye bildirimlerini elektronik ortamda, telefonla ya da AMS bürolarına gelerek yapabilmektedir. AMS işveren servisi olan Service Für Unternehmen'de (SFU) işverenler konusunda uzman ekipler çalışmaktadır. Sektörel bir uzmanlaşma söz konusudur. Şöyle ki örneğin iki uzman yalnızca "inşaat" sektöründe faaliyet gösteren işyerleri ile ilgilenmektedir. Yalnızca West Graz AMS'de 04.09.2013 tarihi itibarıyla 15 bin işyeri kayıtlıdır ve ayda bin 400 açık iş alınmakta, 320 firmaya danışmanlık yapılmakta ve ayda 11 bin işe gönderme yapılmaktadır. AMS işyeri kayıt sistemi de oldukça ayrıntılı bir sistemdir. Bu sistemde de işyerlerinin AMS'ye kayıt tarihi, kadın erkek ayrımında çalışan sayısı vb. bilgiler ayrıntılı tutulmaktadır.

Kısaca Avusturya'da, bütün işyerlerini kapsayan modern ve entegre bir işyeri kayıt sistemi uygulanmaktadır. Tezin ilerleyen kısımlarında ayrıntılarıyla açıklanacak olan "Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi" (İŞKAS) Türkiye'ye özgü bir model önerisi olup, Avusturya'daki işyeri kayıt sistemiyle kısmen benzer özellikler taşımaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞYERİ KAYITLARININ TUTULMASINDA YAŞANAN SORUNLAR VE İŞKUR VE SGK 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ KAYITLARININ İNCELENMESİ (ARDAHAN ÖRNEĞİ)

2.1 KURUMSAL TANIMLAMA SORUNLARI

İşyeri kayıtları kamu kurum ve kuruluşlarınca farklı kurumsal amaçlarla tutulduğundan dolayı her bir kamu kurum ve kuruluşu işyerine farklı bir anlam yüklemekte ve buna göre bir işyeri tanımı oluşturmaktadır. Farklı tanımları yapılarak tutulan işyeri kayıtları, bu sebepten dolayı işyeri kayıtları arasında kıyaslama yapmaya imkan vermemektedir. Tezin “işyeri kayıtları” başlıklı birinci bölümünün “işyerinin tanımlanması” alt başlığında işyerlerinin ayrıntılı tanımlarına ve kayıt tutan kurumların hangi tanımları esas aldığına dair ayrıntılı bilgi verildiğinden mükerrerliğe düşmemek adına burada işyerinin tanımlarına ayrıntılı yer verilmemektedir.

Ancak şu hususu belirtmekte fayda bulunmaktadır. Özellikle vergi, sosyal güvenlik ve ticaret hukukunun işyeri kavramları birbirinden önemli ölçüde farklılık arz etmektedir. Örnek vermek gerekirse “Z A.Ş.” Sakarya’da bir merkeze sahiptir ve burada beş işçi çalıştırmaktadır. “Z A.Ş.” Van ve Konya’da iki şubeye sahiptir ve her bir şubede iki işçi çalıştırmaktadır. “Z A.Ş.” ayrıca Kayseri ve Giresun’da iki depoya sahiptir ancak buralarda işçisi bulunmamaktadır. “Z A.Ş.” son olarak Kırşehir’de bir irtibat bürosuna sahiptir ve burada da bir işçi istihdam etmektedir. “Z A.Ş.’nin” merkezi, iki şubesi, iki deposu ve bir irtibat bürosu olmak üzere vergi dairesinde altı işyeri kayıtlı görünmektedir ve bu işyerlerinin tamamının vergi mevzuatı açısından vergi dairesine bildiriminin yapılması gerekmektedir. “Z A.Ş.’nin” merkez ve iki şubesi ticaret siciline tescile tabi olduğundan toplam üç işyeri ticaret sicil kayıtlarında görünmektedir ve tescile tabi olmayan iki depo ve bir irtibat bürosu ticaret sicil kayıtlarında yer almamaktadır. Son olarak “Z A.Ş.’nin” sigortalı sayılanları çalıştırdığı bir merkezi, iki şubesi ve bir irtibat bürosunun SGK’ya işyeri olarak bildirimi zorunlu olduğundan SGK kayıtlarında bu dört işyeri görünmektedir. Sigortalı sayılan

çalıştırmadığı iki deposu işyeri sayılmadığından SGK kayıtlarında yer almamaktadır. Buradan şu sonuç çıkmaktadır ki, tanımsal farklılıklar nedeniyle kayıtlı işyeri sayıları kurumdan kuruma değişmektedir ve işyeri kayıtlarının nicel olarak kaydında standart bulunmamaktadır.¹²⁸

“Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi” kapsamında kurumsal ihtiyaçlar doğrultusunda tanım ve sınıflamalar oluşturulacağından hem niceliksel hem de niteliksel kıyaslamalara imkan sunan bir yapı oluşturulacaktır. Kurumsal tanımlama değil işlevsel tanımlama esas alınacaktır. İşlevsel tanımlama işletme, işyeri temel ayrımları dışında işyerinin niteliğini de içeren kodlamaları barındıracaktır. Örneğin, depo, atölye, imalathane, lokanta, otel, vb. “NACE alt kollarında” karşılığı olan sektörel durumlar da tasnif edilebilecektir. Kurumsal tanımlama sorunu, İŞKUR’un engelli istihdamı için yasal kontenjan takibinde de ortaya çıkmaktadır. İŞKAS ile il ve işveren bazlı kayıt sistemi tasnifi yapılabileceğinden İŞKUR’a da bilgi akışı sağlanacaktır.

2.2 SINIFSAK TANIMLAMA SORUNLARI

İşyerlerine dair sınıflandırmalar konusunda işyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşları arasında büyük ölçüde standart sınıflama sistemleri kullanılmakta ancak yine de yapısal nedenlerle işyeri kayıtlarının kıyaslanmasına engel olan durumlarla karşılaşmaktadır. İşyeri kayıtlarını kullanarak faaliyet yürüten kamu kurum ve kuruluşları ya da işyeri kayıtlarını analiz amaçlı kullanan diğer kullanıcılar için standart sınıflamaların kullanımı önem arz etmektedir. İşyeri kayıtlarının tutulmasında problem yaşanan ve kullanılması gereken sınıflamalar temelde iki sisteme dayanmaktadır. Bunlar “Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması” olan “NACE” ve “Ulusal Adres Veri Tabanı Sistemi” ile İşyeri Adres Girişidir. Bunların haricinde mesleki ve coğrafi kapsam sınıflamalarında da uygulama sorunları yaşanmaktadır.

¹²⁸ <http://www.vmhk.org.tr/wp-content/uploads/2011/08/Mehmet-Y%C4%B1ld%C4%B1z-%C4%B0%C5%9Fyeri-Nedir-Ne-De%C4%9Fildir.pdf>.

2.2.1 NACE - Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması

NACE faaliyet sınıflaması, ekonomik alanda faaliyet gösteren tüm istatistiki birimler ile ilgili verileri mümkün olduğunca homojen kategorilere ayıran ve sunumunu sağlayan, birimlerin ana faaliyetlerini belirleyen ve uluslararası veri karşılaştırmasını sağlayan bir sınıflamadır. Avrupa Birliği ülkeleri tarafından ISIC¹²⁹ sınıflamasından türetilmiştir ve üye ülkelerde zorunlu olarak kullanılan bir sınıflamadır.¹³⁰

Tezde adı geçen Türkiye’de işyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarından yalnızca Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nca ve belediyelerce tutulan işyeri kayıtlarında “NACE faaliyet sınıflaması” kullanılmamaktadır. Tezde adı geçen diğer işyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarının tamamı NACE’yi kullanmaktadır ve işyeri kayıtlarının tutulmasında standardizasyonun sağlanması açısından bu durum son derece olumludur. Ancak kurum ve kuruluşlarca NACE’nin kullanımı faaliyetlerin sınıflandırılmasındaki sorunları ortadan kaldırmamaktadır. Özellikle NACE’yi kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının kayıtlarında aynı işyerinin ekonomik faaliyetinde farklılaşma durumu ve hatalı “NACE ekonomik faaliyet bildirimi” söz konusudur. Bunda güncelleme uygulamasının yetersizliğinin, ekonomik faaliyet bildiriminin beyana dayalı olmasının ve yerinde kontrol uygulamasının olmamasının ve özellikle de NACE ve NACE kapsamındaki ekonomik faaliyetler konusundaki bilgi eksikliğinin payı büyüktür. Ekonomik faaliyetin hatalı bildirildiğinin kurumlarca ya da işverenlerce anlaşılması durumunda işveren tarafından hatanın düzeltilmesi ihmal edilmekte ve kurumlarca da hatanın düzeltilmesine gereken önem verilmemektedir. Ayrıca güncelleme yapılacak sistemin her kurumda mevcut olmayışı da NACE konusundaki sınıflama probleminin düzeltilmesinin önündeki engeldir. NACE’ye tam olarak hakim olmayan işverenlerce ekonomik faaliyetler beyana dayalı olarak bildirilmektedir. Bunun sonucunda da ortaya çıkan hatalı bildirimler kurumlarca yerinde denetim mekanizmasının olmayışı ve yine kurumlarca hatanın fark edilmemesi sebebiyle hatalı olarak işyeri listelerinde kalmaktadır.

¹²⁹ ISIC, Birleşmiş Milletler İstatistik Ofisi tarafından hazırlanan ve tüm dünyada kullanılması önerilen ekonomik faaliyetlerin sınıflamasıdır.

¹³⁰ <http://tuikapp.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaSurumListeAction.do?turId=1&turAdi=%201.%20Faaliyet%20S%C4%B1n%C4%B1flamalar%C4%B1&guncel=Y>, (20.09.2013).

İşyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarının NACE'ye hakim olmadığı hususu doğrudan işyeri listelerinden ve kurumların talep ettiği işyeri kayıt formlarından anlaşılmaktadır. Örneğin SGK NACE'ye göre işyerlerini sınıflandırmaktadır ancak işyeri bildirgesinde NACE bilgisini istediği başlığın adı işkoludur. Halbuki NACE ekonomik faaliyeti ile işkolu birbirinden oldukça farklı kavramlardır. Ayrıca SGK işyeri bildirgesinde işkolu kodu bilgisi istenmesine rağmen SGK'dan temin edilen işyeri listesinde ekonomik faaliyetin kodu yer almamaktadır. Kod numarası talep edilip alınmasına rağmen bu bilgiye işyeri listesinde yer verilmemesi anlamsızdır. NACE'ye hakimiyetin yetersiz olduğunun anlaşıldığı bir diğer form ise tezin "EKLER" kısmında yer alan (EK-8) ve 19.08.2013 tarihinde İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Fatih Vergi Dairesi Müdürlüğü'nden temin edilen mükellef sicil kayıdır. Söz konusu kayıta meslek bilgisi başlığının altındaki meslek kodu ve meslek adına ilişkin istenen bilgi aslında mükellefin NACE ekonomik faaliyet bilgileridir. Çünkü mükelleften talep edilen meslek adı kısmına NACE ekonomik faaliyet adı, koda ise ekonomik faaliyet kodu bilgisi girilmiştir. Kısacası sicil kaydında meslek ile NACE ekonomik faaliyeti karıştırılmaktadır.

"Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi"nde (İŞKAS) tek bildirim formuna geçileceğinden uygun sektör bilgilendirme notları ile işyeri ve işletmenin sektörünün doğru tanımlanması ve güncellemelerin tek form üzerinden yapılması sağlanacaktır.

2.2.2 TMS-ISCO Uyumsuzluğu

SGK tarafından sigortalılara ilişkin olarak işverenlerden talep edilen aylık prim ve hizmet belgesi ile İŞKUR tarafından işverenlerden talep edilen aylık işgücü çizelgesi, zorunlu istihdam takip formu ve toplu işten çıkarılanları izleme formu, çalışanların mesleki bilgilerini içeren belge ve formlardır. Söz konusu belge ve formlarda istenen mesleki bilgiler Türk Meslekler Sözlüğü esas alınarak işverenlerce ya da muhasebecileri vasıtasıyla doldurulmaktadır. Ancak 22.12.2013 tarihi itibarıyla 5 bin 886 mesleğin yer aldığı¹³¹ TMS'ye işverenlerin ya da muhasebecilerin tam olarak hakim olması beklenemez. Dolayısıyla söz konusu formlara girilen mesleklerin SGK ve İŞKUR'da istihdam edilen TMS'ye hakim personel tarafından doğruluk kontrolünün yapılması gerekmektedir. Aksi halde girilen mesleklerin gerçekte icra edilen meslekler

¹³¹ <http://esube.iskur.gov.tr/Meslek/meslek.aspx>, (22.12.2013).

olmaması durumu ile karşılaşılabılır. Ayrıca Türk Meslekler Sözlüğü'nün Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması olan ISCO'ya uyumlu olması ideal olan durumdur. Ancak uygulamada TMS ile ISCO arasında tam bir uyumun bulunmadığı İŞKUR tarafından yapılan işgücü piyasası araştırmalarının alan çalışması ve veri girişi kısımlarında tecrübe edilmektedir. Saha araştırmasından alınan verilere göre meslek sınıflamasına ilişkin bazı sorunlar şöyle sıralanabilir.

Mesleğin işgücü piyasasındaki ismi TMS ve ISCO'da hiç olmayabilir veya TMS ve ISCO'daki ismi uyumlu olmayabilir. Bu durumda işveren işyerinde çalışan kişilerin mesleki dağılımı, açık işleri için belirttiği meslekleri veya temininde güçlük çektiği meslekleri doğru ifade edememektedir. İŞKUR kapsamındaki açık işlerin önemli bir bölümünün “Beden İşçisi” olarak kodlanmasının önemli bir nedeni de budur. Bu noktadan hareketle piyasadaki meslek adları ile ISCO ve TMS'nin uyumunun artırılması gerekmektedir.

2.2.3 Ulusal Adres Veri Tabanı Sistemi Ve İşyeri Adres Girişi

31.07.2006 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 26245 sayılı Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik uyarınca, Türkiye'deki bütün binaların numaralandırılarak, numaralandırılan binalara ait adreslerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde adres bileşenleri ile tanımlanmış tüm adreslerin tutulduğu Ulusal Adres Veri Tabanına işlenmesi gerekmektedir. Çünkü söz konusu Yönetmeliğin 5. maddesinde kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin adres ile ilgili her türlü işlemlerinde adres standardına uymak zorunda olduğu belirtilmektedir. İşyerleri de yönetmelik uyarınca numara verilmesi gereken yapılar kapsamındadır. İşyerlerinin Ulusal Adres Veri Tabanı Sistemine göre adres numarası 10 hanelidir.¹³² İşyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarının işyeri adresleri ile ilgili olarak standart bir şekilde Ulusal Adres Veri Tabanı Sistemini kullanması gerekmektedir. İşyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşunun Ulusal Adres Veri Tabanında yer alan adres numarasına göre işyeri adres bilgisi alması ve işverenden adres bilgisi alırken de UAVT'ye erişim sağlayarak işverenin beyan ettiği adresle işyerinin UAVT'de yer alan adres bilgisini kontrol ederek doğrulama sorgulaması yapması gerekmektedir. Kısaca söylemek gerekirse işyeri kayıt sistemleri ile UAVT'nin entegre olması gerekmektedir.

¹³² Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik, RG. 31.07.2006- 26245.

İşyeri adres değişiklikleri ile ilgili olarak da UAVT'deki güncellemelerin işyeri kayıt sisteminde de otomatik güncellenmesinin sağlanması gerekmektedir. Çünkü işverenler güncellenen adreslerini işyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmekte isteksiz davranmakta ve ihmal etmektedir. Türkiye'de işyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarından Maliye Bakanlığı ile SGK UAVT'ye göre işyeri adres bilgisi tutmaktadır. Her iki kurumun sistemi de UAVT ile entegredir. Maliye Bakanlığı'nın mükelleflerden her yıl elektronik ortamda güncellenmesini talep ettiği mükellef bilgileri bildiriminde, mükelleflerden işyeri adreslerinin UAVT'ye göre girilmesini, değişen adreslerin UAVT'ye göre güncellenmesini istemektedir. Benzer bir sistem SGK tarafından da uygulanmaktadır. SGK işverenlerin işyeri adres bilgilerini, "e-bildirge" ana menüde yer alan "Ulusal Adres Veri Tabanı" ekranı vasıtasıyla girmelerini ve güncellemelerini talep etmektedir. Ancak örneğin İŞKUR'un işyeri kayıtlarında UAVT sistemi ile entegre, işyeri adres bilgileri kullanılmamaktadır. Ayrıca İŞKUR'da işyeri adres güncellemeleri, Maliye Bakanlığı ya da SGK gibi elektronik ortamda doğrulama sorgulaması yapılarak güncellemeye müsait değildir. Adres sınıflaması için son olarak şu söylenebilir ki, işyeri kayıtlarında yer alan adres bilgilerinin UAVT ile tam olarak uyumlu olması ve işyeri kaydı tutan kurumun sisteminde işyerlerinin kolaylıkla takibi ve işverenlere daha sağlıklı hizmet sunabilmek için, en güncel ve standart işyeri adres bilgilerinin olması gerekmektedir. Bunun için de UAVT'den işyeri kayıtlarının kalitesi için faydalanılması gerekmektedir.

2.2.4 TÜİK Girişim Yerel Birim Ayrımı

TÜİK'in "İş Kayıtları Sistemi"nin ana veri kaynağı daha önce belirtildiği üzere Gelir İdaresi Başkanlığı'nın sicil kayıtlarıdır.¹³³ İş Kayıtları Sistemi, sadece GİB'in resmi kayıtlarında yer alan birimleri kapsamaktadır. İdari kayıtlardan alınan veriler, yasal birim olarak değerlendirilmekte ve istatistiksel çalışmalar için girişim ve yerel birim şeklinde istatistiksel birimler haline getirilmektedir.

Girişim; birinci derecede karar alma özerkliğini kullanarak mal ve hizmet üreten bir organizasyon biçimidir. Girişim bir veya birden fazla faaliyet yürütebilmektedir. Bir girişim, yerel birimlerin birleşimine karşılık gelmektedir. Girişime bağlı yerel birim

¹³³ 2012-2016 Resmi İstatistik Programı.

olmaması durumunda girişim ile yerel birim aynı organizasyonel yapıyı ifade etmektedir.¹³⁴

Yerel birim ise; coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir birimdir. Yerel birim herhangi bir girişimin büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo vb. gibi yerleşik olan bölümüdür. Yerel birim, bu yerde bir veya daha çok kişinin, tam süreli veya kısmi süreli olarak çalışması ile girişim için ekonomik faaliyet yürütmektedir. Girişim merkezinin bulunduğu yer ile yardımcı faaliyet yürüten birimlerin her biri ayrı ayrı yerel birimdir.¹³⁵

TÜİK'in girişim ve yerel birim ayrımında yaptığı tanımla SGK ya da İŞKUR'un yaptığı işyeri tanımları arasında coğrafi kapsam yönünde bir tanım farklılığı bulunmaktadır. Şöyle ki SGK ve İŞKUR işyerlerini coğrafi kapsam olarak il bazında tanımlamaktadır. İŞKUR merkez ve şube ayrımı yapmaktadır ancak aynı ilin sınırları içerisindeki merkez ve şubeler baz alınmak suretiyle merkez ve şube ayrımı yapmaktadır. Yani merkez ve şubeyi coğrafi kapsam olarak aynı il sınırları içerisinde ayırmakta ve değerlendirmektedir. TÜİK'in ise girişim ve yerel birim ayrımında kabul ettiği coğrafi kapsam aynı il sınırları değil bütün Türkiye sınırlarıdır. Örneğin girişim bazlı yapılan işgücü piyasası talep araştırmalarında Türkiye'nin 81 ilinde faaliyet gösteren Türkiye İş Bankası'nın girişim merkezinin İstanbul'da yer aldığı görülmüştür. Son olarak TÜİK'in girişim ve yerel birim kabullerinde hatalar görülmektedir. Şöyle ki girişim bazlı yapılan işgücü piyasası talep araştırmalarının saha çalışmalarından elde edilen çıktılarında yerel birim olan bir yerin girişim ya da girişim olan bir yerin ise yerel birim sayıldığı durumlarla karşılaşmıştır.

Bu tasnifler kesin bir tanıma kavuşturulduktan sonra "İŞKAS Tek İşyeri Bildirim Formu" bunlara uyarlanacak ve tasnif sorunları giderilecektir.

¹³⁴ Türkiye İş Kurumu, **I.Dönem Ziyaretçi ve Koordinatör El Kitabı**, 2013,s.3.

¹³⁵ Türkiye İş Kurumu; **a.g.e.**,s.3.

2.3 GÜNCEL OLMAYAN KAYITLAR

Çalışma hayatında işyerleri sürekli değişen, dinamik bir yapıya sahiptirler. Bu durum işyerlerinin kayıtlarına da yansımaktadır. Bunun sonucu olarak işyerlerinin kayıtlarında yer alan işyeri bilgileri de sürekli değişmekte ve kayıtların güncellenmesi ihtiyacı hasıl olmaktadır. Ancak uygulamada işyeri kayıtlarının güncellenmesi geciktirilmekte ya da kayıtlar hiç güncellenmemektedir. Özellikle işyerlerinin adres bilgilerinin güncelliğinde problem yaşanmaktadır. Bu durum işyerlerinin takibine ve işyerleri için analiz çalışmalarının yapılmasına engel olmaktadır. “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi” (İŞKAS) işyeri kayıtları ile ilgili “tek ekran” olacağından güncellemeler için birden fazla kuruma gidilmeden tek noktadan işlem tamamlanacaktır.

Güncel olmayan kayıtlar birçok kamu hizmetinin etkin planlanmasını ve uygulanmasını engellemektedir. Örnek vermek gerekirse, İŞKUR’un yaptığı 2013 yılı I.Dönem İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında 100 bin 852 işyerine anket uygulanması hedeflenmiştir ancak sonuç olarak 87 bin 719 işyerine ulaşılabilmektedir.¹³⁶ 13 bin 133 işyerine ulaşılması mümkün olamamıştır. Benzer şekilde işletme bazlı yapılan 2013 yılı II. Dönem işgücü piyasası talep araştırmasında ulaşılacak istenen işletme sayısı 11 bin 540 iken araştırma sonucunda 9 bin 752 işletmeye ulaşılabilmektedir.¹³⁷ Söz konusu durumların en önemli sebebi işyerlerinin/işletmelerin gidilen adreste bulunamamasıdır. Adres bilgilerinin güncellenmesinde olması gereken sistem işyeri kaydı tutan kurumların işyeri kayıtlarının UAVT ile entegre bir biçimde kurgulanmasıdır. Bu sayede işyeri adreslerinin güncellenmesi kararının ve zamanının işverenlere bırakılması engellenebilir ve UAVT’de güncellenen adresler eş zamanlı olarak işyeri kayıtlarında da güncellenebilir.

İşyeri kayıt formlarında da güncel olmayan ifadeler rastlanmaktadır. Örneğin İŞKUR’un işveren bilgi formundaki genel bilgiler kısmında işyeri SSK Kayıt Numarası talep edilmektedir. Söz konusu ibare güncel değildir. Şöyle ki SSK (Sosyal Sigortalar Kurumu) kurum olarak 20.05.2006 tarihli R.G.’de yayımlanan 5502 sayılı Sosyal

¹³⁶ İŞKUR,2013 I. Dönem Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması.

¹³⁷ İŞKUR,2013 II. Dönem Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması.

Güvenlik Kurumu Kanunu ile lağvedilerek yerine SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu) kurulmuştur.¹³⁸ Günümüz itibariyle güncel olan ifade SGK İşyeri Sicil Numarasıdır.

Güncel olmayan işyeri kayıtları sorununun kaynağı iki taraflıdır ve hem devletin hem de işverenlerin söz konusu sorunun oluşmasında payı bulunmaktadır. İşyeri kayıtlarının güncel olmayışına devlet, kontrol ve denetimdeki yetersizliği ile sebep olmaktadır. İşverenler ise; ihmal, bildirim ve güncelleme zorunluluğu konusundaki habersizlik ve bilgi eksikliği ile sebep olmaktadır.

İşyerlerinin mevcut durumunun sahada yani doğrudan işyerlerine gidilerek kontrol edilmesi ve işyeri kayıtları ile işyerlerinin mevcut durumunun, denetim sırasında kıyaslanması uygulaması Türkiye’de yaygın değildir. Maliye Bakanlığı’nın inceleme ve denetimle görevli memurları ve SGK’nın sosyal güvenlik denetmenleri söz konusu denetimi yapsalar da bu denetimin kapsamı ve sıklığı yeterli olmamaktadır. Ancak işyeri kayıtlarının kontrol ve denetimi kayıt tutan kurumların kendi aralarında yapacakları işbirliği ile daha etkin hale gelebilir. Şöyle ki çapraz kontrol uygulamaları sayesinde güncel olmayan kayıtlar rahatlıkla tespit edilebilir. İşyeri kayıtlarına dair verilerin eş zamanlı olarak kayıt tutan kurumlar arasında paylaşımı kayıtlara ilişkin birçok sorunu kendiliğinden çözebilir. Bunun için işyeri kayıtlarının tutulduğu bir veri havuzu oluşturulmalıdır. Kurumların bu veri havuzuna erişiminin sağlanarak tespit edilen hatalı ve güncel olmayan kayıtların çözümüne yönelik adımlar atılabilir.

Doğru olmayan kayıtlar, işyeri kayıtlarının bir başka problemli yanıdır. İşverenler beyana dayalı işyeri kayıt sisteminin geçerli olduğu kamu kurum ve kuruluşlarına hatalı ve yanıltıcı beyanlarda bulunarak devletin işyerlerine uyguladığı denetim, yaptırım ve takip uygulamaları kapsamı dışında kalmayı amaçlamaktadır. Aynı işyerlerinin kayıt tutan kurumlarda unvanlarının farklı yer alması problemi de işverenlerin hatalı ve yanıltıcı beyanlarından kaynaklanmaktadır. Hatalı ve yanıltıcı beyanlar ancak denetim uygulamaları ve çapraz kontroller ile tespit edilebilir.

İşverenler işyerleri ile ilgili bildirim tabi değişiklikleri ilgili kurumlara bildirmeyi ihmal ederek de bir yönüyle kayıtların güncel olmayışı sorununa sebep olmaktadır. İşverenlerin ihmali de birtakım sebeplere dayanmaktadır. Birincisi bildirim tabi değişiklikleri bildirme zorunluluğu konusunda işverenlerin habersizliği ve bilgi eksikliğidir. İkincisi işverenlerin devletle muhatap olmaktan duydukları korkudur. Şöyle

¹³⁸ 5502 Sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu, RG. 20.05.2006- 26173.

ki işverenler bildirim sonrasında vergi, sigorta primi ödemesi, idari para cezası vb. gibi sonuçlar ortaya çıkabilir endişesi ile bildirimlerini erteleyerek ihmal etmektedir. Bu da birçok işyerinin kaydının güncel olmamasına ve gerçeği yansıtmamasına sebep olmaktadır.

2.4 KURUMLAR ARASI KOORDİNASYONSUZLUK

İşyeri kaydı tutan kurumların kendi aralarındaki iletişim, işbirliği ve koordinasyon eksikliği sonucunda birtakım işyeri kayıt problemleri meydana gelmektedir. Bunlardan birincisi işyeri kaydı tutan kurumların işyerlerine farklı işyeri numaraları verme uygulamasıdır. Bu uygulama kayıtların kıyaslanmasını ve eşleşmesini zorlaştırmaktadır. Örneğin SGK işyeri sicil numarası, İŞKUR işyeri numarası, Maliye Bakanlığı işyeri vergi numarası, MERSİS işletme numarası, gıda işyeri numarası, TÜİK yerel birim numarası şeklinde sıralayabileceğimiz, kurumların ayrı ayrı verdiği, hane sayıları farklı olan işyeri numaraları mevcuttur. Bir işyerinin bu şekilde beş ayrı işyeri numarası olabilmektedir. Kurumların işbirliği ile ortak numara verilmesi uygulamasına geçilebilir ve işyeri numara karışıklığına son verilebilir.

İşyeri kaydı tutan kurumların işyeri bilgi formları incelendiğinde kurumların işyerlerinden ortak bilgiler talep ettiği görülmektedir. Yani formlarda birçok bilgi kesişmektedir. Şöyle ki vergi numarası, adres ve iletişim bilgileri, faaliyet bilgileri, unvan bilgileri vb. gibi birçok bilgi formların tamamında yer almaktadır. Bu durumda işveren aynı bilgileri devlet tüzel kişiliği altındaki farklı kurumlara müteaddit defalar vermek durumunda kalmaktadır. Bilgi çağında gelişmiş “e-devlet” uygulamaları mevcut iken bu uygulamanın geçerli olması oldukça anlamsızdır. İşyeri kaydı tutan kurumların koordinasyonunda tek bir numara, tek bir form ve tek bir muhatap uygulamasına geçilmesi bir zorunluluktur. İşverenleri ihmale sevk eden ve vaktini alan söz konusu bürokratik işlemlerin azaltılması; hem devletin işyeri kayıtlarının karmaşıklığı ile uğraşmasına hem de işverenlerin defalarca bildirim vermesine engel olabilir.

2.5 DİĞER SORUNLAR

21. asırda devletin; vergi, sosyal güvenlik, istihdam vb. konularda tedbir ve politikalar geliştirebilmesi için ekonomik birimlerin hem ulusal hem de bölgesel olarak

bilgilerine çok iyi hakim olması gerekmektedir. Bu hakimiyet ise ekonomik birimlere ilişkin bilgilerin tutulduğu kayıtların doğruluğuna bağlıdır. Örneğin Türkiye’de “TRA2 Bölgesi”nde “Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri” sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin sayısı net olarak bilinmemektedir. Bu çok önemli bir sorun ve eksikliklerdir. Bu durumda TRA2 bölgesinde “su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri” sektöründe faaliyet gösteren işyerlerine istihdam ya da vergi teşvikleri verilmesi söz konusu olduğunda doğru işyerleri nasıl tespit edilmektedir? Bu sorunun yanıtı önem arz etmektedir. Teşvikler verilmekte ise de eksik ya da hatalı bilgilere dayanılarak verilmektedir.

İşyeri kayıtlarının tutulmasında yaşanan bir diğer sorun işyerlerinin mükerrer kayıdır. İşyeri kayıtlarının işyeri kayıt sistemleri üzerinden kontrolünün yapılarak birden fazla kaydı mevcut olan aynı işyerlerinin ayıklanması gerekmektedir. Bu sayede kurumlar kendilerine gerçek anlamda kaç işyerinin kayıtlı olduğu bilgisine ayrı ayrı sahip olarak, toplamda ülke genelinde gerçek anlamda kaç işyerinin faaliyet gösterdiği bilgisi ortaya çıkabilir.

Kayıtlara ilişkin bildirimlerin, elektronik ortam yerine kağıt ortamında manuel bildirim kayıtların tutulmasına ilişkin bir diğer sorundur. Kayıtların bildiriminde ve güncellenmesinde “e-devlet” uygulamalarından ve bilişim hizmetlerinden azami ölçüde yararlanılmalıdır. Çünkü hem kurumlar hem de işverenler için kırtasiyecilik, haberleşme ve insan kaynağı gibi giderlerden tasarruf sağlanarak kamu kaynaklarının etkin kullanımı sağlanabilir. Ancak elektronik ortamda kayıt ve bildirim işlemlerinin layıkıyla uygulanabilmesi için kurumların bilgi işlem altyapısının yeterli kapasitede olması gerekmektedir. Ayrıca işyeri kayıt formlarında gereksiz ve kullanılmayacak bilgiler talep edilmemelidir. Örneğin SGK işyeri bildirgesinin işveren bilgileri kısmında işverenin nüfusa kayıtlı olduğu yer, cilt no, sıra no, aile sıra no vb. gibi bilgiler talep edilmektedir. Ancak bunun öncesinde işverenden T.C. Kimlik Numarası talep edildiğinden MERNİS uygulaması sayesinde sistemden nüfusa kayıtlı olduğu yer, cilt no, sıra no, aile sıra no vb. gibi bilgilere erişilebilmektedir. Dolayısıyla kurumların erişim imkanları dahilinde olan bilgiler tekrar işyeri kayıt formlarında talep edilmemelidir.

İşyeri kaydı tutan kurumlar kendilerine kayıtlı olan işyerlerine ilişkin istatistikleri kamuoyu ile paylaşmamaktadır. Yalnızca SGK aylık olarak sosyal güvenlik

temel göstergeleri içerisinde kayıtlı işyeri ve sigortalı sayılarını yayımlamaktadır. Ancak diğer kurumlarda bu şekilde istatistiki veriler kamuoyu ile paylaşılmamaktadır. Bu durum işyeri kayıtlarının düzgün olmamasından kaynaklanmaktadır. Devletin şeffaf olması gerekliliğinden hareketle en azından üç aylık periyotlarla işyeri kayıtlarına ilişkin istatistiki veriler kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

2.6 İŞKUR VE SGK 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ KAYITLARININ ARDAHAN ÖZELİNDE İNCELENMESİ

Muhtelif kamu kurum ve kuruluşlarınca tutulan işyeri kayıtlarının doğrudan incelenerek analiz edilmesi mevcut işyeri kayıtlarında sorun olup olmadığının tespiti ve tutulan kayıtların kalitesinin anlaşılması açısından önemlidir. Bundan hareketle bu bölümde İŞKUR ve SGK bünyesinde ayrı ayrı tutulan Ardahan ilindeki 10+ istihdamlı özel sektör işyerleri kayıtlarının incelenmesine çalışılacaktır. Ardahan ilinin seçilme nedeni hem kapsam, hem de büyüklük olarak en küçük illerden biri olmasına ve görece işyeri kayıt sorunlarının çözümünün daha kolay olmasına rağmen, birçok sorun olduğunun tespit edilmesidir.

İnceleme sonucunda kurumsal kayıtların tutarlı/tutarsız, sağlıklı/sağlıksız, geçerli/geçersiz ve gerekli/gereksiz vb. yönleri ortaya konmaya çalışılacaktır. İncelenecek kayıtların İŞKUR ve SGK işyeri kayıtları arasından seçilmesinin nedeni söz konusu kurumların kurumsal amaçları ile doğrudan alakalıdır. Kurumsal amacı sosyal güvenliğin tesisi ve kapsamının genişletilmesi olan SGK'nın işyeri kayıtlarının seçilme sebebi sosyal güvenliğin kapsamının yaygınlığıdır. Şöyle ki Ağustos 2013 SGK aylık temel göstergelerine göre Türkiye'de sosyal güvenlik kapsamındaki nüfus 63 milyon 53 bin 93'tür.¹³⁹ Sosyal güvenliğin kapsamı da % 84'tür. Yani Türkiye'de toplam nüfusun % 84'ü sosyal güvenlik sisteminin bir yönüyle dahilindedir.

İŞKUR işyeri kayıtlarının seçilip incelenmesinin temel nedeni İŞKUR'un işverenlere hizmet veren en temel kurumlardan biri olması ve işsizlik sorununun çözümü noktasında işverenlere atfedilen önemdir. İşyeri kayıtlarının incelenmesinde kapsam Ardahan ili sınırlarında faaliyet gösteren ve 2013 yılı Ocak ayı sonu itibariyle

¹³⁹ Sosyal Güvenlik Kurumu, "Aylık Temel Göstergeler", 2013 Ağustos, http://www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/56bb64fe-10b9-43eb-92b1-a24471d4c7b5/2013_agustos_sosyalguvenlik_temelgostergeleri.pdf?MOD=AJPERES&CSRT=13839514525205041951, (17.12.2013).

faal olan 10 ve daha fazla çalışanı olan özel sektör işyerleridir. 10+ istihdamlı özel sektör işyerlerinin seçilme nedeni 10+ istihdamlı özel sektör işyerlerinin kayıtlarının daha sağlıklı tutulması düşüncesi ve iyi bir kıyaslama imkanı sunmasıdır. 1-9 istihdamlı işyerlerinde kayıt dışılık daha yoğun ve kayıtların güncelliği problemi 10+ istihdamlı işyerlerine göre daha fazladır. 1-9 istihdamlı işyerlerinde çalışan sirkülasyonunun daha fazla olması sebebiyle takibi daha zor olmakta ve kayıtların işyeri bazında karşılaştırılması işlemi 10+ istihdamlı işyerlerinde daha kolay olmaktadır. Sayılan sebeplerden ötürü 10+ istihdamlı özel sektör işyeri kayıtlarının incelenmesine karar verilmiştir. Ardahan ilindeki işyeri kayıtlarının incelenmesi sonucunda elde edilecek tespitlerin Türkiye’de işyeri kayıtlarının nasıl tutulduğuna dair fikir vereceği düşünülmekte ve beklenmektedir.¹⁴⁰

2.6.1 İşyeri Sayılarının Farklılığı

2013 yılı Ocak ayı sonu itibariyle Ardahan’da 10+ istihdamlı özel sektör işyeri sayısı SGK sisteminden alınan listeye göre 99 tane iken İŞKUR sisteminden alınan listede 84 tanedir. Farkın sebebi tanımsal farklılıklar, tüm işyerlerinin İŞKUR’a kayıtlı olmaması ve işyeri büyüklük farkıdır. İŞKUR’un kendine özgü bir işyeri tanımı bulunmaktadır. Bu tanım işyerlerini işveren olarak tanımlamaktadır. Şöyle ki İŞKUR engelli ve eski hükümlü çalıştıran işyerlerinin takibinde aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısını toplam işçi sayısına göre hesaplamaktadır. Dolayısıyla aynı işverenin sahip olduğu işyerleri tek bir işyeri olarak kabul edilmektedir. Aynı işverenin sahibi olduğu işyerlerinde çalışanların sayısının toplamı 50’yi geçerse söz konusu işyeri için zorunlu olarak % 3 engelli istihdam etmek zorunluluğu bulunmaktadır. SGK’ya göre ise bir işverenin sahip olduğu birden fazla işyerinin tamamı ayrı işyeri sayılmakta ve bu işyerlerinin her birine ayrı SGK işyeri numarası verilmektedir. Ardahan’da SGK’ya ve İŞKUR’a kayıtlı 10+ istihdamlı özel sektör işyeri sayıları arasındaki farkın diğer sebebi bir coğrafi kapsamda işyerlerinin tamamının İŞKUR’a kayıtlı olmamasıdır.

İşyeri listelerinde de görülmüştür ki işyerlerinin birçoğu kurulduğu tarihten çok sonra İŞKUR’a kayıt olmuştur. Farkın diğer bir sebebi de Kurumlardan birinde 10+ istihdamlı işyeri olarak kayıtlı olan bir işyerinin diğer Kurumda 1-9 istihdamlı işyeri

¹⁴⁰ Tezde yer alan Ardahan iline ilişkin tablolar SGK ve İŞKUR işyeri listelerinde 31.01.2013 tarihi itibari ile faal olan işyerlerine ilişkin olarak üretilmiştir.

olarak kayıtlı olmasıdır. Şöyle ki İŞKUR’a 10+ istihdamlı işyerlerinin elektronik ortamda aylık işgücü çizelgesi verme zorunluluğu bulunmaktadır. Söz konusu zorunluluk 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu’nun 21. maddesine dayanmaktadır.¹⁴¹ Aylık işgücü çizelgesi sayesinde işgücü hareketlerinin takibi yapılmaktadır. Aylık işgücü çizelgesi işverenlerin çalışanlarına dair SGK’ya verdiği aylık prim ve hizmet belgesine benzemektedir. Yapılan incelemelerde İŞKUR’a elektronik ortamda verilen aylık işgücü çizelgelerinin düzenli olarak verilmediği tespit edilmiştir. Örneğin 2008 yılında İŞKUR’a kayıt olmuş bir işyeri, kayıt işleminden sonra hiç aylık işgücü çizelgesi doldurmamıştır. Dolayısıyla bu işyerinin çalışan sayısı kayıt esnasında İŞKUR’a bildirilen işyeri sayısından farklı değildir. Bu şekilde aylık işgücü çizelgesi vermeyen işyerlerine 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 20. maddesinin “e” bendine göre idari para cezası yaptırımı uygulanmaktadır.¹⁴² Ancak uygulamada söz konusu yaptırımın çoğunlukla uygulanmadığı bilinmektedir. Aynı işyeri SGK’ya, çalışan sayılarına ilişkin elektronik ortamda aylık olarak bildirdiği aylık prim ve hizmet belgesini (e-bildirge) düzenli olarak bildiriyorsa eğer, İŞKUR’da 10+ istihdamlı olarak görülen işyerinin SGK’da 1-9 istihdamlı işyeri olarak görünmesi normaldir. Ya da tam tersi olarak İŞKUR’da 1-9 istihdamlı olarak görülen işyerinin SGK’da 10+ istihdamlı işyeri olarak görünmesinin sebebi de yine aylık işgücü hareketlerinin layıkıyla izlenememesidir. Burada sorunun büyük bir kısmı aylık işgücü çizelgelerinin usulüne uygun doldurulmamasıdır. Yani aynı işyerinin aynı dönemdeki işyeri büyüklüğü İŞKUR’da ve SGK’da farklılık göstermektedir. Dolayısıyla da işyeri sayılarının aynı dönem için farklılaşmasının diğer bir sebebi budur.

2.6.2 Çalışan Sayılarının Farklılığı

Ardahan ilinde aynı döneme endeksli 10+ istihdamlı özel sektör işyerleri olarak İŞKUR ve SGK sistemlerinden temin edilen işyeri listeleri incelendiğinde; SGK ve İŞKUR listelerinde 10+ istihdamlı özel sektör işyeri olarak eşleşen işyeri sayısı 51’dir. Eşleşen 51 işyerinden ise çalışan sayısı birbiri ile aynı olan işyeri sayısı ise yalnızca 10’dur. Aşağıda bu duruma istinaden iki ayrı örnek verilmiştir.

Ardahan ilinde İŞKUR’a kayıtlı “XXXXXX XXXXXX YATIRIM ÜRETİM VE TİC. A.Ş.” unvanlı işyerinin 78 çalışanı görülmekte iken aynı işyerinin SGK’da 263

¹⁴¹ Türkiye İş Kurumu Kanunu.

¹⁴² Türkiye İş Kurumu Kanunu.

çalışanı görülmektedir. Özellikle bu durum işyeri listeleri incelenirken en sık karşılaşılan durumdur. Aşağıda söz konusu işyerinin İŞKUR ve SGK kaydı görülmektedir.

Tablo 6: Ardahan İlnde İŞKUR’a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE İŞKUR'A KAYITLI 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ												
BİRİMİ	ANA SEKTÖRÜ	İŞKUR NO	UNVANI	ADRES	STATÜ	İŞYERİ TÜRÜ	EKONOMİK FAALİYET KODU / ADI	KAYIT TARİHİ	KURULUŞ TARİHİ	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	ÇALIŞAN TOPLAM
ARDAHAN İL MD.	SANAYİ	XXX973XX7XX	XXXXX XXXXXX YATIRIM ÜRETİM VE TİC.A.Ş.	XXXXXXXXXX VE XXXXXXX XXX PROJESİ TELEFON: XXXXXXXXXX	MERKEZ	Özel	42.99 Başka yerde sınıflandırılm amış bina dışı diğer	23.XX.2010	26.XX.2005	76	2	78

Kaynak: İŞKUR Veri Tabanı

Tablo 7: Ardahan İlnde SGK’ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE SGK'YA KAYITLI 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ							
İLÇE	V.NO	SGKNO	UNVAN	MAHİYET	TEL	İŞKOLU	TOPLAM
DAMAL	XXX0XX2XXX	XXXX10XX 11XXXX420 7XXXXX	XXXXX XXXXXX YATIRIM ÜRETİM VE TİC. A.Ş.	ÖZEL GEÇİCİ	XXX4XX0XX6	Su projeleri inşaatı	263

Kaynak: SGK Veri Tabanı

Ardahan’da İŞKUR’a kayıtlı “XXXXXXXX XXXX XXXXX ADI ORTAKLIĞI” unvanlı işyerinin 61 çalışanı görülmekte iken aynı işyerinin SGK’da 32 çalışanı görülmektedir. Aşağıda söz konusu işyerinin İŞKUR ve SGK kaydı görülmektedir.

Tablo 8: Ardahan İlnde İŞKUR’a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE İŞKUR'A KAYITLI 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ												
BİRİMİ	ANA SEKTÖRÜ	İŞKUR NO	UNVANI	ADRES	STATÜ	İŞYERİ TÜRÜ	EKONOMİK FAALİYET KODU / ADI	KAYIT TARİHİ	KURULUŞ TARİHİ	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	ÇALIŞAN TOPLAM
ARDAHAN İL MD.	SANAYİ	XXXX2XXX13X	XXXXX XXXX XXXX ADI ORTAKLIĞI	ARDAHAN- XXXXXX ARASI XX.KM TELEFON: XXXXXX3	MERKEZ	Özel	43.39 İnşaatlardak i diğer bütünleyici ve tamamlayıcı	02.XX.2012	29.XX.2012	58	3	61

Kaynak: İŞKUR Veri Tabanı

Tablo 9: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE SGK'YA KAYITLI 10+ İSTİHDAMLI ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ							
İLÇE	V.NO	SGKNO	UNVAN	MAHIYET	TEL	İŞKOLU	TOPLAM
HANAK	XXX0XX6X	XXXX1010X XX077XXX7 5XX10	XXXXXX XXXX XXXXX ADI ORTAKLIĞI	ÖZEL GEÇİCİ	XXXX9XX0XX	Kara yolları ve otoyolların inşaatı	32

Kaynak: SGK Veri Tabanı

2.6.3 İşyerlerinin Eşleşmeme Problemi

Ardahan ilinde aynı döneme endeksli 10+ istihdamlı özel sektör işyerleri olarak İŞKUR ve SGK sistemlerinden temin edilen işyeri listeleri incelendiğinde; İŞKUR'a kayıtlı 84 işyerinin 33 tanesinin; SGK'ya kayıtlı 99 işyerinin ise 48 tanesinin birbiriyle eşleşmediği görülmektedir. Eşleşen yani ortak bir şekilde 10+ istihdamlı özel sektör işyeri olan yalnızca 51 işyeri bulunmaktadır. Eşleşmemenin temelinde şu sebepler yatmaktadır. Birincisi, bir işyerinin iki Kurumdan birine kayıtlı olmamasıdır. İkincisi, bir işyerinin Kurumlardan birinde 10+ istihdamlı işyeri olarak görünmesine rağmen diğerinde 1-9 istihdamlı işyeri olarak yer almasıdır. Üçüncüsü ise aynı işyeri olmasına rağmen unvanların farklılığı sebebiyle eşleşmenin olmamasıdır. Aşağıda görülen işyeri SGK'ya kayıtlı olmasına rağmen İŞKUR'a kayıtlı değildir.

Tablo 10: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE SGK'YA KAYITLI 10+ İSTİHDAMLI ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ							
İLÇE	V.NO	SGKNO	UNVAN	MAHIYET	TEL	İŞKOLU	TOPLAM
DAMAL	XXX03XXXX9	XXXXX01XX1XXX XXXX7X0XXX	XXXX İNŞAAT SANAYİ TİC.LTD.ŞTİ.	ÖZEL GEÇİCİ	XXXXX2XX21	Başka yerde sınıflandırılm amış diğer	16

Kaynak: SGK Veri Tabanı

İŞKUR'un işyeri listesinde çalışan sayıları kadın ve erkek ayrımında mevcut iken SGK'da doğrudan toplam sayı verilmektedir. Aşağıda aynı işyeri SGK'da 10+ istihdamlı görünürken İŞKUR'da 1-9 olarak görülmektedir.

Tablo 11: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE SGK'YA KAYITLI 10+ İSTİHDAMLI ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ							
İLÇE	V.NO	SGKNO	UNVAN	MAHİYET	TEL	İŞKOLU	TOPLAM
DAMAL	XXXX338983	XXXXXX010XXXX45 7507XXXXX	XXXXXX XXXXXXX ORT.	ÖZEL DAİMİ	478XXX4XX2	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek	12

Kaynak: SGK Veri Tabanı

Tablo 12: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı 1-9 İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE İŞKUR'A KAYITLI 1-9 İSTİHDAMLI ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ												
BİRİMİ	ANA SEKTÖRÜ	İŞKUR NO	UNVANI	ADRES	STATÜ	İŞYERİ TÜRÜ	EKONOMİK FAALİYET KODU / ADI	KAYIT TARİHİ	KURULUŞ TARİHİ	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	ÇALIŞAN TOPLAM
ARDAHAN İL MD.	SANAYİ	XXX93XX6 XXX	XXXXXX XXXXXXX ORT.	XXXXXX XXXXXXXXX CAD. NO: X4 TELEFON: 0478XXX4XX2	MERKEZ	Özel	10.71 Ekmek, taze pastane ürünleri ve	02.XX.2011	10.XX.2005	8	0	8

Kaynak: İŞKUR Veri Tabanı

2.6.4 İŞKUR Ve SGK Numarası

İŞKUR kendisine kayıt olan işyerlerine 11 haneli bir numara vermektedir. SGK ise 23 haneli bir numara vermektedir. Ancak SGK'nın verdiği numara kendi içerisinde birçok anlam ihtiva etmektedir. 23 haneli SGK numarası, işyerinin mahiyet kodunu, işkolu kodunu, ünite kodunu, sıra numarasını, il ve ilçe kodunu ve kontrol numarasını bünyesinde barındırırken İŞKUR'un vermekte olduğu 11 haneli numara herhangi bir anlam ifade etmemekte, kayıt sırasına göre işyerlerine verilmektedir. Ayrıca işveren olarak İŞKUR'a kayıt olmak için, işyerinin SGK işyeri sicil numarasının olması gerekmektedir. Ancak İŞKUR'a kayıt olurken sistem 23 haneli olarak girilen herhangi bir numarayı kabul etmekte, kendi içerisinde bir sorgulama yapmamaktadır. Şöyle ki İŞKUR'a kayıt olmak isteyen işveren sisteme 23 tane 1 girip kayıt olabilmektedir. Sistem bunu engellememektedir.

2.6.5 NACE Ekonomik Faaliyet Sınıflaması

Ardahan ilinde aynı döneme endeksli 10+ istihdamlı özel sektör işyerleri olarak İŞKUR ve SGK sistemlerinden temin edilen işyeri listeleri incelendiğinde; her iki Kurumun da işyerlerini sektörel olarak NACE faaliyet sınıflamasına göre sınıflandırdığı görülmektedir. Ancak aynı işyerinin sektörü listelerde farklı görünmektedir. Örneğin Ardahan’da İŞKUR’a kayıtlı “XXL-XA” unvanlı işyerinin faaliyeti “Başka yerde sınıflandırılmamış diğer hizmet faaliyetleri” olarak görülmekte iken, SGK sisteminden alınan listede aynı işyerinin faaliyeti “Buhar ve iklimlendirme temini” olarak görülmektedir. Ayrıca İŞKUR işyeri kayıtlarını ekonomik faaliyet koduyla beraber tutmakta iken SGK yalnızca faaliyete göre tutup kod numarasına listede yer vermemektedir. Bununla beraber İŞKUR işyerlerinin ana sektörüne de yer vermekte iken, SGK’da ana sektörler işyeri listelerinde yer almamaktadır. Aşağıda aynı işyerinin İŞKUR ve SGK’daki farklı NACE faaliyeti görülmektedir.

Tablo 13: Ardahan İlinde İŞKUR’a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE İŞKUR'A KAYITLI 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ												
BİRİMİ	ANA SEKTÖRÜ	İŞKUR NO	UNVANI	ADRES	STATÜ	İŞYERİ TÜRÜ	EKONOMİK FAALİYET KODU / ADI	KAYIT TARİHİ	KURULUŞ TARİHİ	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	ÇALIŞAN TOPLAM
ARDAHAN İL. MD.	HİZMET	XXXX8XXX 0XX	XXL XA XXXX TEM.BİL.İŞ.YEM.Hİ Z.SAN.TİC.LTD.ŞTİ.	XXXX XXXŞ ARDAHAN XX MÜDÜRLÜĞÜ XXXXXXXX İŞİ TELEFON: 90442XXXX9XX	MERKEZ	Özel	96.09 Başka yerde sınıflandırılmamış diğer hizmet faaliyetleri	08.XX.2011	19.XX.2011	19	0	19

Kaynak:İŞKUR Veri Tabanı

Tablo 14: Ardahan İlinde SGK’ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE SGK'YA KAYITLI 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ							
İLÇE	V.NO	SGKNO	UNVAN	MAHİ YET	TEL	İŞKOLU	TOPLAM
DAMAL	XXXX1X1XX9	XXXXX0XXX1XXX XXX07XXX02	XXL-XA XXXX TEM.HİZMBİL.İŞ.İN.TA.TEK TAŞSAN.TİC.PAZ.LTD.ŞTİ.	ÖZEL GEÇİCİ	442XXX9XX3	Buhar ve iklimlendirme temini	19

Kaynak:SGK Veri Tabanı

2.6.6 İşyeri Vergi Numarası

İşverenlerin İŞKUR’a manuel ya da elektronik ortamda kayıt olurken doldurduğu işveren bilgi formunda İŞKUR, işverenlerden işyeri kaydı tutan birçok

kurum gibi “vergi numarası” talep etmektedir. Ancak Ardahan işyeri listesi incelendiğinde görülmüştür ki listede işverenden talep edilen vergi numarası yer almamaktadır. Talep ettiği halde İŞKUR, işverenin vergi numarasına listesinde yer vermemektedir. SGK ise kayıta talep ettiği vergi numarasına işyeri listesinde de yer vermektedir. Ancak SGK’nın listesinde yer alan 99 işyerinden 14’ünün ise vergi numarası listede yer almamaktadır.

2.6.7 İşyeri Unvan Farklılıkları

Ardahan ilinde aynı döneme endeksli 10+ istihdamlı özel sektör işyerleri olarak İŞKUR ve SGK sistemlerinden temin edilen işyeri listeleri incelendiğinde; İŞKUR işyeri listesinde aynı adla yer alan birden fazla işyerine rastlanmıştır. Bu durum aynı işyerinin birden çok kez kendini kayıt ettirdiğini/ettirebildiğini göstermektedir. Ayrıca nokta ya da kelime farkı ile aynı işyerinin yine birden fazla kaydının yer aldığı görülmektedir. Aynı işyerinin İŞKUR’a ve SGK’ya verilen bildirimlerde unvanının farklı olduğu tespit edilmiştir. Şöyle ki bir işyerinin unvanı SGK ve İŞKUR işyeri listelerinde farklı yer almaktadır. Aşağıda İŞKUR ve SGK listesinde olan aynı işyerinin farklı unvanları görülmektedir.

Tablo 15: Ardahan İlinde İŞKUR’a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE İŞKUR'A KAYITLI 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ												
BİRİMİ	ANA SEKTÖRÜ	İŞKUR NO	UNVAN	ADRES	STATÜ	İŞYERİ TÜRÜ	EKONOMİK FAALİYET KODU / ADI	KAYIT TARİHİ	KURULUŞ TARİHİ	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	ÇALIŞAN TOPLAM
ARDAHAN İLİD.	TARIM	XXX32XX X8X	XXXXXXXX XXXXXXXX XXXXX YETİŞTİRİCİLER	X.XXXX MAH XXXXXX CAD ARDAHAN TELEFON: 90478XXXX2XX0 75000	MERKEZ	Özel	01.42 Diğer sığır ve mandalı yetiştiriciliği	27.XX.2008	01.XX.2006	3	9	12

Kaynak:İŞKUR Veri Tabanı

Tablo 16: Ardahan İlinde SGK’ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE SGK'YA KAYITLI 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ							
İLÇE	V.NO	SGKNO	UNVAN	MAHİYET	TEL	İŞKOLU	TOPLAM
DAMAL	XXXX3XXX9	XXXXX0XXX10XX XX10XXX3XX	XXXXXXXX İLİ XXXXXXXXX XXGXX XAXİŞ. BİR.BAŞKAN.(XXXXX BXXXXR)	ÖZEL DAİMİ		Kürkten eşya imalatı	11

Kaynak:SGK Veri Tabanı

2.6.8 İşyeri Kuruluş Ve Kayıt Tarihi

İŞKUR işyeri listesinde işyerinin kuruluş tarihi ile İŞKUR’a kayıt tarihi bilgileri yer almaktadır. Söz konusu tarih bilgileri incelendiğinde işyerlerinin birçoğunun kurulduktan çok sonra İŞKUR’a kayıt olduğu tespit edilmiştir. Örneğin 18 çalışanı olan “XY XNXXXT XAXX TXXZ XXK XXDX KXXT XXD ŞXX” unvanlı işyerinin 12.XX.1957 tarihinde kurulduğu ancak İŞKUR’a 31.XX.2009 tarihinde kayıt olduğu görülmektedir. SGK listesinde işyeri kuruluş/kayıt tarihi söz konusu değildir. Aşağıda söz konusu işyerinin tarih bilgileri görülmektedir.

Tablo 17: Ardahan İlinde İŞKUR’a Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör İşyeri

ARDAHAN İLİNDE İŞKUR'A KAYITLI 10+ İSTİHDAMLİ ÖZEL SEKTÖR İŞYERİ												
BİRİMİ	ANA SEKTÖRÜ	İŞKUR NO	UNVANI	ADRES	STATÜ	İŞYERİ TÜRÜ	EKONOMİK FAALİYET KODU / ADI	KAYIT TARİHİ	KURULUŞ TARİHİ	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	ÇALIŞAN TOPLA
ARDAHAN İL MD.	SANAYİ	XXXXX71X XX0	XY XNXXXT XXAX TXXX XXK XXDX KXXT XXD ŞXX	ARDAHAN XXX XXXXXXXX XXXXXXXXXXXXXXXX YAPIMI XXXXXX MEVKİLİ ARDAHAN TELEFON:	MERKEZ	Özel	33.20 Sanayi makine ve ekipmanlarının kurulumu	31.XX.2009	12.XX.1957	18	0	18

Kaynak:İŞKUR Veri Tabanı

2.6.9 İşyeri Adres Ve Telefon Bilgileri

SGK işyeri listesinde işyerlerinin adres bilgileri yer almamakta; işyerlerinin yalnızca telefon bilgileri yer almaktadır. 99 işyerinin 25 tanesinin telefon bilgileri ise hiç yer almamaktadır. Yani SGK işyeri listesinde 25 işyerine listeden ulaşılması mümkün değildir. Bundan da öte “9999999999” “4789999999” “4444444444” “4780000000” şeklinde telefon numarası bildiren işyerleri mevcuttur. Bu durumun sebebi kayıt sırasında kontrol mekanizmasının işlememesidir. İŞKUR işyeri listesinde hem adres hem de telefon bilgileri usulünce yer almaktadır. Ancak işyerlerinin birçoğunun İŞKUR ile SGK’ya bildirdiği telefon numaraları farklıdır.

2.6.10 İşyeri Merkez Ve Şube Ayrımı

İŞKUR işyeri kaydı tutarken işyerlerini merkez ve şube ayrımına tabi tutmaktadır. Ancak sistemde işverenin sahip olduğu şube sayılan işyerlerinin çalışan sayısı sıfır olarak görülmektedir. Buradan şu anlaşılmaktadır ki şube olan bir işyerinin İŞKUR’da sadece kaydı bulunmaktadır. Çalışan sayıları ise merkez kabul edilen işyerinin çalışan sayılarına eklenmektedir. Bunun sebebi zorunlu istihdam kapsamında

olan engelli ve eski hükümlülerin takibidir. SGK'da ise merkez şube ayrımı yapılmamaktadır. Yalnızca işyerinin daimi ya da geçici olmasına göre bir ayrıma gidilmektedir. Aşağıda buna dair işyeri örnekleri sunulmuştur.

Tablo 18: Ardahan İlinde İŞKUR'a Kayıtlı Özel Sektör Şube İşyeri

ARDAHAN İLİNDE İŞKUR'A KAYITLI ÖZEL SEKTÖR ŞUBE İŞYERİ												
BİRİMİ	ANA SEKTÖRÜ	İŞKUR NO	UNVANI	ADRES	STATÜ	İŞYERİ TÜRÜ	EKONOMİK FAALİYET KODU / ADI	KAYIT TARİHİ	KURULUŞ TARİHİ	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	ÇALIŞAN TOPLAM
ARDAHAN İL MD.	SANAYİ	XXX5X1XX X1X	XXXXX XXX BAYİİ	FEVZİ YILMAZ İŞ MERKEZİ TELEFON: 75000 ARDAHAN ARDAHAN	ŞUBE	Özel	24.46 Nükleer yakıtların işlenmesi	27.10.2009	01.06.2008	0	0	0

Kaynak:İŞKUR Veri Tabanı

Tablo 19: Ardahan İlinde SGK'ya Kayıtlı 10+ İstihdamlı Özel Sektör Geçici İşyeri

ARDAHAN İLİNDE SGK'YA KAYITLI 10+ İSTİHDAMLı ÖZEL SEKTÖR GEÇİCİ İŞYERİ							
İLÇE	V.NO	SGKNO	UNVAN	MAHİYET	TEL	İŞKOLU	TOPLAM
DAMAL	XXX0XX43XX	XXXXX01 0XXX083 3XX750X XX	XX-XXX İNŞ SAN TAAHVE TİC LTD ŞTİ	ÖZEL GEÇİCİ	474XX3XXX9	Kara yolları ve otayolların inşaatı	20

Kaynak:SGK Veri Tabanı

2.6.11 İşyerlerinin Mükerrer Kaydı

Gerek İŞKUR sisteminden temin edilen Ardahan ili işyeri listesi gerekse de aylık işgücü çizelgeleri incelendiğinde mükerrer kayıt problemine çok sık rastlanmaktadır. Nokta ya da tek bir kelime farkıyla aynı işyerinin müteaddit defalar farklı İŞKUR numaraları ile kayıt edildiği/edilebildiği tespit edilmiştir. Elektronik ortamda kayıt yapılırken ya da aylık işgücü çizelgesi doldurulurken sistemin kendi içerisinde bu girişimi engelleyebilecek bir özelliği bulunmamaktadır. İŞKUR'a 2 milyondan fazla işyeri kayıtlı iken (Bknz. s.34) SGK'ya yaklaşık 1.6 milyon işyerinin kayıtlı olmasının (Bknz. s.29) en büyük sebebi de sistemdeki söz konusu boşluktur. Örneğin "MİGROS A.Ş." ya da "MİGROS AŞ" ya da "MİGROS A.Ş" örnek olacak şekilde birçok kayıt bulunmaktadır. İki işyeri arasındaki tek fark sadece bir noktadır. Aşağıda aynı işyerine ait aynı dönemli iki kayıt bulunmaktadır.

Tablo 20: Ardahan İlinde İŞKUR’a Kayıtlı Özel Sektör İşyerleri

BİRİMİ	ANA SEKTÖRÜ	İŞKUR NO	UNVANI	ADRES	STATÜ	İŞYERİ TÜRÜ	EKONOMİK FAALİYET KODU / ADI	KAYIT TARİHİ	KURULUŞ TARİHİ	ÇALIŞAN ERKEK	ÇALIŞAN KADIN	ÇALIŞAN TOPLAM
ARDAHAN İL. İD.	SANAYİ	X6XXXX10XX3	XXXXXX MÜHENDİSLİK TAAHHÜT TÜİZİM TARIM	TELEFON: ARDAHAN ARDAHAN MERKEZ	MERKEZ	Özel	41.20 İkamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı	XX.XX.2009	01.01.2009	0	0	0
ARDAHAN İL. İD.	SANAYİ	X0XXXX71XX9	XXXXXX MÜHENDİSLİK TAAHHÜT TÜİZİM TARIM	ARDAHAN XXX XXXXXX XXXXX XXX ARDAHAN ARDAHAN ARDAHAN MERKEZ TELEFON:	MERKEZ	Özel	41.20 İkamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı	XX.XX.2009	01.01.2009	0	0	0

Kaynak:İŞKUR Veri Tabanı

Ardahan işyeri kayıtlarında da görüldüğü üzere işyeri kayıtları; sayı, sektördeki sayı, çalışanlardaki sayı, unvanlar, numaralar, sektörel kodlar, önemli tarihler, mükerrerlik konularında sorunlu bir görünüm arz etmektedir. Bu çalışma kapsamında yukarıda ifade edilen kurumların kayıtları arasında işyeri kayıtları bağlamında uyum veya uyumsuzluğun düzeyine ilişkin var olan sorunlar “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi”nin (İŞKAS) kurulması ve işlemesiyle aşılabılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE İÇİN ENTEGRE İŞYERİ KAYITLARI BİLGİ SİSTEMİ ÖNERİSİ

3.1 TÜRKİYE İÇİN ENTEGRE İŞYERİ KAYITLARI BİLGİ SİSTEMİ (İŞKAS) ÖNERİSİ

İşyeri kayıtları; Türkiye’de iş piyasasının, kamu istihdam hizmetlerinin, sosyal güvenlik, maliye ve vergi uygulamalarının iyi işlemesi ve söz konusu uygulamalara ilişkin etkinlik denetimi için oldukça önemlidir. Bu önem ile birlikte; en başta işyeri kayıtları konusunda var olan sorunlar, işyeri kayıtlarının Türkiye’de katkı sunduğu kamu faaliyetleri, Türkiye’de işyeri kaydı tutan birçok kamu kurum ve kuruluşunun varlığı ve işyeri kayıtlarının İŞKUR hizmet ve politikalarındaki rolü birlikte düşünüldüğünde; Türkiye’nin güncel, kapsamlı, doğru ve entegre bir işyeri kayıt sistemine ihtiyacının olduğu aşikardır.

3.1.1 Sistemin Tanımı

“Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi” (İŞKAS); değişik sınıflamalarla muhtelif birçok kamu kurum ve kuruluşu tarafından farklı tanımlarla tutulan işyeri kayıtlarının birleştirilerek; kayıtlarla ilgilenen her kamu kurum ve kuruluşu tarafından aynı şekilde anlaşılmasını ve yine kayıtlarla ilgilenen her kamu kurum ve kuruluşunun ortak kullanımına ve erişimine açılmasını sağlayan bir işyeri kayıt sistemidir. İŞKAS Türkiye genelinde muhtelif birçok kamu kurum ve kuruluşunca bağımsız olarak tutulan işyeri kayıtlarının, merkezi veri tabanında birleştirilmesini öngören bir sistemdir.

“Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi” (İŞKAS) Avusturya başta olmak üzere (Bknz. s. 65-67) birçok Avrupa Birliği üyesi ülkede başka isimlerle halihazırda mevcut ve uygulanan bir sistemdir. İŞKAS işyerlerinin bilgisine tam anlamıyla hakim olması gereken modern devletin gereğidir. İŞKAS muhatap kurumun, işyeri numarasının, işyeri tanımının, sınıflama sisteminin, işyeri adres bilgisinin ve işyeri bildirim formunun

tekliği üzerine kurulu bir sistemdir. Hem işverenlerin bürokratik prosedürlere ihtiyaç duymadan tek bir merkezden çevrimiçi olarak bildirimlerini yapabilecekleri, hem de devletin ihtiyaç duyduğu işyeri bilgilerini belirli bir standarda dayalı olarak, sistematik bir şekilde alabileceği elektronik altyapılı bir sistemdir.

3.1.2 Sistemin Unsurları Ve İşlevleri

İŞKAS “e-devlet” sisteminin unsuru olması gereken bir yapıdır ve “e-devlet” sistemi, en geniş anlamıyla daha iyi bir devlet yapısının oluşturulmasını amaçlamaktadır. “E-devlet”, verimliliği artırmak amacıyla ve çağdaş toplum olmanın bir gereği olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlamda yönetenlerle yönetilenler arasındaki her türlü ödev ve yükümlölüklerin karşılıklı olarak elektronik ortamda sürekli ve güvenli bir biçimde gerçekleştirilmesi anlamına gelmektedir. “E-devlet” sistemi, geleneksel devlet modeline göre daha ileri, temelde güçlü bir bilgi teknolojisi altyapısına ve uygulamalarına dayanan daha iyi bir devlet yapısını ifade eden bir sistemdir.¹⁴³

“E-devlet”; kamu kuruluşları, vatandaşlar ve ticari kurumlar arasındaki bilgi, hizmet ve mal alışverişlerinde bilgi teknolojilerinin kullanılarak performans ve verimlilik artışını hedefleyen devlet modelidir ve bilgi ile iletişimin dijitalleşmesi üzerine kuruludur. Türkiye’de “e-devlet” sistemi ve uygulamaları, www.turkiye.gov.tr internet adresi üzerinden yürütölmektedir ve bu sistem sayesinde 22.12.2013 tarihi itibarıyla 119 kurum tarafından, 878 farklı hizmet sunulmaktadır. 22.12.2013 tarihi itibarıyla de sistemde 16 milyon 296 bin 43 kullanıcı bulunmaktadır.¹⁴⁴ “E-devlet” sisteminde kullanıcı olup sunulan hizmetlerden yararlanabilmek için Türkiye’deki bütün PTT merkezlerinden temin edilebilen bir “e-devlet” şifresi alınmaktadır. Şifre yalnızca alınan kişiye özeldir.

Türkiye’de İŞKAS “e-devlet” sisteminin, “e-işyeri” uygulaması olmalıdır. www.turkiye.gov.tr internet adresinde “e-işyeri” adı altında İŞKAS’a yönelik hizmet verilmelidir. İşyeri kayıtları ile ilgili iş ve işlemler bu sistem üzerinden yapılmalıdır. “E-devlet” ve İŞKAS bünyesindeki “e-işyeri” uygulaması ile ilgili koordinasyon Maliye Bakanlığı bünyesinde yeni kurulacak olan sorumlu bir birim tarafından sağlanmalıdır.

¹⁴³ Arifoğlu, Ali-Körnes, Abdullah.- Yazıcı, Ali-Akgöl, M.Kemal- Ayvalı, Ahmet; “E-Devlet Yolunda Türkiye”, **Türkiye Bilişim Derneği**, Ankara, 2002,s.12.

¹⁴⁴ <https://www.turkiye.gov.tr/>, (22.12.2013).

İŞKAS'ta işverenler işyeri kaydı ile ilgili olarak ilk bildirimlerini “e-devlet” sistemini bünyesinde barındıran www.turkiye.gov.tr internet adresi üzerinden yapmalıdır. İşverenler işyerlerine özgü verilmesi gereken “e-devlet” şifresi ile sisteme giriş sağlayarak standart bir işyeri bildirim formu ve “e-işyeri” üzerinden elektronik ortamda bildirim yapmalıdır. İşyeri bilgilerinin güncellenmesi de yine aynı şekilde elektronik ortamda “e-devlet” şifresi ile gerçekleştirilmelidir. Bir işveren sadece tek bir yere elektronik ortamda “e-devlet” kanalıyla işyeri bildirim formu vermelidir. Yani İŞKAS'ta işverenlerin, hali hazırda yürürlükte olan birçok kamu kurum ve kuruluşuna elden bildirim vermesi durumu söz konusu olmamalıdır. Ayrıca önerilen sistemde İŞKAS'a bildirim yapılması sırasında işverenlerin, internet üzerinden herhangi bir aracıya gerek duymadan işlemlerini gerçekleştirmesi hedeflenmektedir. İşverenler hali hazırda işyeri açılışı için bürokratik işlemlerle uğraşmaktadır. Bürokratik işlemler ise zaman ve kaynak israfına neden olmaktadır. Bunu önlemenin tek yolu işverenlerin sadece tek bir merkeze bildirim vermesi ve Avusturya'daki sistem gibi kayıtlara ihtiyaç duyan diğer kurumların İŞKAS'tan gerekli bilgileri almasının sağlanmasıdır.

İŞKAS'ın bilgi altyapısına temel teşkil eden işyeri bildirim formları, kayıt tutan bütün kurumların kullanımına uygun şekilde ve işyeri bildirim formunun içeriğinin artması pahasına tekleştirilmelidir. İşyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarının işyerlerine dair almak istediği bütün bilgiler tek bir form içerisinde yer almalıdır. Tüm kamu kurum ve kuruluşlarının talep ettiği bilgilerin yer aldığı kapsayıcı bir işyeri bildirim formu oluşturulmalıdır. Tezin “EKLER” kısmında görüldüğü üzere altı farklı kamu kurum ve kuruluşunun talep ettiği işyeri bildirim formu bulunmaktadır. İŞKAS'ta bu uygulama söz konusu olmayıp tek bir işyeri bildirim formunun doldurulup elektronik ortamda bildirilmesi söz konusu olmalıdır.

İŞKAS'ı kullanarak hizmet ve politika üretecek olan kamu kurum ve kuruluşlarının “İŞKAS Kurum Sorumluları” (Bknz. s.96) tek işyeri bildirim formunun hazırlanmasından ve süreç içerisinde İŞKAS ile ilgili önerilerin ortaya konulmasından sorumlu olmalıdır. Söz konusu sorumlular belirli periyotlar halinde toplanarak İŞKAS'ın etkinliğine ilişkin değerlendirmelerde bulunmalıdır.

İŞKAS “Ulusal Adres Veri Tabanı” (UAVT) ile entegre bir şekilde kurgulanmalıdır. Bu sayede işyeri adres bilgileri standart bir şekilde kayıtlarda yer almalıdır. Çünkü aynı adresin çok farklı biçimlerde ifade edilmesi sonucunda adres ile

ilgili iş ve işlem yapan kamu kurum ve kuruluşlarının işi zorlaşmaktadır. Ayrıca işyeri kayıt sistemlerinde sağlıklı bir adres kayıt sisteminin oluşturulamaması sebebiyle birçok kamu kurum ve kuruluşunun kendisi ayrı bir kayıt sistemi oluşturma çabası içine girerek kaynak israfına yol açmaktadır.

İŞKAS'ın UAVT ile entegre olması sonucunda işyeri adres kayıtlarının doğru tutulmaması, yanlış adres beyan edilmesi, bilgi kirliliği ve adres bileşenlerinin çok sık değişmesi sonucu ortaya çıkan adres karmaşası problemi ve oluşan ekonomik kayıp önlenebilecektir. İşyeri adresi bazında güncel bilgiye erişim sağlanacaktır ve işyeri adresleri tek merkezden takip edilebilecektir. Ayrıca İŞKAS ile UAVT'nin entegre olması işyeri adres bilgileri kullanılarak üretilen istatistiklere ve yapılan araştırmalara kolaylık sağlayacaktır. Son olarak da kamusal denetim mekanizmaları daha etkin çalışacaktır.

Önerilen sistemde işyerleri ile ilgili yürütülen hizmetlerde ülke düzeyinde tekil tanımlayıcı olarak bir İŞKAS numarası kullanılmalıdır. İŞKAS ile tüm işyerlerine bir kimlik numarası verilmelidir. Her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının bir vatandaşlık numarası varsa tüm işyerlerinin de bir İŞKAS numarası olmalıdır. İşyerlerinin vergi numarası ayrı, SGK işyeri numarası ayrı, ticaret sicil numarası ayrı ve İŞKUR numarası ayrı olmamalıdır. İŞKAS numarası ile tüm kamu kurum ve kuruluşlarında işverenler işlemlerini kolaylıkla ve elektronik ortamda yapabilmelidir. İŞKAS'ta işyerlerine içinde işyeri ile ilgili birçok bilginin görülebileceği ortak anahtar tek bir numara verilmelidir. İŞKAS numarası kendi bünyesinde anlamlı olarak işyerinin sektörünü, bulunduğu il ve ilçe kodunu barındıran en fazla 10 haneli bir numara olmalıdır. Çünkü işyeri kaydı tutan her kurum hali hazırda işyerlerine ayrı bir numara vermektedir. Bir işyerinin aynı anda 5 ayrı numarası olabilmektedir. Tek numara sisteminde mükerrer kayıt riski ortadan kalkmaktadır.

İŞKAS'ta; daha önce de belirtildiği gibi, halihazırda işyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarına, işyerleri ile ilgili yalnızca kendi hizmet alanına ilişkin olarak ihtiyaç duyduğu bilgilerin tek noktadan sunulması ve sisteme dahil tüm işyerlerine ait bilgilerin ortak anahtar bir numara ile İŞKAS'ta birleştirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca İŞKAS'ta tutulan işyeri kayıt bilgileri uluslararası standartlara uygun olmalıdır. Hepsinden önemlisi İŞKAS'ta yer alan bilgilerin, kişisel bilgilerin mahremiyeti ve AB

müktesebatı çerçevesinde belirlenecek kurallara göre istatistiksel amaçlarla kamuoyu ile paylaşımı gerçekleştirilmelidir.

İşyeri kayıtlarına ihtiyaç duyan ve işyeri kayıtları vasıtasıyla hizmet üreten kamu kurum ve kuruluşları, kişisel bilgilerin ve ticari sırların mahremiyeti dikkate alınarak, İŞKAS bünyesinde yalnızca kendi görev alanlarına giren bilgilere erişim yetkisine haiz olmalıdır. Ayrıca işyerlerine ve işverenlere ilişkin bilgilerin yer aldığı İŞKAS’a, işyeri kayıtlarını kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının tüm personeli erişememelidir. Erişim yetkisi yalnızca, işyeri kayıtlarını kullanan her kurum için belirlenecek olan “İŞKAS Kurum Sorumlusu”na, “İŞKAS Uygulama Sorumluları”na ve “İŞKAS Kullanıcıları”na verilmelidir.

İŞKAS’ta işyeri kayıtlarına ilişkin verilerin ve kayıtların korunmasına ve saklanmasına özen gösterilmelidir. Şöyle ki belirli bir zaman sonra veri ve kayıtların silinmesi uygulaması söz konusu olmamalıdır. Çünkü silinmeyen ve kaybolmayan kayıtlar geçmişten günümüze işyerlerine ve ekonomik hayata ilişkin değerlendirmelere, veri analizlerine ve kıyaslamaya imkan sunabilmektedir.

İŞKAS’ta kayıtlı olacak işyerleri için net ve anlaşılır standart bir işyeri tanımı oluşturulmalıdır. Bir işverenin sahibi olduğu bütün işyerleri ayrı ayrı İŞKAS’ta kayıtlı olmalıdır ancak sistem bu durumu ifade eden özelliklere sahip olmalıdır. Şöyle ki aynı işverenin sahibi olduğu diğer işyerleri de asıl işyerinin kaydında yer almalıdır. Bütün bu hususları ve İŞKAS’ın amacını, kapsamını ve uygulama ayrıntılarını içeren bir hukuki düzenleme ve rehber hazırlanıp tüm kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

3.1.3 Sınıflama İçin Öneriler

İŞKAS’ta işyerlerinin sektörel sınıflamasında tek bir sınıflama sistemi kullanılmalıdır. Bütün işyerleri sektörel olarak NACE Rev.2’ye göre sınıflandırılmalıdır. Dolayısıyla kıyaslamaya imkan vermeyen ve birçok karışıklığa yol açan değişik sektörel sınıflama uygulamaları ortadan kaldırılmalıdır. Bu sayede İŞKAS’ta hangi sektörde kaç işyerinin faaliyet gösterdiği bilgisine net olarak erişilebilecektir. Sektörlere yönelik olarak verilen teşvikler ve destekler ile alınması gereken sektörel önlemler İŞKAS’ın vereceği işyerlerinin sektörel dağılımı bilgileri ve buna ilişkin sayısal veriler sayesinde amaca uygun ve hakkaniyete göre verilebilecektir.

NACE sınıf kodlarının bilinirliğinin sağlanması amacıyla TÜİK ile birlikte etkili bir sınıflama sunucusu kullanıcıların hizmetine sunulmalıdır. Sektör sınıflamaları ülke genelinde işyeri ve işletmelerin sektörel dağılımına imkan sağlayacağından İŞKAS kapsamındaki sınıflama sunucusu önemli bir işleve sahip olacaktır.

Sektörel politikaların uygulanmasını gerektiren bütün konularda İŞKAS kullanılabilir. Ayrıca işyerlerinde fiilen çalışanların meslek bilgilerine ilişkin olarak standart ISCO meslek sınıflaması kullanılmalıdır. Bu sayede mesleklerin farklı adlandırılmasının önüne geçilerek standart bir şekilde hangi meslekte kaç kişinin çalıştığı bilgisine erişilebilecektir. Meslek sınıflaması konusunda MYK ve İŞKUR ile birlikte kurgulanması gereken meslek sınıflaması sunucusu işyeri ve işletmelerin bünyesinde çalışan kişilerin reel işlerinin tasnifine imkan sağlayacaktır.

3.1.4 İşyeri Kayıt Güncelliğini Sağlamak İçin Öneriler

İşverenler ilk bildirimlerini ve güncelleme bildirimlerini bildirim ihtiyacının ortaya çıktığı itibaren 15 gün içerisinde gerçekleştirmelidir. Düzenli elektronik güncelleme uygulaması söz konusu olmalıdır. Her iki bildirim yükümlülüğü için de geçerli olmak üzere, mali polis yetkisine sahip işyeri kayıt denetçileri tarafından tespit edilen, yükümlülüklerine uymayan işverenler hakkında ağır ve caydırıcı idari para cezası yaptırımını öngörülmelidir ve gereği gibi uygulanmalıdır.

Ayrıca işyeri ve işletmelerin kayıt güncelliğini sağlamak amacıyla işveren veya muhasebeci vb. temsilcilerine kayıt güncelliğinin hızlı yapılabilmesi için rehberler hazırlanmalı ve “tek form” vurgusu yapılmalıdır. “Tek form” ile işyerindeki değişiklikler de güncellenebilmelidir.

3.1.5 Koordinasyon Önerileri

İŞKAS'ta işyeri kaydı tutma yetkisi, görevi ve sorumluluğu tek bir kurumda birleştirilerek diğer kurumların bu konudaki iş yükü ortadan kaldırılmalıdır. Bu sistemle işyeri kayıtlarının tek bir kamu kurumu tarafından tutulması amaçlanmaktadır. Vergisel otorite olmasından kaynaklı olarak Maliye Bakanlığı bünyesinde sorumlu bir birim kurulmalıdır. İŞKAS bahsi geçen sorumlu birimin koordinasyonunda olmalıdır.

Maliye Bakanlığı bünyesinde kurulacak olan sorumlu birim doğrudan ve sadece işyeri kayıtlarıyla ilgilenmeli ve bu konuda öncü olmalıdır. Türkiye genelindeki her bir vergi dairesinde sorumlu birimin işyeri kayıtları ile ilgilenen alt birimleri olmalıdır. Söz konusu sorumlu birimin bütün görev, yetki ve sorumluluğu işyerlerinin kayıtları, işyerlerinin ve işyerleri ile ilgili değişikliklerin takibi ve denetimi üzerine olmalıdır. Ayrıca sorumlu birim ülke düzeyinde işyeri kayıtları ile ilgilenen alt birimlerin koordinasyonundan da sorumlu olmalıdır. Sorumlu birimin bünyesinde ve vergi dairelerindeki alt birimlerde yeterli sayıda mali polis yetkisine sahip “işyeri kayıt denetçileri” istihdam edilmelidir. Denetçiler bildirim yapılan işyerlerini habersiz ve rutin olmak üzere ziyaret ederek bildirimlerin ya da işyerleri ile ilgili değişikliklerin doğruluğunu kontrol etmelidir ve işyeri kayıtları ile ilgili diğer işleri yapmalıdır.

3.1.6 İlgili Kurumların İşyeri Kayıt Bilgisi İhtiyaçlarını Karşılama

İşyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarının İŞKAS’ın yürürlüğe girişi ile birlikte işyeri kaydı tutması söz konusu olmamalıdır. Bir geçiş dönemi öngörülse de bu süre çok uzun tutulmamalı ve tüm kurumlar kayıtları İŞKAS üzerinden almaya devam etmelidir. Kurum ve kuruluşlar ihtiyaç duydukları ve kendi görev alanlarına giren işyeri bilgilerine İŞKAS’tan erişebilmelidir. Bunu sağlayabilmek için işyeri kayıtlarına ihtiyaç duyan kamu kurum ve kuruluşlarında İŞKAS’a erişim sağlama yetkisine haiz sorumlu amir ve kullanıcılar bulunmalıdır. Örneğin İŞKUR’da İŞKAS’a erişim sağlayabilecek “İŞKAS Kurum Sorumlusu”, “İŞKAS Uygulama Sorumluları” ve “İŞKAS Kullanıcıları” belirlenmelidir. Buna benzer uygulama işyeri kayıtlarına ihtiyaç duyan diğer kurumlarda da oluşturulmalıdır. İŞKAS’a erişim sağlayabilecek kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yapılmalıdır. “İŞKAS e-uygulamaları” üzerinden; işyeri kayıtlarına ihtiyaç duyan kamu kurum ve kuruluşlarının kurum ve uygulama sorumluları ile kullanıcıları sisteme erişim sağlayarak bilgilere erişmelidir. Ayrıca işverenler de keza www.turkiye.gov.tr üzerinden “e-devlet” şifresi ile işyeri kayıt ve güncellemelerini yapabilmelidir.

3.1.7 İŞKUR’a Katkıları

İşyerlerinde çalışanlara ilişkin bilgiler İŞKAS tarafından tutulmalıdır ve çalışan bilgilerini kullanan ve bu bilgilere ihtiyaç duyan kamu kurum ve kuruluşları bu bilgileri İŞKAS’tan almalıdır. Keza hem çalışan kaydı hem de işyeri kaydı tutan İŞKUR ve SGK

da ihtiyaç duyduğu işyeri kayıt ve çalışan bilgilerini İŞKAS'tan temin etmelidir. İŞKUR ve SGK bu anlamda çalışan ve işyeri kaydı tutmamalıdır.

İŞKUR'un işyerlerinde çalışanlara ilişkin olarak işverenlerden talep ettiği ve tezin "EKLER" kısmında yer alan Aylık İşgücü Çizelgesi (EK-5), Zorunlu İstihdam Takip Formu (EK-6) ve Toplu İşten Çıkarılanları İzleme Formu (EK-7) ile SGK'nın çalışanlara ilişkin olarak işyerlerinden talep ettiği Aylık Prim ve Hizmet Belgesi'nde (EK-3) yer alan bilgiler kesişmektedir ve ortak hususlar içermektedir. Dolayısıyla aynı bilgileri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın iki ilgili kuruluşunun tutmasına gerek bulunmamaktadır.

İŞKUR en güncel ve doğru işyeri kayıt bilgileri üzerinden işverenlere hizmet götürmelidir ve işyeri bilgilerini kullanmalıdır. Ayrıca İŞKUR kanunen yapmakla görevli olduğu işgücü piyasası araştırmaları ile ilgili olarak sağlıklı işyeri kayıtları ile işyerlerine ziyaret gerçekleştirip işgücü piyasası araştırmaları cevaplılık oranını artıracaktır. Bu durum İŞKUR'un yıllık işgücü eğitim planının daha doğru yapılmasına katkı sağlayacaktır. Yine bu sayede EUROSTAT'a sağlıklı bir açık iş oranı verilebilecektir. Bunun yanında İŞKUR'un İŞKAS'ı kullanarak yapacağı işyeri ziyaretlerinin kapsam alanı daha da genişleyecek ve İŞKUR daha fazla işvereni ziyaret ederek hizmet sunduğu ve işveren danışmanlığı yaptığı kesimi genişletebilecektir. Bu durum da işverenlerden daha fazla açık işin alınmasını sağlayacaktır. Ayrıca daha fazla işvereni ziyaret etmek işgücü arz ve talebinin eşleşmesine de katkı sağlayacaktır çünkü işgücü talebi genişleyerek eşleşme tercihi çoğalacaktır. Son olarak işyeri kayıtlarının kullanıldığı kısa çalışma ödeneği, ücret garanti fonu ve işsizlik sigortası uygulamalarında, sağlıklı işyeri kaydı söz konusu uygulamaların denetiminin daha etkin yapılmasına katkı sağlayacaktır ve devletin yersiz ödeme yapmasının önüne geçerek hak kaybına engel olunabilecektir.

3.1.8 İŞKAS'tan Beklenen Genel Katkılar

İŞKAS'ın beklenen en büyük katkısı; Türkiye'de işyeri ve çalışan sayısının ve sektörel faaliyetlerin, kısacası işyerlerinin niteliklerinin net bir şekilde ortaya konularak layıkıyla bilinmesidir. Bunun yanında beklenen diğer katkılar; İŞKAS'ın, birçok kamu kurum ve kuruluşunun mükerrer olarak yaptığı işyeri kayıtlarını yönetme işini tek bir kuruma devretmesi ve diğer kurumların iş yükünü ortadan kaldırmasıdır. Sistemin etkin,

doğru ve verimli yürütülmesi halinde; işverenler yapacağı iş ve işlemlerde onlarca bilgi, belge ve formaliteden kurtulabilecek ve tek bir kurumla muhatap olabilecektir.

İŞKAS'ta bürokratik engellerin ortadan kaldırılması, birçok kamu kurum ve kuruluşu ile işverenlerin bürokratik işlerle uğraşmasının önlenmesi ve kağıt vb. giderlerin azaltılması hedeflenmektedir. Hizmetlerin www.turkiye.gov.tr üzerinden elektronik ortamda yürütülmesiyle bilişim hizmetleri daha yaygın kullanılabilir hale gelebilecektir. Ayrıca kırtasiye, haberleşme, insan kaynağı gibi giderlerden tasarruf sağlanabilecektir. İŞKAS'ta gönüllülük esasına dayanılarak oluşturulan kayıtlardaki gibi eksiklikler söz konusu olmayacak ve kayıt altına alınmayan işyeri sayısı hali hazırda mevcut olan kayıt sistemine nazaran daha az olabilecektir. Ayrıca İŞKAS'ta işyeri kayıtlarına ilişkin verilerde birlik ve standardın sağlanması ve bu verilere tek bir noktadan erişim imkanının olması hedeflenmektedir.

İŞKAS'ın maliyet azalışı sağlaması hedeflenmektedir. Şöyle ki her bir kamu kurum ve kuruluşu kendi bünyesinde bilgi işlem altyapısı inşa etmektedir. İŞKAS'ta ise tek bir bilgi işlem altyapısı ile kayıtların tutulması sağlanabilecek ve diğer kurumların bu kapsamda bir bilgi işlem altyapısına sahip olmasına gerek bulunmayacaktır. İŞKAS sayesinde uygulama birliğinin sağlanması da hedeflenmektedir. Bildirime tabi tüm işlemlerin internet üzerinden gerçekleştirilmesi doğal olarak kamuda iş yükünü azaltacaktır.

İşverenler tarafından yapılacak bildirimlerin ortak veri tabanı olan İŞKAS'a aktarımının sağlanması hedeflenmektedir. En önemlisi de sürekli güncellenen veri tabanından yapılacak analizlerle, politika oluşturulmasına katkı sağlanabilecektir. İŞKAS; İŞKUR'un, SGK'nın, Belediyelerin, KOSGEB'in, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın ayrı ayrı işyeri kaydı tutması uygulamasını ortadan kaldırarak söz konusu kurumların hem bu konudaki iş yükünü ortadan kaldıracak hem de işyeri kaydı ile ilgili ihtiyaç duyduğu verilere tek bir merkezden erişimini sağlayabilecektir.

SONUÇ

Faaliyet gösteren ekonomik birimleri en geniş manasıyla tanımak, 21. yy bilgi ve iletişim çağında modern devlet olmanın gereğidir. Piyasadaki aktörlerin kim olduğu, hangi ekonomik faaliyetlerin, hangi ekonomik birimler tarafından ne ölçüde yerine getirildiği bilgisi birçok alanda ulusal ya da bölgesel; makro ya da mikro politikalar oluşturmaya ve oluşturulan politikaların yönünü ve kalitesini tayin etmeye rehberlik etmektedir.

Günümüzde makro anlamda tesis edilen entegre veri sistemlerinde “e-devlet” sistemi ile bilişim hizmetlerinin yaygın kullanımı ve standardizasyonu söz konusudur. Örneğin Türkiye’de entegre adres kayıt sistemi olarak tesis edilen “Ulusal Adres Veri Tabanı” (UAVT) ya da entegre nüfus kayıt sistemi olarak tesis edilen “Merkezi Nüfus Veri Tabanı” (MERNİS) adres ve nüfus konularında makro anlamda Türkiye’de bir standart oluşturan “e-devlet” uygulamalarıdır. Bu iki sistem bilişim hizmetlerinin yaygın kullanımına ve “e-devlet”e örnek teşkil eden iyi merkezi uygulamalardır. Ayrıca söz konusu iki veri sistemi bu iki alanda güncel ve doğru verilere ulaşılmasını sağlayarak hem devlet hem de vatandaş açısından büyük kolaylıklar sağlamıştır.

Benzer şekilde Türkiye’de işyeri kayıtları ile ilgili makro düzeyde merkezi ve entegre bir işyeri kayıtları bilgi sistemi inşa edilmelidir. Şöyle ki Türkiye’de devlet nasıl ki ülkede yaşayan bireylerle ilgili nüfusa ve adrese ilişkin iş ve işlemleri tek merkezden yürütüyorsa aynı şekilde ülkesinde faaliyet gösteren tüm işyerleri ile ilgili de tek merkezden, “e-devlet” sistemine dayalı olarak iş ve işlemler yapmalı ve tüm işyerlerinin bilgisine layıkıyla hakim olmalıdır. Çünkü bir işyerinin kaydı aynı zamanda o işyerinin kimliğidir.

İşyerleri, kamu kurum ve kuruluşları ile haneler dışında uygulanan neredeyse tüm politikaların ülke genelinde uygulama alanıdır. Bu nedenle işyeri kayıtlarının doğru, güvenilir, kapsamlı, tutarlı ve zaman periyotlarına uygun ayrışımı uygulanan tüm bu politikaların etki değerlendirmesinin yapılmasına olanak sağlayacaktır. İşyeri kayıtlarının sahip olduğu önem, Türkiye’de işyeri kayıtları ile ilgili mevcut durum ve

kayıtların nasıl tutulduğu incelendiğinde; Türkiye’de işyeri kayıtları ile ilgili olarak en modern, en kolay ve en doğru sistemin kurulmaya acil ihtiyacı bulunmaktadır. Çünkü muhtelif birçok kamu kurum ve kuruluşunun aynı anda, aynı coğrafyada, farklı yöntem ve tanımlarla tuttuğu işyeri kayıtları tezde incelendiği üzere birçok problemi bünyesinde barındırmaktadır. Daha iyi işleyebilecek işyeri kayıt sisteminin günümüze kadar tesis edilememiş olması daha da büyük bir problemdir. Türkiye’de tesis edilmesi gereken sistem; ekonomik birimlerin doğru ve sağlıklı bir biçimde kayıt altına alındığı, bu birimlerin sektörel olarak sınıflandırıldığı ve bilgilerinin düzenli olarak güncellendiği bir sistem olmalıdır. Türkiye’de merkezi ve entegre bir biçimde, bilişim teknolojisi imkanlarının azami şekilde kullanıldığı, elektronik altyapılı “Entegre İşyeri Kayıtları Bilgi Sistemi” (İŞKAS) kurulmalıdır.

İŞKAS Türkiye genelinde muhtelif birçok kamu kurum ve kuruluşunca bağımsız olarak tutulan işyeri kayıtlarının, merkezi veri tabanında birleştirilmesini hedefleyen uygulanabilir ve çözüm odaklı bir sistemdir. Sistemin kurulması ile hem kayıt bildirme yükümlülüğü bulunan işverenlere hem de işyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarına kolaylık sunmak ayrıca işyeri kaydı kullanılarak sunulan hizmetlerin kalitesini ve etkinliğini artırmak hedeflenmektedir.

İŞKAS’ta; mevcut durumda işyeri kaydı tutan kamu kurum ve kuruluşlarına, işyerleri ile ilgili ihtiyaç duyduğu ve kendi görev alanlarını ilgilendiren bilgilerin tek noktadan sunulması ve sisteme dahil tüm işyerlerine ait bilgilerin ortak anahtar bir numara ile İŞKAS’ta birleştirilmesi hedeflenmektedir.

İŞKAS’ta bürokratik engellerin ortadan kaldırılması, birçok kamu kurum ve kuruluşu ile işverenlerin bürokratik işlerle uğraşmasının önlenmesi ve kağıt vb. giderlerin azaltılması hedeflenmektedir.

İŞKAS’ta işyeri kayıtlarına ilişkin verilerde birlik ve standardın sağlanması ve bu verilere tek bir noktadan erişim imkanının olması hedeflenmektedir.

İŞKAS’ın hedeflenen ve beklenen en büyük katkısı ise; Türkiye’de işyeri ve çalışan sayısının ve sektörel faaliyetlerin, kısacası işyerlerinin niteliklerinin net bir şekilde ortaya konularak layıkıyla bilinmesidir. Bunun yanında beklenen diğer katkılar; İŞKAS’ın, birçok kamu kurum ve kuruluşunun mükerrer olarak yaptığı işyeri kayıtlarını

yönetme işini tek bir kuruma devretmesi ve diğer kurumların iş yükünü ortadan kaldırmasıdır. Sistemin etkin, doğru ve verimli yürütülmesi halinde; işverenler yapacağı iş ve işlemlerde onlarca bilgi, belge ve formaliteden kurtulabilecek ve tek bir kurumla muhatap olabilecektir.

İşverenler tarafından yapılacak bildirimlerin ortak veri tabanı olan İŞKAS'a aktarımının sağlanması ve en önemlisi de sürekli güncellenen veri tabanından yapılacak analizlerle, politika oluşturulmasına katkı sağlanabilecektir. İŞKAS; İŞKUR'un, SGK'nın, Belediyelerin, KOSGEB'in, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın ayrı ayrı işyeri kaydı tutması uygulamasını ortadan kaldırarak söz konusu kurumların hem bu konudaki iş yükünü ortadan kaldırarak hem de işyeri kaydı ile ilgili ihtiyaç duyduğu ve kendi görev alanlarını ilgilendiren verilere tek bir merkezden erişimini sağlayabilecektir.

İŞKAS'ın işlerlik kazanması ile beraber İŞKUR işyerleri ile ilgili bütün iş ve işlemlerinde, sağlıklı işyeri bilgileri üzerinden hizmet ve politika üretebilecektir.

İŞKAS'ın layıkıyla kurulup uygulanması; Türkiye'nin vergi, istihdam, sosyal güvenlik, sübvansiyon, sanayi ve tarım gibi makro ve hayati öneme haiz politikalarını etkileyerek son yıllarda yakalanan ekonomik ve sosyal kalkınmanın ivmesini daha da artıracaktır.

EKLER

EK 1 : Maliye Bakanlığı İşe Başlama/Bırakma bildirimi

İŞE BAŞLAMA / BIRAKMA BİLDİRİMİ										
..... VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜNE										
(VARSA) ESKİ VERGİ DAİRESİ ADI VERGİ KİMLİK NO. (*) 										
KİMLİK BİLGİLERİ	1	VERGİ KİMLİK NO. (*)								
	2	SOYADI								
	3	ADI								
		UNVANI								
ADRES BİLGİLERİ	4	İŞYERİ ADRESİ								
			Mahalle				Cadde			
			Sokak				İlçe Adı			
			Kapı No.			Daire No.			Adres No. (**)	
			İl Kodu			Posta Kodu			Telefon No.	
	5	İKAMETGAH ADRESİ								
			Mahalle				Cadde			
			Sokak				İlçe Adı			
			Kapı No.			Daire No.			İlçe Adı	
			İl Kodu			Posta Kodu			Telefon No.	
MÜKELLEFIYET TÜRÜ	MÜKELLEFLERCE İŞARETLENECEKTİR									
	VERGİ DAİRESİNCE DOLDURULACAKTIR									
	MÜKELLEFLERCE İŞARETLENECEKTİR									
	VERGİ DAİRESİNCE DOLDURULACAKTIR									
	VERGİ TÜRÜ		VERGİ TÜRÜ KODU		M K		Mükellefiyete giriş geçerlilik tarihi		VERGİ TÜRÜ	
	AY		YIL		AY		YIL		VERGİ TÜRÜ KODU	
	M		K		M		K		Mükellefiyete giriş geçerlilik tarihi	
	AY		YIL		AY		YIL		AY	
	YIL		YIL		YIL		YIL		YIL	
	YIL		YIL		YIL		YIL		YIL	
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL		YIL		
YIL		YIL		YIL		YIL				

ORTAKLAR VEYA KURUCULARA İLİŞKİN BİLDİRİM	ADI ve SOYADI	İKAMETGAH ADRESİ	ORTAĞIN HİSSESİ	ORTAĞIN VERGİ KİMLİK NO (*)	ORTAĞIN BAĞLI OLDUĞU VERGİ DAİRESİ
	25				
	26				
	27				
	28				
	29				

TİCARİ TAŞITLAR	PLAKASI	ŞAŞİ NO.	TESCİL VEYA NOTER SENEDİ TARİHİ (**)	CİNSİ, MARKASI, MODELİ
	30			
	31			
	32			
	33			

Bu bildirimde işaretlemiş bulunduğum vergi türlerinden mükellefiyet kaydımın / / tarihinden itibaren tesisini / silinmesini arz ederim.		Bildirimde adı ve soyadı / unvanı yazılı mükellefin/...../..... tarihinden itibaren mükellefiyet tesisinin / terkinin yapılması uygundur.	
MÜKELLEFİN / SORUMLUNUN		SM ☐ SMMM ☐ YMM ☐	
Adı ve Soyadı		SM, SMMM veya YMM'in	
İmzası		Adı ve Soyadı	
Tarih / /		Vergi Kimlik No. (*)	
		Vergi Dairesi Adı	
		Bağlı Olduğu Oda	
		Sicil No.	
		Sözleşmenin Tarihi	
		Sözleşmenin Numarası	
		İmzası	
		Kaşesi / Mühürü	

(Bu Bölüm Vergi Dairesi Tarafından Doldurulacaktır.)		
MEMUR Adı ve Soyadı İmzası	ŞEF Adı ve Soyadı İmzası	MÜDÜR YARDIMCISI Adı ve Soyadı İmzası

BİLDİRİME EKLENECEK BELGELER	
Adet	Türü
	İşe Başlama Bildirimi Ticaret Sicili Memurlukları Tarafından Bildirilenler Dışındaki Şirketler, Kooperatifler ile Diğer Tüzel Kişilerin Ana Sözleşmesi veya İlgili Mevzuatı Gereğince Düzenlenen Kuruluş Sözleşmesi
	İşe Başlama Bildirimi Ticaret Sicili Memurlukları Tarafından Bildirilenler Dışındaki Şirketler ve Kooperatiflerde Ticaret Sicili Gazetesi Müracaatına Ait Belge
	İşe Başlama Bildirimi Ticaret Sicili Memurlukları Tarafından Bildirilenler Dışındaki Şirketler, Kooperatifler ile Diğer Tüzel Kişilerde Temsile Yetkili Kişilerin İmza Beyannamesi

(*) T.C. vatandaşları olan gerçek kişilerde T.C. kimlik numarası, yabancı kimlik numarası bulunan yabancı gerçek kişilerde yabancı kimlik numarası yazılacaktır.

(**) Taahhüt faturaları olarak plakası yeni satın alınmışta tescil tarihi, plakalı olarak elden noter senedi ile satın alınmışta noter senedinin düzenlendiği tarih yazılacaktır.

EK 2 : SGK İşyeri Bildirgesi

SGK		SOSYAL GÜVENLİK KURUMU	
İŞYERİ BİLDİRGESİ		İŞYERİ BİLDİRGESİ	
A- İŞYERİ BİLDİRGESİNİN VERİLME ŞEKLİ		1- İŞVEREN ☐ 2- RE'SEN ☐	
B-İŞYERİ DOSYASININ TESCİL NEDENİ			
1- İLK TESCİL ☐	2- DEVİR ☐	3- İNTİKAL ☐	4- NAKİL ☐
5- NEVİ DEĞİŞTİRME ☐	6- BİRLEŞME ☐	7- KATILIM ☐	8- ADİ ŞİRKETLERDE YENİ ORTAK ALINMASI ☐
C-İŞYERİNİN NİTELİĞİ/FAALİYETİN MAHİYETİ			
1- DEVAMLI ☐	2- GEÇİCİ ☐	İHALE ☐	DİĞER ☐
		ÖZEL BİNA ☐	
D- İŞVEREN / İŞYERİ BİLGİLERİ			
GERÇEK KİŞİ ☐	KAMU HUKUKU TÜZEL KİŞİLİĞİ ☐	ÖZEL HUKUK TÜZEL KİŞİLİĞİ ☐	ADİ ORTAKLIK/İŞ ORTAKLIĞI/APT. YÖNETİCİLİĞİ ☐
1-İŞVERENİN ADI SOYADI / ÜNVANI		2- İŞYERİ SİCİL NUMARASI	
3- İŞYERİNİN ADRESİ (FAALİYETTE BULUNULAN ADRES)		3- İŞYERİNİN ADRESİ (FAALİYETTE BULUNULAN ADRES)	
Mahalle :		İlçe:..... İl:.....	
Dış Kapı No:.....		İç Kapı No:..... Ada/Parsel:..... Posta Kodu:.....	
4- TELEFON / FAKS / E-POSTA		İşyeri Telefon Numarası Cep Telefonu Faks Numarası E-posta Adresi	
5- SİĞORTALI ÇALIŞTIRILMAYA BAŞLANILACAK/DEVİR/ İNTİKAL / NAKİL /NEVİ DEĞ. /BİRLEŞME/ KATILIM/ADİ ORT. YENİ ORTAK ALINMA TARİHİ :		6- ÇALIŞTIRILACAK SİĞORTALI SAYISI:	
7- FAALİYETTE BULUNULAN SEKTÖR:		KAMU HUKUK TÜZEL KİŞİLİĞİ	
		ÖZEL HUKUK TÜZEL KİŞİLİĞİ	
8- YAPILAN İŞİN NİTELİĞİ:		9- TÜZEL KİŞİLİĞİN ORTAK SAYISI:	
10- ADİ ORTAKLIK/İŞ ORTAKLIĞI/KAT MALİKLERİ İŞVEREN SAYISI:		11- TUTMAK ZORUNDA OLDUĞU DEFTER TÜRÜ:	
KAMU İDARESİ ☐		BİLANÇO ☐	
DİĞER DEFTER ☐		DEFTERE TABİ DEĞİL ☐	
12- VERGİ DAİRESİNİN ADI:.....		13- VERGİ KİMLİK NUMARASI:.....	
14- İHALE KONUSU İŞLERDE İHALEYİ YAPAN MAKAMIN ÜNVANI:.....			
15- İHALE MAKAMININ ADRESİ:.....			
16- TİCARET SİCİLİ GAZ. TARİHİ/NO/SAYFA NO/İŞVEREN VEKİLİ İÇİN VEKALETNAME VEYA ATAMA TARİHİ VE SAYISI			
17- MESLEK TEŞEKKÜLÜNÜN ADI:.....			
18- TİCARET/ESNAF SİCİLİ/VAKIF/ODA/BİRLİK/DERNEK NO:.....			
19- İŞYERİNİN MERKEZ ADRESİ		19- İŞYERİNİN MERKEZ ADRESİ	
Mahalle :		İlçe:..... İl:.....	
Dış Kapı No:.....		İç Kapı No:..... Ada/Parsel:..... Posta Kodu:.....	
E- İŞVEREN / İŞVEREN VEKİLİ			
DOLDURULACAK BİLGİLER		İŞVEREN	
İŞVEREN VEKİLİ		İŞVEREN VEKİLİ	
1	T. C. Kimlik Numarası :		
2	Adı Soyadı:		
4	Baba Adı:		
5	Anne Adı:		
6	Doğum Yeri / Doğum Tarihi :	/...../.....	
7	Cinsiyeti :	Erkek ☐	Kadın ☐
8	Uyruğu : (Yabancı ise ülke adı)	T.C. ☐	Ülke Adı : T.C. ☐
9	Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer :	İl:..... İlçe:.....	İl:..... İlçe:.....
10	Cilt No/Aile Sıra No/Sıra No/Sayfa No:	/...../...../.....	
11	Yerleşim Yeri Adresi	Posta Kodu :	
12	Adınıza Kayıtlı Olan / Alt İşvereni / Üst Düzey Yöneticisi / Ortağı / İşveren Vekili Olduğunuz Diğer İşyeri Sicil Numaraları:		
13	Tatbik İmza :		

F- ORTAK BİLGİLERİ									
DOLDURULACAK BİLGİLER				1. ORTAK			2. ORTAK		
1	T.C. Kimlik Numarası :								
2	Adı Soyadı:								
3	Unvanı:								
4	Baba Adı:								
5	Anne Adı:								
6	Cinsiyeti :			Erkek ☐	Kadın ☐		Erkek ☐	Kadın ☐	
7	Uyruğu : (Yabancı ise ülke adı)			T.C. ☐	Ülke Adı :		T.C. ☐	Ülke Adı :	
8	Doğum Yeri / Doğum Tarihi :								
9	Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer :								
10	Yerleşim Yeri Adresi			Posta Kodu :			Posta Kodu :		
11	Şirketteki Ünvanı								
12	Ortağın Vergi Dairesi / Vergisi Kimlik Numarası :								
13	Ortaklığa :			Başlama Tarihi	/...../.....	Bitiş Tarihi	/...../.....	Başlama Tarihi	/...../.....
14	Hisse Oranı :								
15	Yöneticileri Gösterir Ticaret Sicil Gazetesi Tarih / No / Sayfa			/...../.....	NO :	Sayfa :	/...../.....	NO :	Sayfa :
16	Telefon / Fax :			İş:	Ev:	Fax :	İş:	Ev:	Fax :
17	Adınıza Kayıtlı Olan / Alt İşvereni / Üst Düzey Yöneticisi / Ortağı / İşveren Vekili Olduğunuz Diğer İşyeri Sicil Numaralan:								
G- YÖNETİCİ BİLGİLERİ / ÜST DÜZEY YÖNETİCİ BİLGİLERİ / KAMU İDARELERİNİN TAHAKKUK VE TEDİYE İLE GÖREVLİ KAMU GÖREVLİLERİ									
DOLDURULACAK BİLGİLER				1. YÖNETİCİ			2. YÖNETİCİ		
1	T.C. Kimlik Numarası :								
2	Adı:								
3	Soyadı:								
4	Baba Adı:								
5	Anne Adı:								
6	Cinsiyeti :			Erkek ☐	Kadın ☐		Erkek ☐	Kadın ☐	
7	Uyruğu : (Yabancı ise ülke adı)			T.C. ☐	Ülke Adı :		T.C. ☐	Ülke Adı :	
8	Doğum Yeri / Doğum Tarihi :								
9	Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer :								
10	Yerleşim Yeri Adresi :			Posta Kodu :			Posta Kodu :		
11	Ünvanı / Görevi :								
12	Göreve :			Başlama Tarihi	/...../.....	Bitiş Tarihi	/...../.....	Başlama Tarihi	/...../.....
13	Hisse Oranı :								
14	Yöneticileri Gösterir Ticaret Sicil Gazetesi Tarih / No / Sayfa			/...../.....	NO :	Sayfa :	/...../.....	NO :	Sayfa :
15	Resmî Gazete/A tama Belgesi Tarih/Sayısı:								
16	Telefon / Fax :			İş:	Ev:	Fax :	İş:	Ev:	Fax :
17	Adınıza Kayıtlı Olan / Alt İşvereni / Üst Düzey Yöneticisi / Ortağı / İşveren Vekili Olduğunuz Diğer İşyeri Sicil Numaralan:								
H- MUHASEBECİ - MALİ MUŞAVİR / MUHASEBE YETKİLİSİ									
1	T.C. Kimlik Numarası :								
2	Adı:								
3	Soyadı:								
4	Baba Adı:								
5	Anne Adı:								
6	Cinsiyeti :			Erkek ☐	Kadın ☐		Erkek ☐	Kadın ☐	
7	Uyruğu : (Yabancı ise ülke adı)			T.C. ☐	Ülke Adı :		T.C. ☐	Ülke Adı :	
8	Doğum Yeri / Doğum Tarihi :								
9	Yerleşim Yeri Adresi :			Posta Kodu :			Posta Kodu :		
10	Şirketteki / Kurumdaki Ünvanı :								
11	Vergi Dairesi Adı / Vergi Kimlik Numarası :								
12	Göreve :			Başlama Tarihi	/...../.....	Bitiş Tarihi	/...../.....	Başlama Tarihi	/...../.....
13	Oda Kayıt Numarası :								
14	Telefon / Fax :			İş:	Ev:	Fax :	İş:	Ev:	Fax :
İ- İMZALAR VE ONAYLAR									
İŞVEREN ☐ İŞVEREN VEKİLİ ☐				ÜNİTECE TASDİK EDİLEN BELGEYİ ALAN			KURUM ÜNİTESİ		
Bu işyeri bildirgesinde yazılı bilgilerin gerçeğe uygun olduğunu beyan ederim./...../.....				İşyeri bildirgesinin alındığını gösterir belgeyi aldım./...../.....			5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 11 inci maddesi gereğince, işveren tarafından düzenlenip/...../..... tarihinde Kurumumuza verilmiştir.		
İşverenin veya Vekilinin Adı-Soyadı ve İmzası, Mühür veya Kaşesi				Belgeyi Alanın Adı-Soyadı ve İmzası			Ünitenin kaşesi ve ilgili memurun parafı		

EK 3 : SGK Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin E-Bildirge Sistemindeki Görünümü

SGK AYLIK PRİM VE HİZMET BELGESİNİN E-BİLDİRGE SİSTEMİNDEKİ GÖRÜNÜMÜ																		
İŞYERİ																		
Sicil No.....				Kontrol No....														
Araç No.....																		
Ünvan.....																		
Adres.....																		
Vergi No.....																		
BORDRO																		
Yıl (yyyy).....																		
Ay (aa).....																		
Mahiyet.....		(Asıl için A, Ek için E, Toplu İş Sözleşmesi için T Giriniz)																
Sıra No	Belge Türü	Kanun No(Şhane)	Sigortalı Sicil Numarası	SGNO(TCKimlik) Numarası (11hane)	Sigortalı Adı	Sigortalı Soyadı	Sigortalı İlkSoyadı	ÜCRET TL	İKRAMIYE TL	Prim Öd. Günü	İşe giriş g. GGAA	İşten çıkış g. GGAA	eksik gün sayısı	eksik gün nedeni	İşten çıkış nedeni	Meslek Kod	İstirahat Sürelerinde Çalışmamıştır	
1																		
2																		
3																		
4																		
5																		
6																		
7																		
8																		
9																		
10																		
11																		
12																		
13																		
14																		
15																		
16																		
17																		
18																		
19																		
20																		

EK 4 : İŞKUR İşveren Bilgi Formu

Genel Bilgiler

- İşyerinin Adı ve Unvanı :

- Merkez ☐ Şube ☐

- Ana Faaliyet Grubu :

- Alt Faaliyet Kodu :

- En Çok Faaliyet Gösterilen Sektör:

- Yasal Durumu: Kamu ☐ Özel ☐

- SSK Kayıt Numarası:

- Taşeron Firma ise Aracı Kodu:

- Vergi Numarası :

- Kuruluş Tarihi:/...../.....

- İl Müdürlüğüne Kayıt Tarihi:/...../.....

- İletişim Bilgileri

Ülke: İl: İlçe:

Adres:

Posta Kodu :

Telefon Numarası: Faks Numarası:

E-Mail Adresi : Web Adresi:

- Bağlantı Kurulacak Kişiler

T.C Kimlik No	Adı	Soyadı	Görevi	Telefon
1.				
2.				
3.				

- Kamuni Temsilci Bilgileri:

Adı : T.C. Kimlik No:

Soyadı : Telefon No :

Öğrenim Düzeyi:

- Diğer Bilgiler

Özelleştirme Bilgileri	Kapanma	Devir
Var ☐ Yok ☐	Var ☐ Yok ☐	Var ☐ Yok ☐

Özelleştirme Nedeni: Kapanma Nedeni: Eski Unvanı:

Özelleştirme Tarihi :/...../..... Kapanma Tarihi :/...../.....

EK 5 : İŞKUR Aylık İşgücü Çizelgesi

İşyeri Numarası:	Ay:	Yıl:
İşyerinin Unvanı/Adı Soyadı:		
Faaliyet Alanı:		
Merkez: ☐ Şube: ☐		
Adres:		
Telefon:		
E-Mail Adresi:		
Faks:		
İnternet Adresi:		

	Geçen Ay Sonu İtibarıyla Çalışanlar			Ay İçinde İşe Alınanlar			Ay İçinde İşten Ayrılanlar			Ay Sonu İtibarıyla Çalışanlar		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Belirsiz Süreli İş Sözleş. Göre Çalışan Sayısı *												
Belirli Süreli İş Sözleş. Göre Çalışan Sayısı *												
Kısmi Zamanlı İş Sözleş. Göre Çalışan Sayısı**												
Çalışan Özürlü Sayısı												
Çalışan Eski Hükümlü Sayısı												
Terörle Mücadele Kanun Kapsamında Çalışan Sayısı***												

Ay Sonu İtibarıyla Çalışanlardan											
Varsa Kısmi Zamanlı Çalışanlar						Varsa Yer Altı / Sualtı İşlerinde Çalışanlar			Özel güvenlik şirketlerinde bilfiil özel güvenlik olarak çalışanlar		
Kısmi Zamanlı İş Sözleşmesine Göre Çalışanların Tamamının Aylık Çalışma Saatleri Toplamı****						Erkek	Kadın	Tpl.	Erkek	Kadın	Tpl.
Normal		Özürlü		E Hükümlü							

NOT: 1- Geçen ay sonu itibarıyla çalışanlar, ay içinde işe alınanlar, ay içinde işten ayrılanlar ve ay sonu itibarıyla çalışanlar sütunlarında Belirsiz, Belirli ve Kısmi Zamanlı İş Sözleşmelerine göre yer altı ve su altı işlerinde çalışanlar da dahil edilerek gösterilecektir.

2- Yer altı ve su altı işlerinde çalışanlar, Kurumca özürlü kontenjan hesaplamasına dahil edilmeyecektir. Ayrıca, özürlüler yer altı ve su altı işlerinde çalıştırılmayacaktır.

(*) Özürlü, eski hükümlü ve terörden etkilenenler olarak çalışanların dışındakileri belirtiniz.

(**) Varsa Kısmi Zamanlı İş Sözleşmesine göre çalışanları belirtiniz.

(***) Terörle Mücadele Kanunu kapsamında çalışılan şehit ve çalışamayacak derecede malul olanların yakınları ile çalışabilecek durumdaki malulleri belirtiniz.

(****) Kısmi zamanlı çalışanların olması halinde, bunların tamamının ay içindeki çalışma saatleri toplamını belirtiniz.

İŞKUR Aylık İşgücü Çizelgesi (Devamı)

Aylık İşgücü Çizelgesi (İşgücünün Mesleklere Göre Dağılımı)

[illegible]

Not: İşyeri Aylık İşgücü Çizelgesini (her iki sayfayı), takip eden ayın sonuna kadar işyerinin bulunduğu İŞKUR İl/Şube Müdürlüğüne gönderilir.

EK 6 : İŞKUR Zorunlu İstihdam Takip Formu

İşyerinin Unvanı: _____
Ana Faaliyet Konusu: _____
Yasal Statüs ☐ Kamu ☐ Özel
Bağlantı Kurulacak Kişi ve Unvanı: _____
Adres: _____
Tel: _____ Faks: _____
E-Mail Adresi: _____@_____

Özürlü Çalıştırma Durumu

Toplam Çalışan: _____
Özürlü Kontenjanı: _____ Çalışan Özürlü Sayısı: _____
Kontenjan Açığı: _____ Kontenjan Fazlası: _____

Başvuru No	Adı-Soyadı	Doğum Tarihi	Başlama Tarihi	Ayrılış Tarihi	Meslek	Özürlülük Türü

Eski Hükümlü Çalıştırma Durumu

Toplam Daimi İşçi Olarak Çalışan: _____
Eski hükümlü Kontenjanı: _____ Çalışan Eski Hükümlü Sayısı: _____
Kontenjan Açığı: _____ Kontenjan Fazlası (Varsa): _____

Başvuru No	Adı-Soyadı	Doğum Tarihi	Başlama Tarihi	Ayrılış Tarihi	Meslek	Suç Türü

EK 7 : İŞKUR Toplu İşten Çıkarılanları İzleme Formu

İŞİNE SON VERİLENLER

Sıra No	Adı-soyadı	Adresi	Doğum yeri	Doğum Tarihi	Cinsiyeti	Öğrenim durumu	Meslek adı	Çıkış tarihi

Toplu İşten Çıkarmaların Çıkarma Nedenine Göre Dağılımı

İşten Çıkarma Nedeni	İşten Çıkarılan Sayısı	Çıkarma Tarihi	Bildirim Tarihi	Erkek	Kadın	Toplam

EK 9 : Maliye Bakanlığı Mükellef Sicil Örneği (Şahıs Şirketi)

MÜKELLEF SİCİL SORGULAMA		VERGİ DAİRESİ BŞK.	
		VERGİ DAİRESİ MÜD.	
		Günün Tarihi : 19/08/2013	
Vergi Kimlik Numarası : 835			
Soyad (Unvan) Ad : TE	MU		LÜ
Vergi Kimlik Numarası : 835		Şirket Türü	: Tanımsız
Soyad(Unvan)	: TE	Faal/Terk	: FAAL
Ad	: MU	İşe Başlama Tarihi	: 01/01/2011
Baba Adı	: MEH	İşi Bırakma Tarihi	:
Doğum Yeri	: 06400-MERKEZ	Tam/Dar Mük.	: TAM
Doğum Tarihi	: 31/07/1960		
Gerçek Kişi Bilgileri			
Uyruk	: T.C.	Aile Reisi	: YOK
Ana Adı	: PER.	Def.Tut.Usul.Tarihi	:
Nüfusa Kayıtlı Old.Yer.	: 06400	Defter Tutma Usulü	: YOK
Cilt No 1	: 78	Götürülük Derecesi	:
Cilt No 2	:	Götürülük Der.Tar.	:
Sayfa No	:	Hukuki Durum	: YOK
Aile Sıra No	: 40	Huk. Drm. Baş.Tarihi	: --
Sıra No	: 12	Huk. Drm. Son.Tarihi	: --
Cinsiyet	: ERKEK		
Mükellefiyet Bilgisi			
Vergi Kodu	İşlem	Dönem Kodu	Tarihi
0001	Diğer Terk / Vergi Terki	1	12 / 2011
0012	Vergi Girişi	1	01 / 2012
Meslek Bilgisi			
Meslek Kodu	Meslek Adı		
649910	MENKUL KIYMET YATIRIM ORTAKLIĞI		
682002	KENDINE AIT VEYA KIRALANAN GAYRİMENKULLERİN KIRAYA VERİLMESİ VEYA		
Bağlı Vergi Daireleri			
Vergi Dairesi	İş Yeri Türü	Faal / Terk	
034236 - FATİH	MERKEZ	FAAL	
034285 - KARTAL	MERKEZ	TERK	
Adres Bilgileri			
İkametgah Adresi		İş Yeri Adresi	
Mahalle/Semt	ALI İ. . . MH.		
Cadde/Sokak	DAF. . . A CD.		
Kapı No	*		
Daire No	3		
İli	034 - İSTANBUL		
İlçe Adı	FATİH		
Posta Kodu	34		
Telefon No			

EK 10 : Maliye Bakanlığı Mükellef Bilgileri Bildirimi Örneği

MÜKELLEF BİLGİLERİ BİLDİRİMİ									
1 NİSAN TARİHİ İTİBARIYLA FAAL OLAN (TASFİYE İŞLEMİ DEVAM EDENLER DAHİL) KURUMLAR VERGİSİ MÜKELLEFLERİ, TİCARİ KAZANÇ (BASİT USUL MÜKELLEFLERİ HARİÇ), ZİRAİ KAZANÇ VE SERBEST MESLEK KAZANCI ELDE EDEN GELİR VERGİSİ MÜKELLEFLERİ (MERKEZ, ŞUBE, TEŞEBBÜS VE ORTAKLIKLAR) İÇİN									
MÜKELLEF VE İŞYERİ İLE İLGİLİ BİLGİLER									
Vergi Kimlik No		T.C. Kimlik No / Yabancı Kimlik No							
Vergi Dairesi		Adı							
Soyadı (Unvanı)		Adı							
Soyadı (Unvanı) Hakkında Doğrulanmış Gönüllü		Adı Hakkında Doğrulanmış Gönüllü							
Ticaret (Tabaka) Unvanı		Unvanı (Ünvanı)							
Hukuki Mahiyet		Hukuki Mahiyet DİŞER İle Açıklama							
İşyeri Türü		İşyerinin Açılış Yılı							
Aynı Vergi Dairesinde Birden Fazla İşletme Olması Halinde Sıra No (Kendinizi Belirleyiniz)		Mükellefiyet Türü							
İşyeri Sicil Numarası (SGK)		☒ VAR ☐ YOK				Başlı Olduğu Oda		Oda Sicil No	
İşyeri Sicil Numarası (SGK) #1						Ticaret ve Sanayi Odası		Combo box	
İşyeri Sicil Numarası (SGK) #2						Ticaret Odası		Combo box	
İşyeri Sicil Numarası (SGK) #3						Sanayi Odası		Combo box	
Kayıtlı Olduğu Ticaret Sicil Mersuruğu						Deniz Ticaret Odası		Combo box	
Ticaret Sicil No						Esnaf Odası		Combo box	
Sanayi Sicil No						Diğer		Combo box	
FAALİYET, ÇALIŞAN VE ABONELİK BİLGİLERİ									
Özellik Sayısı (Sildirmen düzenlendiği aydan önceki ayın ait)		KADIN		ERKEK		Elektrik Abonelik Bilgileri		Doğalgaz Abonelik Bilgileri	
15 yaş üzeri Gönüllü						Kurum / Firma Adı		Elektrik Abonelik No	
15 yaş altı Gönüllü								Kurum / Firma Adı	
15 yaş üzeri Gönüllü (engelli / özürlü)								Doğalgaz Abonelik No	
15 yaş altı Gönüllü (engelli / özürlü)									
Faaliyet Kodu_1 (Brd Satışlar / Gayri Sath Hesabı göre en yüksekten en düşüğe sıralanacak)						1. Faaliyette ait 2011 yılı Brd Satışlar / Gayri Sath Hesabı		0,00 TL	
Faaliyet Kodu_2						2. Faaliyette ait 2011 yılı Brd Satışlar / Gayri Sath Hesabı		0,00 TL	
Faaliyet Kodu_3						3. Faaliyette ait 2011 yılı Brd Satışlar / Gayri Sath Hesabı		0,00 TL	
Faaliyet Kodu_4						4. Faaliyette ait 2011 yılı Brd Satışlar / Gayri Sath Hesabı		0,00 TL	
Faaliyet Kodu_5						5. Faaliyette ait 2011 yılı Brd Satışlar / Gayri Sath Hesabı		0,00 TL	
Faaliyet Kodu_6						6. Faaliyette ait 2011 yılı Brd Satışlar / Gayri Sath Hesabı		0,00 TL	
						Diğer Faaliyetlere ait 2011 yılı toplam Brd Satışlar / Gayri Sath Hesabı		0,00 TL	
						2011 yılı TOPLAM Brd Satışlar / Gayri Sath Hesabı Toplamı		0,00 TL	
İŞYERİ ADRES BİLGİLERİ									
İŞYERİ MÜLKİYET DURUMU		☒ KİRA ☐ MÜLKİYET				İşyeri Kimlik Sahibinin T.C. Kimlik Numarası / Yabancı Kimlik Numarası		İşyeri Kimlik Sahibinin Vergi Kimlik Numarası	
ADRESİN NİTELİĞİ						ADRES NO			
İL		İLÇE				İLDE		KÖY	
MAHALLE		MEYDAN				BULVAR		CADDE	
SOKAK		KÖMÜR EVLER				SİTE		BLOK	
MEVZİ		DİŞ KAPANI				İÇ KAPANI		POSTA KODU	
İRTİBAT TELEFONU						E-POSTA ADRESİ			
WEB ADRESİ		☒ VAR ☐ YOK				WEB ADRESİ			
BİLDİRİMİ DÜZENLEYEN									
T.C. KİMLİK NO		VERGİ KİMLİK NO				GÖREVİ		İRTİBAT TELEFONU	
SOYADI		ADI				TİCARİETODA SİCİL NO		E-POSTA ADRESİ	
KAYDET					TEMİZLE				
ONAY									

EK 11 : Sıhhi İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Başvuru/Beyan Formu

SIHHİ İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI BAŞVURU/BEYAN FORMU

T.C.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

- 1) Adı-Soyadı :
- 2) İşyerinin unvanı :
- 3) Faaliyet konusu :
- 4) İşyerinin adresi :
Tel. no :e-posta
- 5) Pafta, Ada, Parsel no :
- 6) Mülkiyet durumu : Kira ☐ (kira sözleşmesi) Malik ☐ (tapu sureti*)
- 7) İşyerinin kullanım alanı : m²
- 8) Kayıtlı olduğu vergi dairesi adı ve vergi no :
- 9) Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası :
- 10) Ustalık belge no :(Ticaret siciline kayıtlı olanlardan istenmez.)
- 11) Ticaret sicil numarası ve kayıtlı olduğu ticaret sicili müdürlüğünün adı :
.....(Ticaret siciline kayıtlı olanlardan istenir.)
- 12) İşyerinin bulunduğu yer : Yerleşim yeri ☐ Sanayi bölgesi ☐ Endüstri bölgesi ☐
Sanayi sitesi ☐ Diğer ☐
- 13) Çalışacak personel sayısı :
- 14) İstenen ruhsatın türü : Sıhhi müessese ☐ Umuma açık istirahat ve eğlence yeri ☐
- 15) Esnaf sicil numarası ve kayıtlı olduğu esnaf sicili müdürlüğünün adı :
.....(Esnaf siciline kayıtlı olanlardan istenir.)
- 16) Kat Mülkiyeti Kanununa tabi ise alınması gereken izin Var ☐ Yok ☐
- 17) Özel yapı şeklini gerektiren işyeri ise gerekli izin Var ☐ Yok ☐
- 18) Karayolu trafik güvenliği gerektiren işyeri ise gerekli izin Var ☐ Yok ☐
- 19) İtfaiye raporu gerektiren işyeri ise itfaiye raporu Var ☐ Yok ☐
- 20) Umuma açık istirahat ve eğlence yeri ise mesafe krokisi Var ☐ Yok ☐
- 21) Özürlülerin giriş ve çıkışını kolaylaştıracak tedbirler Var ☐ Yok ☐

Açmak istediğim işyeriyle ilgili olarak yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu beyan eder, işyerime açma ve çalışma ruhsatı verilmesini arz ederim.

Adı ve Soyadı

İmza

Kaşe (mevcut ise)

Tarih

Gerçeğe aykırı beyanda bulunulması halinde beyan sahipleri hakkında ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem yapılır.

16, 19 ve 20 sıra no'lu belgelerin bu beyana tabi işyerleri için forma eklenmesi zorunludur.

17 ve 18 sıra no'lu belgeler başvuru esnasında istenmeyecektir; ancak söz konusu belgenin işyerinde bulundurulması zorunludur.

*Tapu bilgilerinin TAKBİS'ten temin edilmesinin mümkün olduğu hallerde tapu sureti istenmez.

EK 12 : Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı Gıda İşletmesi Kayıt Belgesi
Başvuru ve Beyannamesi

..... İL/İLÇE MÜDÜRLÜĞÜNE

Aşağıda beyan edilen işletmeme ait kayıt işlemlerinin yapılması hususunda gereğini arz ederim.

.....

İşletme Sahibi

Adı, Soyadı, İmzası, Kaşe ve Tarih

İşletmenin Ticaret Unvanı		
İşletmecinin Adı-Soyadı/Tüzel Kişiliğin Adı		
İşletmecinin Vergi Numarası		
İşletmenin Faaliyet Konusu		
Şirket, Kurum, Kuruluş Merkez Adresi	İli/İlçesi	
	Köy/Mahalle	
	Cadde/Sokak	
	Bina No/Semt	
	Gemi ise bağlı olduğu liman	
İşletmenin Adresi	İli/İlçesi	
	Köy/Mahalle	
	Cadde/Sokak	
	Bina No/Semt	
	Gemi ise bağlı olduğu liman	
Telefon ve Faks Numarası E-posta Adresi		
İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı veya deneme izni belgesi	Veren Kurum	
	Tarih	
	Numarası	
(*)Kapasite Raporu ()(*)Ekspertiz Raporu() (*)Kurum Beyanı ()	Beygir Gücü	
	Toplam Personel Sayısı	
	Bitiş Tarihi	
(*) İstihdamı Zorunlu Personel	Adı Soyadı	
	Mesleği-Bölümü	
	T.C. Kimlik Numarası	
İşletmenin haftada çalışma gün sayısı ve gün içerisinde çalışma saatleri		-.....saatleri arası
İşletmenin faaliyet dönemi	Tüm yıl boyunca	()
	Mevsimsel	() Faaliyette olduğu ayları belirtiniz

EK 13 : Bilim Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Sicil Beyannamesi

T.C. BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ SANAYİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		SANSİC (A)		Sayfa 1
		(Doldurmadan önce arka sayfadaki açıklamaları okuyunuz.)		
		Ana Faaliyet Kodu		
		SANAYİ SİCİL BEYANNAMESİ		
Şirket Kimlik Bilgileri	Gerçek Kişi		Tüzel Kişi	
TC.Kimlik No			Vergi No:	
Bağlı Olduğu Holding				
Unvan				
Şirket Tipi				
Ticaret /Esnaf Sicil No				
Tic./Esn. Sicil Gazete Sayısı		Ticaret Sicil Gazete Tarihi		
Şirket Kuruluş Tarihi		İşe Başlama Tarihi		
Şirket Faaliyet Alanı				
Faal / Terk Durumu	Faal		Terk	
Üretime Başlama Tarihi				
Kamu Özel Ayrımı	Kamu		Özel	
Adres Bilgileri				
Adresin Bağlı Olduğu Birim		İlçe Belediyesi		
Adres No				
İl				
Belediye				
Mahalle				
Meydan\Bulvar\Cadde\Sokak				
Bina Nitelik \ Bina				
Site Adı				
Blok Adı				
Bağ. Bölüm Nitelik \ Bağ. Bölüm				
Dış Kapı				
İç Kapı				
Posta Kodu				
Telefon	0 () - - - -			
Fax	0 () - - - -			
E-Posta				
Web Adresi				
İletişim ve Üretim Adresi Aynı				
İletişim Adresi :				

[illegible]

Bilişim Alt Yapı Bilgileri		Sayfa 3									
Bilgisayarınız var mı ?	Evet ☐	Hayır ☐									
Bilgisayar sayısı											
İnternet erişimi var mı?	Evet ☐	Hayır ☐									
İnternet bağlantı şekli	Modem ☐	ISDN ☐	Diğer Geniş ☐								
	Mobil ☐	DSL, ADSL ☐	Heps ☐								
İnternet kullanım amacı	Bankacılık- ☐	Eğitim ☐	Diğer ☐ Heps ☐								
Kurumsal olarak yurt içi ve yurt dışı lokasyonlarımızda(fabrika,işletme gibi)çevrimiçi ağ bağlantınız varmı?	Evet ☐	Hayır ☐									
İşletmenizde tedarik sistemi,üretim yöntem kontrol programları veya otomasyon yazılımları kullanılıyor mu?	Evet ☐	Hayır ☐									
Kullanılıyorsa nelerdir?											
Yıl içinde bu yazılımların güncellenmesi için ayrılan mali kaynak miktarınız ortalama ne kadardır?		TL									
Kapasite Raporu Bilgisi											
Vergi No/TC Kimlik No											
Kapasite Rapor Onay Tarihi											
Kapasite Rapor Sayısı											
Makine ve Tesisat											
Sıra No	Makine Adı	Makine Kod	Makine Cinsi \ Özellikler	Marka	Model	Yerli \ İthal	Adet	Makine Gücü(B G/MW)	Makine Model Yılı	Makine Seri No	Amortismanı Var/Yok
1											
2											
3											
4											
5											
Seçtiğiniz makine kodu birimini dikkate alarak miktar giriniz.											
*Diğer makineler için ek liste yapınız.											
Yıllık Üretim Kapasitesi											
Sıra No	Madde Adı	Madde Cins/Özellik	Ticari ve Teknik Adı	Madde Kodu	Madde Miktarı / Birimi						
1											
2											
3											
4											
5											
Seçtiğiniz madde kodu birimini dikkate alarak miktar giriniz.											
Yıllık Tüketim Kapasitesi											
Sıra No	Madde Adı	Madde Cins/Özellik	Ticari ve Teknik Adı	Yerli / İthal	Madde Kodu	Madde Miktarı / Birimi					
1											
2											
3											
4											
5											
Seçtiğiniz madde kodu birimini dikkate alarak miktar giriniz.											

Ar-Ge Faaliyetler		Sayfa 4	
İşletmenizde Ar-Ge faaliyetleri var mı?	Evet ☐	Hayır ☐	
İşletmenizde Ar-Ge faaliyetleri	Yeni ürün ☐	Ürün Geliştirme ☐	
	Pazarlama ☐	Organizasyon ☐	
	Üretim Yönetimi ☐	Diğer ☐	
Ar-Ge faaliyetlerini nerede yürütüyorsunuz?	İşletmemizde ☐	Teknokent(lerde) ☐	
	Ar-Ge Merkezi ☐	Diğer ☐	
AR-GE Personel Niteliği			
Lisans Mezun Sayısı			
Yüksek Lisans Mezun Sayısı			
Doktora Mezun Sayısı			
Diğer Mezun Sayısı			
Ar-Ge desteği aldınız mı?	Evet ☐	Hayır ☐	
	Kamu ☐	Özel ☐	Vakıf ☐
Kalite Kontrol Birimi			
Kalite kontrol birimi var mı?	Evet ☐	Hayır ☐	
Çalışan sayısı(Tam zamanlı çalışanları kapsar)			
Kalite sistem belgesi var mı?	Evet ☐	Hayır ☐	
Kalite sistem belgelerinizi yazınız.	1-	2-	
	3-	4-	
	5-	6-	
6948 Sayılı Kanunun doğrultusunda doldurmuş olduğumuz bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.			
Firmayı Temsile Yetkili Sahıslar:		.../.../2013	
Adı ve Soyadı	Kaşe - İmza		

KAYNAKÇA

- Akal,Cemal Bali; **Devlet Kuramı**, Dost Yayınları, 3.Basım, Ankara, 2011.
- Arifoğlu, Ali-Körnes, Abdullah-Yazıcı, Ali-Akgül, M.Kemal-Ayvalı, Ahmet; “E-Devlet Yolunda Türkiye”, **Türkiye Bilişim Derneği**, Ankara, 2002.
- Ayhan, Abdurrahman; “Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Güvenlik İlkeleri”, **Sosyal Güvenlik Dergisi**, 2012/1.
- Barut, Ali Niyazi; ”Vergi Usul Kanunu'na Göre İşyeri Kavramı ve Önemi”
<https://www.google.com.tr/search?q=vergi+usul+kanununa+g%C3%B6re+i%C5%9Fyeri+kavram%C4%B1+ve+%C3%B6nemi&oq=ver&aqs=chrome.2.69i57j69i60j69i59l3j69i61.1698j0&sourceid=chrome&ie=UTF-8>
- Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA), “Türkiye’de Teşvik ve Destekler”,
<http://www.baka.org.tr/turkiye-de-tesvik-ve-destekler-S105.html>
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, **2014 - 2018 Dönemi Stratejik Planı**, Ankara,2013.
- Çolakoğlu, Mehmet Ali; “Ülkemizde Yatırımlara Uygulanan Devlet Yardımları”, Ekonomi Bakanlığı,
https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&cad=rja&sqi=2&ved=0CFEQFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ekonomi.gov.tr%2Fupload%2FFBA4A979-FF0E-32F0-FD96FFD20B32FB19%2F15_Yat%25C4%25B1r%25C4%25B1m_Tesvikleri.ppt&ei=HlizUqiOKYbatAbJ_oCYCg&usq=AFQjCNGGAMdFleagqBFWFNghyU_Kl9rPoQ&sig2=IVVYhdj7rn2KON8fEMlw&bvm=bv.58187178,d.Yms
- “E-Bildirge Uygulaması Hakkında İşverenlere Yönelik Bilgiler”, http://www.inkay.net/depo/e-bildirge_Mevzuati.pdf
- Gates, Gerald W.; “Expanding Statistical Use of Administrative Data: A Research Proposal Focused on Privacy and Confidentiality” http://www.fcs.gov/09papers/Gates_IX-A.pdf
- Gümüş, Erdal; “Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Öneriler”, **Seta Analiz**, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, Sayı:24, Ağustos 2010.
- İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü, **213 Sayılı Vergi Usul Kanunu İle İlgili Olarak Uygulama Birliğinin Sağlanması Amacıyla Daha Önce Yapılan Tamimlerin Güncellenmesi Ve Birleştirilmesi**, 2012.
- “İşe Başlama, Mükellefiyet Tesisi, Yoklama Ve Mükellefiyet Terkini İşlemleri”
<http://archive.ismmmo.org.tr/docs/duyuru/iseBaslamaMukellefiyetTesisi.pdf>
- İŞKUR,2012 II. Dönem Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması, İŞKUR Yayını, Ankara 2012.
- İŞKUR,2013 I. Dönem Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması, İŞKUR Yayını, Ankara 2013.
- İŞKUR,2013 II. Dönem Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması, İŞKUR Yayını, Ankara 2013.

İŞKUR, **İşgücü Piyasası Analiz Rehberi**, Yayınlanmamış Rapor,2012.

İŞKUR Veri Tabanı.

İŞKUR, **İşlemler El Kitabı**, İş Arayan ve İşverenlere Yönelik Hizmetler.

Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2011-2013), Ankara 2011.

Levent, Recep; “**5510 Sayılı Kanuna Göre Hizmet Akdi Kapsamında İşveren, İşveren Vekilliği, Alt İşveren ve İşyeri Kavramları**”
<http://www.isvesosyalguvenlik.com/5510-sayili-kanuna-gore-hizmet-akdi-kapsaminda-isveren-isveren-vekilligi-alt-isveren-ve-isyeri-kavramlari/#.UrWlbdJdUTE>

Merttir, Reşat; “SGK Mevzuatına Göre İşyeri; Yasal Defter, Kayıt Ve Belgelerini Saklama Ve İbraz Zorunluluğu”, **Yaklaşım Dergisi**, 2012.

“Sanayi Sicil Belgesi Hizmetleri” <http://www.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=33>

Sanayi Strateji Belgesi (2011-2014).

Sosyal Güvenlik Kurumu, “Aylık Temel Göstergeler”, 2013 Ağustos,
http://www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/56bb64fe-10b9-43eb-92b1-a24471d4c7b5/2013_agustos_sosyalguvenlik_temelgostergeleri.pdf?MOD=AJPERES&CSRT=13839514525205041951

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, **Aylık Prim Ve Hizmet Belgesine Meslek Kodlarının EklenmesiHakkındaDuyuru**,
01.11.2012,http://www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/909650ad-1be8-4a61-9856-d6704eeb5bd2/duyuru_20121101_02.pdf?MOD=AJPERES

Taşkın, Ahmet; “İş Hukukunda İşletme Kavramı”, **Çalışma ve Toplum Dergisi**, 2012/1.

TÜİK, **İstatistik Üretiminde İdari Kayıtların Rolü**, Yayın No:3910, Ankara, 2013.

Türkiye İş Kurumu, **Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşletme Bilgi Formu**, 2013.

Türköne, Mümtazer; **Siyaset**, Opus Yayınları, 2.Basım, İstanbul, 2009.

Yıldız, Mehmet; ”İşyeri Nedir? Ne değildir?” <http://www.vmhk.org.tr/wp-content/uploads/2011/08/Mehmet-Y%24%B1ld%C4%B1z-%C4%B0%C5%9Fyeri-Nedir-Ne-De%C4%9Fildir.pdf>

2012-2016 Resmi İstatistik Programı.

Türkiye İş Kurumu, **I. Dönem Ziyaretçi ve Koordinatör El Kitabı**, 2013.

Vatan; 4.11.2012 Pazar.

Aykuteli, Turgay; Sözlü Görüşme.

Doğan, Can; Sözlü Görüşme.

Martin Reinisch- Elisabeth Pascottini; Sözlü Görüşme.

1982 Anayasası.

Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu.

Gelir Vergisi Kanunu.

İş Kanunu.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu.

İşsizlik Sigortası Kanunu.

Kurumlar Vergisi Kanunu.

Sanayi Sicil Kanunu.

Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu.

Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.

Türk Ticaret Kanunu.

Türkiye İstatistik Kanunu.

Türkiye İş Kurumu Kanunu.

Vergi Usul Kanunu.

Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu.

İşsizlik Sigortası Kanunu Ek md 1.

İşsizlik Sigortası Kanunu Ek md 2.

Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği.

Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik.

Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik.

Kısa Çalışma Ve Kısa Çalışma Ödeneği Hakkında Yönetmelik.

Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Destek Programları Yönetmeliği.

Sosyal Güvenlik Kurumuna Yapılan Sigortalı ve İşyeri Bildirimlerinin Bazı Kurumlara Yapılması Gereken Bildirimler Yerine Geçmesine Dair Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği.

Ticaret Sicili Yönetmeliği.

Ücret Garanti Fonu Yönetmeliği.

Yurtiçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmelik.

İşsizlik Sigortası Kanununun Uygulanmasına İlişkin 1 Nolu Tebliğ.

İşsizlik Sigortası Kanununun Uygulanmasına İlişkin 3 Nolu Tebliğ.

Gelir İdaresi Başkanlığı 413 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği.

Gelir İdaresi Başkanlığı 420 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği.

Maliye Bakanlığı Otomasyonlu Vergi Daireleri İşlem Yönergesi, 2012.

Maliye Bakanlığı 2012/08 Sayılı Uygulama İç Genelgesi, 2012.

Vergi Usul Kanunu Sirküleri / 61.

Commission Regulation (EC) No 19/2009 of 13 January 2009 Implementing Regulation (EC) No 453/2008 of the European Parliament and of the Council.

Commission Regulation (EC) No 1062/2008 of 28 October 2008 Implementing Regulation (EC) No 453/2008 of the European Parliament and of the Council.

Regulation (EC) No 453/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on Quarterly Statistics on Community Job Vacancies.

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaSurumListeAction.do?turId=1&turAdi=%201.%20Faaliyet%20S%C4%B1n%C4%B1flamalar%C4%B1&guncel=Y>

<http://esube.iskur.gov.tr/Meslek/meslek.aspx>

<https://www.turkiye.gov.tr/>

<http://www.iskur.gov.tr/tr-tr/isarayan/danismanlik.aspx>

http://ilkadimtarim.gov.tr/haber_detay.asp?id=1255

<http://www.tuik.gov.tr/arastirmaveprojeler/tikas/tikas.html>,

<http://mersis.gumrukticaret.gov.tr/AnaSayfa/MersisNedir.aspx>,

<http://esnaf.gtb.gov.tr/faaliyetler/esbis/esnaf-ve-sanat%C3%A2r-bilgi-sistemi-esbis>

<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=yapilanma>

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130210.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130210.htm>

<http://www.gib.gov.tr/fileadmin/mukellefbilgileribildirimi/mukellefbilgileribildirimi.html>

ÖZGEÇMİŞ

Doğanay Nafiz İLHAN 21.02.1987 tarihinde Ankara’da doğdu. İlköğretimini Yalçın Eskiyan İlköğretim Okulu’nda, Ortaöğretimini Aydınlıkevler Anadolu Lisesi’nde tamamladı. 2005 yılında kaydolduğu Hacettepe Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünden 2010 yılında mezun oldu. Aynı yıl Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü’nde İstihdam Uzman Yardımcısı olarak göreve başladı. Halen Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü’nde görev yapmakta ve Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kentleşme ve Çevre Sorunları Bilim Dalında yüksek lisans programına devam etmektedir. Evli olup Hanzade Elif adında bir kızı vardır. İngilizce bilmektedir.